

Fordord

En stor del af de oplysninger, som det har været nødvendigt at søge for så godt som muligt at samle sognets historie, har måttet indhentes på forskellige steder. Det har glædet mig, at jeg allevegne, hvor jeg har søgt, har fundet hjælp, velvilje og forståelse, hvorfor jeg takker.

I egnens kirkebøger, dommerkontorets pantebøger, amtets arkiv, rigsarkivet og matrikelkontoret i København, men især i landsarkivet i Viborg har jeg fundet megen støtte.

Trods min ivrigste søgen findes dog enkelte huller, som har måttet udfyldes med et "sandsynligvis" eller "muligvis", hvorved man tager forebehold.

Assentoft i juni 1937.

R.Mariager

Sognet

Allerede i stenalderen kendtes faste bopladser, hvilket de mange affaldsdynger (køkkenmøddinger) vidner om. Bopælen har været meget primitiv, enten jordhuler eller simple hytter.

Disse bopladser lå altid nær kysten eller ved bredden af søer eller vandløb, og beboerne levede udelukkende af jagt og fiskeri samt af bløddyr. Gennem tiderne forandredes forholdene, blandt andet også ved en langsom hævnning af jorden, som havde til følge, at en indtrådt afspærring fra havet dels gjorde vige og fjorde til brakvand, og i søer, som fremstod, blev vandet helt fersk. Bløddyr, muslinger og andre skaldyr forsvandt tilligemed enkelte fiskearter.

Korndyrkning og kvægavl var ved at blive kendt, og efterhånden søgte beboerne op i landet, dog ikke længere end til de omkring ved vandet liggende skrænter.

Måske var den nordiske gudelære allerede indtrådt.

Med denne opstod offerlundene eller gudehov, som regel på åbne pladser omgivet af skov. Disse pladser har sikkert i mange tilfælde de største bebyggelser samlet sig om, og efterhånden er opstået de første odels- eller adelsbyer, og med christendommens indførelse har de første trækirker rejst sig på den gamle offerlunds plads.

Det kan da let tænkes, at Essenbæk by opstod på den plads, hvor nu Essenbækgården ligger. Har vore forfædre haft sans for naturomgivelser, kunne de næppe have valgt en smukkere plads, et åbent sted omgivet af udstrakte bøgeskove med et vidt syn over den store Gudenådal, som sikkert allerede dengang har bestået af de store engstrækninger med fjorden i midten. Den udvalgte plads egnede sig da også godt for, at de i overgangstiden til udelukkende agerbrug kunne benytte deres gamle erhverv: jagt og fiskeri.

Mange af de gamle odelsbyer giver os oplysning om deres ælde gennem bagleddet i navnet. I 1844 blev der nedsat en kommission for at undersøge Danmarks geologiske forhold. Professor Steenstrup, som deltog i denne, har inddelt stednavnene i forskellige typegrupper inddelt i tre perioder, mellem hvilke der dog ikke har fundet bratte overgange sted, men med angivelse af tidsfæste og tidsfejde i store træk.

1. periode: De ældste stednavne i gruppen med bagleddet -inge, -om og -løse opstår i tiden indtil folkevandringens begyndelse, ca. 375 år efter vor tidsregnings begyndelse. Derefter den 2. periode med bagleddet i navne med -lev, -sted, -tofte og -by.

3. periode og sidste gruppe begyndte omkring ved år 800 og fortsattes til Valdemarstiden ca. år 1400 med endestavelserne -thorp og -rød, den første særlig for Jylland.

Det er altså ikke betegnelsen, der giver grundlag for navnet Essenbæk; at bagleddet står i forbindelse med Møllebækken, som engang har været mere vandførende end i vore dage, er muligt. I klostertiden skrev man navnet som "Eskingbæc". Alene det, at kirken har været

bygget der, og at efterstavelserne -toft ikke

2

hører til de stednavne, der angiver de ældste bebyggelser, giver støtte for, at Essenbæk har været odelsbyen i sognet.

Inden agerbruget blev hovednæringen for befolkningen, kunne den magre jord, som omgiver Essenbæk, nok tilfredsstillende dens behov. Ved den første inddeling af gårdenes marker i bol, blev der forlods til hver af disse tillagt en toft, som ejeren kunne bruge og dyrke efter sit eget ønske. En toft har været beliggende, hvor nu Assentoft by ligger, og en mand ved navn Asser eller Asker har flyttet sit bosted der hen, og omsider er hele byen opstået omkring den bedre jord, og kun kirken og en enkelt bebyggelse er bleven tilbage.

For den 3. periode er Thorpenavnene lettere at udlede. I mange tilfælde er det mandnavne, der indgår som forled i navnet, f.eks. Knud, Mogens, Tammes, = Knudsthorp, Mogensthorp, Tammestrup, hvor bagleddet i navnet senere er gledet over i -strup eller -rup.

Omkring ved slutningen af vikingetiden blev der overflødig arbejdskraft. De trælle, som udførte arbejdet, mens høvdingen eller storbonden var på togt, kunne nu undværes, og bonden tog da jord ind fra de yderste udkanter af odelsbyens jord "Almindingen", som mest bestod af skov, krat, heder og lignende, og som enhver havde fri adgang til at opdyrke, til hvilket han benyttede sine karle og trælle, og efter endt rydning blev der bygget, tit en større gård indtil 4 - 5 bols størrelse, som da blev ledet under en såkaldt brydes (forvalters) opsyn. Disse gårde blev senere delt mellem søskende, og efter kristendommens indførelse, da trællevæsenet ophørte, tog nogle af disse også jord ind og byggede, og udflytterbyen var da opstået.

En vældig opdyrkning af landet har fundet sted i dette tidsrum. I mange af landets herreder udgør denne navnetype indtil 50% af samtlige landsbynavne, hvilket altså vil sige, at halvdelen af jorden i disse herreder er taget under plov.

Sogne og herreder er en ældgammel inddeling, men først da kirkerne blev opført, tog sognet den form, som de fleste steder endnu består. Skellet opstod som regel, hvor naturforholdene bød det, ved skove, vandløb, sænkninger, og kirken blev det centrale.

Retsplejen, som tidlig var ret fremskreden, fandt sted på herredstinget på åben mark Sønderhald herred, hvortil sognet hørte, kan med sikkerhed påpege sit første tingsted på Krogsager Mark, "Tinghøj". Historikeren Estrup, Skafføgård, mener at det før den tid lå ved den vestre ende af Haldsø, hvor landevejen fører til Randers, altså ved Stampen.

Denne retspleje fik omsider en hel anden form. For at beskytte sig mod forskellige overgreb og skatteudskrivninger, gav bønderne sig ind under herremændenes værn, der da også overtog deres retslige beskyttelse, den første begyndelse til vornedskabet og senere birke-dommere. Ordningen inden for selve landsbyen beholdt man uindskrænket igennem de såkaldte "vider og vedtægter", som under en oldermands ledelse blev strængt overholdt. De bestod af en mængde paragraffer eller punkter, hvoraf her skal nævnes enkelte

Kirkegården:

Eftersom vi samtlige bønder agter udi guds frygt at hegne den velsignelse, som Gud os både på ager og eng os velsigner, og som vi er kristne, og håber enhver, at hans legem skal blive et sædekorn udi ager, som er kirkegården, bør billigen fornævnte Herren, vor Guds ager, at hegne, langt flittigeren end vores egne agre.

3

Lukkelse:

Alle rugdiger skal være færdiggjort til Phillip Jacobi dag, brugsvangen 8 dage før sæd. 6 mand af dem, som haver mest jord i marken, og vil byens bedste, hver 8 dag alle diger og lucelser at bese, og lader de nachmæssige opskrive for

for deres vide, og dernæst bøde.

Gadeuorden:

Hvilken mands hustru, børn eller folk, som løber ud på gaden enten middag eller aften og leder efter får eller lam, og derved adspredde vore fårhjørde, før hver mands får er i gårde, forbryder en mark i bøde.

Skadeligt fæmon:

Befindes nogen mand i byen at holde skadeligt fæ såsom geder, bukke og skadelige svin, bukke som støder vore får, opæder vore kål, og formentlig før nogen kunne af det vide, med smitsomme sygdomme kunne forgive den ganske bys bæster og kvæg, som på andre steder med stor skade ere befundne. Derfor bødes fra 1 til 3 mark.

Byvejen:

Hvo som understår sig i, på byens gader eller veje for nær at undergrave og opkaste ler eller sand, som kunne den rejsende mand, ja selv sognepræsten (hvad Gud forbyde) endog de umælende kreaturer til skade og ulykke, og samme hule ikke er dækket efter tre dage forløb, må bøde 1 mark 12 sk.

Disse vedtægter blev strængt overholdt, og landets øvrighed blandede sig aldrig deri. De var omtrent ens formede, og underskrevne af samtlige bymænd, de fleste med bomærke, kun forbogstaver, f.eks. JCS = Jens Christensen. En lignende vedtægt har sikkert været gældende for Assentoft.

Da enevælden blev fastslået 1660, krævede staten en anden beskatningsform end den af adelen benyttede, og man forsøgte en ny skyldsætning på grundlag af jordens godhed.

Den første matrikul var færdig 1664 med 443.830 tdr. hartkorn. Denne vurdering var meget uheldigt anlagt, og der blev hurtigt påbegyndt en ny, som blev sluttet 1688 med 362.085 tdr. Også dette arbejde var dårligt udført. Uduelige folk, mest gamle udtjente officerer deltog i arbejdet, og grundlaget for ansættelsen var mange steder helt fejl. Der gaves eksempler på, at i 2 ved hinanden liggende landsbyer kunne forskellen være som 1 - 4. Denne kalamitet kom man let over, idet man forhøjede det lave tal og lappede lidt på andre tal, og på dette grundlag virkede denne matrikulsansættelse i 156 år

Det forundrede mig, da jeg første gang så denne ansættelse, at Assentoft bys gårde kun stod for hver 4 td. 6 skp. hartk. I sognets og nabosognets 8 andre byer (Uggeluse var på dette tidspunkt ikke opstået; den bestod kun af 2 huse og 1 boelsted) udgjorde de almindelige gårde ca 8 td. hartkorn. Forskellen mener jeg dog at kunne forklare under Ladegaard bys beskrivelse.

Sognet viser på kortet en omtrentlig firkant, liggende på et fladt højdedrag, fra øst til vest med en jævn skråning mod syd til moser og længst mod øst den nu udtørrede Haldsø, som udgjorde 66 td. land, og mod nord med mange stejle skrænter, som i det 16. århundrede var bevokset med bøgeskove fra Romalt bakker til Floes skov, som er den sidste levning og nogle få små levninger et par steder.

Efter reformationen, da kronen overtog Klosteret med omliggende bøndergods, blev skovene takserede til at kunne føde 660 svin på olden. Beskatningsgrundlaget var 24

4

svin til 1 td. hartk.; Ørnebjerg, Kastrup, Tammestrup skove androg 540 svin og Romalt 120. Men allerede 100 år efter, da Eske Brok ejede godset, var en fjerdedel særlig af førstnævnte skove bleven ganske forhugget. Den blev da kun vurderet til 6 svin, senere til 3. Nu er de nævnte skrænter bevoksede med lyng, men i den sidste menneskealder er ret store partier beplantet med nåletræer. Om de kan modstå den i den senere tid stærkt optrædende svamp "rodfordærveren", vil tiden vise. Det har været et smukt syn ved sejlads op ad fjorden at betragte disse skovklædte skrænter.

Langs hele sognets udstrækning, særlig syd for landevejen, findes eller fandtes en urimelig

mængde sige og smålavninger, hvor vandet ikke kunne synke i undergrunden, og navnlig i dets østlige side. På den tilstødende Ammelhede Vestermark, ca. 50 td. land, findes på et gammelt kort 46 sige optegnede med nummer. De er nu omtrent opfyldte eller dræned. I Gunnerup Moses vestlige del fandtes et udmærket tørvelag, som nu er opskåret.

I 1920 bliver bækken (Gunnerupmosebækken eller Hovbækken, som den også kaldes), der fører vandet fra den udtørrede Haldsø og videre, uddybet og reguleret, hvilket gjorde de tilstødende moser mere værdifulde.

Man kunne jo mene, at den lette adgang til fiskeri på fjorden og den fiskerige Haldsø ville være anledning til et særligt erhverv, men det har kun været lejlighedsarbejde. Der berettes, at en husmand fra Drastrup, som var gået til søen for at fiske, omkom og efter lang tids forløb blev funden af gårdmand Mikkel Jensen, Assentoft, som var nede at fiske. En anden husmand fra Drastrup, som i 27 år daglig havde gået til arbejde på Clausholm, fandtes druknet i søen. Søen ejedes indtil udskiftningen af Gl. Estrup.

Oprindeligt gik landevejen gennem sognet igennem Svendsdal, hvor de vejfarende ikke var helt modige ved at færdes efter mørkets frembrud. Det var let for banditter og andet pæk at skjule sig mellem de høje skrænter, og bedre blev det ikke, da der omkring ved år 1800 blev bygget et hus, hvor der blev drevet smugkro. Vejen gik videre op til Assentoft og gennem byen, hvor den fortsattes mod vest og bøjede ned gennem Buskedal, og, hvor den nuværende Gunneruplund ligger, stødte til Randers landevejen, som kom fra Stampen-Hørning. For at skåne denne vinkel ned gennem dalen blev vejen fra byen fortsat lige mod vest, til den udmundede i landevejen ved Vilstrup, hvor den fortsattes lige ud til Kristrup. Denne vej anlagdes i 1786. I 1856 blev den nuværende landevej (Grenaa-Randers) anlagt, og den går lige gennem hele sognet.

I 1876 blev Randers-Grenaabanen anlagt som privatbane med tilskud og aktier fra kommunen og private. Den gavnede ikke sognet den første årrække, idet den første station var i Uggelhuse. Den betalte sig meget dårligt. Folk solgte deres aktier for en kaffepunch. Staten overtog den i 1881, og der blev opført en holdeplads med trinbrædt i enden af vogterhuset. Billetsalg opført 1889.

Essenbæk sogns navn har ikke givet anledning til at blive kendt i videre kredse. Dog indtraf der en gang en begivenhed, som hvis den var foregået i vore dage, ville have fyldt mange spalter i samtlige landets blade. Kun Randers Amtsavis optog nogle få linier om samme, som her skal gengives:

5

Arrestanten Ola Berggren, der tiltaltes for mord på pigen Karen Boesdatter og slæbte hendes lig i fjorden, blev ved Højesteret 18 jan. 1858 tilfunden at miste sit liv, samt hovedet at sætte på stage. Ved allerhøjeste beslutning er dødsdommen stadfæstet, dog således, at hovedet ikke sættes på stage. Den Ola Berggren idømte livsstraf for at have myrdet pigen Karen Boesdatter på Holbækgaard blev i overensstemmelse med dommen fuldbyrdet imorges 16 april omtrent kl. 8, 11/4 mil her fra byen, på en lyngbakke på Drastrup Mark. Ola havde for længere tid siden tilbagekaldt sin tilståelse af misgerningen, og sin påstand om at være uskyldig fastholdt han, indtil han kom til retterstedet overfor herredsfogeden; men overfor pastor Langballe, der med utrættelig nidkjerhed havde været hans sjælesørger, erkendte han atter sin brøde og røbede megen anger. Eksekutionen, som overværedes af en stor menneskeskare, foregik med nøjagtighed og orden.

En anden begivenhed fra sognet blev også bekendt over landet, men er formodentlig bleven glemt dagen efter, at den var fremstillet. Den angik striden om, hvor den nye kirke skulle bygges, som gav anledning til, at datidens vittighedsblad bragte det side 20 nærmere omtalte billede, hvor man ser beboerne i Assentoft m.v. og grev Scheel foretage tovtræk-

ing om kirken.

Ifølge historikeren Shum skal en sønderjydsk konge, Svend Langfod, være falden og begravet i Svendsdal; efter ham navnet.

I sognet har der været birketing, og der er nævnt en hellig kilde, som begge vil blive nærmere betegnet.

I sognet fandtes 1787 286 beboere:

47	ved jordbrug,
91	tyende,
3	smede,
1	murer,
1	møller,
5	skræddere, kvindelige og mandlige,
4	tømrere,
8	vævere,
24	daglejere,
21	aftægt eller andre midler,
21	almissesøgende,
11	som ikke skriver bestemt næring,
49	børn,

ialt 286.

Ved udskiftningen og overgang til selveje blev en stilling: "sognefoged" indført.

Den første sognefoged har muligvis været gårdmand, men da der ingen gårdbesiddere fandtes under dette navn, har han muligvis trukket sig tilbage som sådan. Han hed:

Rasmus Sørensen i Drastrup,.....	1792
Knud Pedersen, Assentoft, se 18.....indtil	1820
Knud Sørensen Degn, Essenbækgård..... -	1836
Peder Pedersen Kloster, do.-	1851
Søren Pagter, Assentoft, se 7-	1857
Jens Chr. Mikkelsen, Assentoft, se 8..... -	1859
Niels Pagter, Assentoft, se 10..... -	1874
Niels Ludvigsen, do. , se 15..... -	1876
Rasmus Pagter, Assentoft, se 7-	1896
Martinus Knudsen, do. , se 8..... -	1920
Søren Pagter, do. , se 7.....-	1923

6

Chr. Yde, Assentoft, se 4f -	1937
Chr. Dyrby, do. , se 5, aa.....fra	1937

Oprindeligt fandtes kun ét udflyttersted i sognet, nemlig Stampen, formodentlig i ældre tid et stampeværk. Al den hjemmegjorte vadmel blev stampet for at gøre den fast og tæt. Det er muligt, at vandstanden i Haldsø, fra hvilken udløbet fandtes langs Stampen, har været så høj, at der ved dæmning i bækken kunne drives et stampeværk. Der var fra Gl. Estrup givet Stampen ret til at drive fiskeri med ruser i bækken. Det kan dog næppe være disse, der har givet Lund og Krogsager lodsejere i den østre mose anledning til at søge amtet om at få vandløbet fra søen frigivet og hindringen ved Stampen fjernet. Dette skete, men det har sandsynligvis været dæmningen og ikke ruserne, der har hindret vandets fri løb.

Det krav, der stilledes under den store udvikling af landbruget om større afgrøder, kunne opfyldes gennem et større tilskud af gødningsmidler, det samme krav stilledes til engene. Men forholdene ved fjordengene medførte, at der jævnlig indtrådte højvande, som efterlod en del salt, og det var formodentlig grunden til, at gentagne forsøg med kunstgødning ikke

viste noget resultat. Der avledes i gennemsnit kun et læs hø på en tønde land. Efterårshøjvande tvang mange gange kreaturerne, hvoraf der kunne græsse store flokke, bort ret tidligt. Tanken om, at udelukke dette skadelige vand ved hjælp af inddigning opstod. Sagen rejstes 1918, og under landvæsenskommissionens kendelse vedtoges det, at arbejdet skulle udføres. Overslagssummen lød på 115.000 kr., men den uhyre stigning på alt efter slutningen på krigen gjorde, at den første entreprenør måtte opgive arbejdet. Det blev da fuldført af en anden til en betydelig højere pris, og da det var færdigt, var anlægssummen stegen til ca. 300.000 kr., hvoraf staten bidrog med et beløb, der bragte den sum, der skulle lånes, ned til 260.000 kr., der blev lånt i Randers og Omegns Sparekasse, imod at den skulle forrentes og afdrages i 30 år. Denne amortisationstid var altfor kort.

Taksterne, hvorefter hver portion var ansat, gik fra 1 - 10 efter engenes afvandingstrang. De fleste gik op i den høje takst. Det svarede for de højeste takster til en kapitaliseret sum af 500 kr. pr. tønder land, og for de større gårde kunne det årlige bidrag beløbe sig til ca. 800 kr.

Der blev opført et dige langs hele arealet med tilsvarende fløjdiger mod syd, så langt som højvandene kunne nå op. Ved Udbyhøj er indridset et mærke 2,2 meter over dagligt vande. Det viser den højde, som vandet steg til under den store stormflod 1872. Efter denne højde blev diget anlagt. Fylden til diget blev taget på engen, og den derved opståede kanal tjener til at føre vandet hen til pumpen, som drives af en vindmotor med en snegl 1,5 meter i diameter og 4,4 meter lang; for at modtage overfaldsvand er der ud for bakkerne gravet en landkanal, som leder vandet ud i hovedkanalen.

Trods de store udgifter, der hviler på dette anlæg, så det i begyndelsen ud til at blive lønrende. Det var mægtige afgrøder der avledes, da jorden efter besværligt arbejde var smuldret, men det varede ikke mange år, før det viste sig, at der både måtte brakkes og gødes. Jorden, som indeholder megen fugtighed, er vanskelig at holde ren.

Kort efter, at arbejdet var færdigt, indtrådte et ualmindeligt

7

stort højvande, som på et sted, hvor diget var sunket, brød igennem, og den store vandmængde fyldte på en nat hele arealet, hele fladen var som et hav. Den kraft, med hvilken vandet var strømmet igennem, gjorde stor skade, idet store flader af strømmen blev ført sammen i store dynger langt fra deres oprindelige plads. Disse blottede steder var ufrugtbare i flere år. For at bøde på skaden trådte staten til med et bidrag på 30.733 kr. til fordeling blandt skadelidte.

Da Randers havnevæsen 1930 lod fjorden uddybe, var der fare for, at diget kunne undergraves, og en overenskomst blev indgået mellem havnevæsenet og pumpelaget.

Diget blev på en strækning af 5 km. forhøjet med 7/8 meter, hvoraf havnevæsenet påtog sig de 2 km. og forpligtede sig til at vedligeholde det imod en godtgørelse en gang for alle på 24.000 kr.

Den første formand var Laurs Rasmussen, Drastrup, og efter ham Kr. Houlberg, Assentoft, efter hans død en kort tid A. Rasmussen, Drastrup, hvorefter Søren Sørensen påtog sig hvervet.

Sognet har fra ældgammel tid både i kirkelig og kommunal henseende hørt sammen med Virring sogn. Kommunalbestyrelsen består af 9 mand. Da Virring sogn har et større indbyggerantal, kan det som regel besætte 5 pladser. Det hændte dog før, under den gamle valglov, da der ved hvertandet valg kun deltog den ene femtepart af de højstbeskattede vælgere, at flertallet af sognerådet fandtes i Essenbæk sogn. Endnu har ingen kvinder haft sæde i sognerådet. Sognerådets formand har boet i Essenbæk sogn 6 gange, nemlig: Laurs Laursen, Drastrup, Jens Thomsen, Drastrup, L. Buus, Drastrup, A. Rasmussen, Drastrup, samt Martinus Knudsen, Assentoft, og f.t. grd. Søren Sørensen, Assentoft.

Under klostertiden har sognet med undtagelse af Tammestrup, som hørte under Gl. Estrup, været fæstere eller vornedpligtige til Essenbæk Kloster, men det er tvivlsomt, om der har været hoveri, da kolstrene som regel ikke drev landbrug.

Derimod vides det, at sognet blev hoveripligtet, da klosteres ejedes af godserne, muligvis først til Gl. Estrup under Eske Brok og senere til Tustrup. En gammel fortegnelse over gang- og pligtdage findes, men der er ikke opført til hvilket gods.

Fortegnelse over hoveripligt

		spænddage	gangdage
a	Til sædernes pløjning	7½	
b	Harvning og såning, 10 harvedage eller	5	
c	Kornets høstning		10
d	Engens høstning		20
e	Kornets og høets indførsel	4½	10
f	Gødningens udførsel samt spredning	6	3
g	Engens og vandstedernes rensning		2
h	Kornets vogtning når det behøves		2
i	Tærskning og langhalms optagelse		36
k	Kornets rensning		9
l	Kornrejsler	6	
m	Kornstakkes indførsel	1	1
n	Gammel halms udflytning	1	1
o	Tørveskjær 1½ dag med 2 karle og 2 piger		6
	Sammes rejsning og stakning og hjemkørsel	6	5
p	Til bygningstømmers skovning og hjemførsel	4	
	8		
q	Samme at save og hugge		8
r	Borge og gårdes reparation		8
s	Fedevarers transport	1	
t	Flytning for gårdens ejer eller forpagter	1	
u	Materialers hentning af sten og tømmer til gård og gods	2	
v	Grøfter og gærder at vedligeholde	1	2
z	Til skovling og stenpikning i gården	1	1
	ialt	47.	126.(124?)

Ved hoveriet bliver at iagttage

- a | En plov skal på en spænddag forsvarlig ompløje 10.500 c alen, der regnes for 6 skp. sædeland, og sæden sås tillige.
- b | En harve ligeledes for en spænddag af leret klumpet jord 6 skp. land, af løs jord det dobbelte.
- c | En vogn hjemfører en dag af korn, høg, gjærrel, brænde og deslige 6 læs, når vejenes længde er ½ mil, og for hver 700 alen et læs mindre. For en spænddag kjøres 12 læs gjødning, når vejen er 1000 alen lang, og et læs mindre for hver 500 alen, vejen er længere.
De vogne, der bruges til gjødningens udførelse, bør være forsynet med 3 alen lange fjæl 3 kvarter høje og sådan indrettet, at den er forneden en halv alen og foroven 1 1/8 alen vid. Den der kjører vognen, får sædvanlig hjælp til af- og pålæsning.
- d | En rejse med vogn regnes fra 1 - 4 mil for en spænddag, og 4 - 6 mil for 2 s

- e spænddage.
Til et læs regnes af hør eller sæd i strået 36 - 40 Lp (= 16 p.), af brænde 1/3 favn 4 - 5 kvarter lang, af tørv 400 stk. hver 9 tommer lang, 5 tom. bred og 3 tommer tykke, af hvilke der skjæres daglig af 2 karle og 2 piger 8 læs, som hjemkøres på 1 dag. Af tærsket sæd regnes til et læs af hvede, rug, byg eller ærter 3 td., og af havre 4 td., af andre ubenævnte ting 600 p. eller 37 Lp.
- f Der godtgøres en gangdag for at meje 1 td. land, for at oprive, binde og sammen sætte og rive sæden 1 dag, for at gjøre 40 alen gjærde 5 kvarter højt, når gjrslet er tilført, 1 dag. For at grave 5 favne grøft 5/4 alen høj, 2½ alen bred, en halv alen dyb, men af mindre et længere stykke. For at fælde og opsætte 1/3 favn brænde 4 - 5 kvarter høj. For at tærske 40 neg rug eller byg og tillige kørne det sidste, havre 45 neg i januar december måned, i de øvrige måneder 60 - 67 neg en gangdag.
- g De fornødne redskaber skal anskaffes af bonden selv.

Foruden de anførte spænd- og gangdage forretter hver bonde det, lov og anordninger byder, såsom pligtarbejde ved kirke og skole, oprensning åer, grave grøfter, sætte stendiger, udgrave vandet af moser og byens marker, og arbejde på forulykkede steder på godset m.m. Med god opførsel ved hoveriet og videre, som deraf dependeres og forholdes efter forordningen.

—————OOOOOO—————

9

Essenbæk Kloster

Dette kloster, som tilhørte Benedictinerordenen, nævnes som det første i landet. det har næppe sin rigtighed, hvis det er opført 1141. Inden den tid havde Erik Lam opført klostrene i Hillerød og Esrom; det var den franske Cistercienserorden, som var indkaldt dertil.

At klosteret har taget navn efter sognet er ret givet. Året 1141 nævnes som det år, det blev opført, og det kan godt passe, idet Stig Hvide til Bidstrup, Knud Lavards svigersøn, af den store kendte Hvideslægt, efter at han sammen med Erik Rosenkrands havde gjort en rejse til Rom og muligvis der var bleven påvirket af klosterlivet, efter sin hjemkomst har indkaldt nogle munke af ovennævnte orden. Stig Hvide skænkede dem en del ejendomme, blandt andet den plads, hvorpå de byggede.

En forklaring på, at de har fået denne byggeplads så langt fra Bidstrup, kan være denne: I Krstrup sogn lå dengang en herregård "Staanumgård", som ejedes af Hvideslægten. Det er muligt, at han har ejet denne jord, som kun ligger ½ mil fra denne plads.

Klosteret er sikkert ikke bygget på den plads, hvor det nu nedbrudte kloster lå. Alting taler for, at det har ligget ca. 300 meter nedenfor det nuværende Sofiekloster på en flad, beskyttet plads i bunden af slugten. At klosterets kirkegård har ligget der, er en kendsgerning. På en ca. 40 c meter stor plads findes synlige spor af rester af munkesten. I begyndelsen af det 18 århundrede fandt daværende ejer af jordene, Knud Rasmussen, Klostergården, flere murede og foroven hvælvede grave med flere skeletter af lig, men mærkeligt nok ikke spor af kister, og måske findes der endnu nogle grave af samme slags, idet han fortalte, at når en vogn gik over et nærmere bestemt sted, hørtes en rumlende lyd, som kunne tyde på tilstedeværelsen af et hult rum.

Dalen kaldtes "St.Laurentius' Dal", og i bunden findes et kildevæld med spor af stensætning. Til denne "hellige kilde", som den betegnes, valfartede folk St. Hans aften. Fra denne plads over til mosen til den nuværende klosterruin førte en vej, som endnu let kan spores. Den er sikkert brugt som forbindelse til kirkegården, hvilket tyder på, at der aldrig har været

anden kirkegård end denne. Der er i hvert fald ingen andre spor fundet, og på den gamle Essenbæk kirkegård er der intet, der taler for, at den skulle have været benyttet. Da oberst Hans Friis bliver tilskødet klosteret, nævnes mellem alt det andet overtagne et kapel, der sansynligvis også har haft sin plads der, da en kirke var bygget sammen med de øvrige klosterbygninger. Knud Rasmussen nævnte også en samling store sten, som godt kunne være levn fra en bygning. Et stykke vest for den her nævnte plads har nuværende ejer, N. Pagter Helles, stødt på en samlet stensætning af store sten. Om en nyfunden begravelsesplads se s. 13 f.n..

1850 fandt 2 husmænd, som arbejdede på pladsen, et pumpetræ 10 alen langt.

Det ligger jo også nær at antage, at de få, forholdsvis fattige munke ikke kunne bygge det store bygningsværk, som det nedbrudte kloster viser sig at have været.

Benedictinerordenen fik hurtigt stor udbredelse, og hurtigt begyndte der at flyde gaver i pengebeløb. 1268 skænkede en adelsmand kalk og disk for at løse sig fra en rejse til det Hellige

10

Land, ved testamenter og i rige gaver for sjælsmesser indgik der store summer.

Med disse rigdomme er der opstået midler til at flytte klosteret over til holmen, et højdedrag mellem mose og eng, mest bestående af sandjord, med stejle skrænter mod nord og vest. Af forskellige grunde har denne plads, dækket mod storme fra vest, tiltalt munkene. De var nærmere ved fjorden, udsigten var bedre over de udstrakte engstrækninger, og som baggrund havde man den lange bøgeskovrække langs skrænterne.

Ovenfor Laurentiusdalen mod vest, den såkaldte Mondal, findes en lerbakke med et lille mosehul nedenfor omgivet af grus med tydelige rester af brændte sten, munkesten. Der har sikkert været et teglværk, som har leveret stenene til den ny klosterbygning, og sandsynligvis også til de stensatte grave i dalen.

Der har sikkert rørt sig et ægte kristeligt liv i klosteret en tid efter dets opførelse; men inden ret længe er de åndelige interesser vist bleven temmelig sløve. I de få sparsomme oplysninger om klosteret, som jeg med meget besvær har samlet, omhandles kun søgsmål om jordtilligender ved lovhævdelser og stadfæstelser.

Disse dokumenter er jo alle skrevet på datidens knudrede sprog, men vil blive overført i vor tids skrive- og stavemåde. Et enkelt skal jeg anføre som oversættelse:

“Item et thing vinde, alt alt thet godz och jord udi Hoffuelbjerg, som abbed Jon gjorde laugh-efft på, thet ligger til Eszkindbec tu hundred år ulast och ukier”

“Det vidnes, at alt det gods og jord i Houlbjerg, som abbed Jon gjorde lovhævd på, har hørt til Essenbæk i to hundrede år tinglæst og sikret

Torsdag efter Påske 1299”

Den første abbed, der nævnes, er abbed Petrus 1345, senere broder Johannes som vidne i en sag, som abbed Laurentius ved en pavelig bulle udstedt af pave Alexander den 4. rejste angående indgreb i Glenstrup klostres ejendele.

Som bevis på stigende velstand skal anføres et tingstævne, hvori der bliver nævnt ejendomme og gods i Hald herred:

“Per Witz, Foged indenfor Hald Herred, samt dennes Thingmænd Lage Broch på Æsendrup (Gl. Estrup). Jes Nielsen, Allestrup, Per Hus i Tustrup, Anders Tvengt i Alling, Anders Povelz Sommer, Faardrup, alle disse var Storbønder. Som Vidne mødte følgende Fæstebønder, Jes Skøtt i Fausing, Marqvard Hermerst i Skader, Michal Skaaning i Gjesing.

Paa Kyndelmissedag på samme Thing fik broder Jon Ifwersen af Eskindbach et Thingsvidne af 8 Dannismænd, nemlig: Jes Nielsen i Allestrup, Jes Knyts i Vivild, Jes Thorhugh i Søby, Jes Knustz i Ryom, Jes Aabst i Andi, Micael

Skaaning i Gjesing, Gregers i Lihme og Søren Matz i Skjæring , hvilket vidnede at de hørte og saa samme Dag indenfor fire Stokke, at Broder Jon havde med sig sine Lovshævninger 2 skjellige Dannismænd Anders Tvest i Alling og Per Jens i Tustrup, hvilket vidnede, at de Torsdag efter Pouldag paa Virring Kirkegaard saa og hørte, at Per Niels Abbed, Eskindbæch Kloster, gjorde Lovhævd med Kirkens Mænd de bedste på alt Gods, som Klosteret har i foreskrevne Herred. Først paa Klosterets Ladegaard, samt Essenbæk Kirke med alt Essenbæk Sogn, Kolkaad, Gundrup og Munkegaard, som alle er øde Mark, dertil Lund samt Lund Mark, Haldsø med

11

Søberg, undtagen Torn nap Høje, og de Enge, som Axel og Lage Brok har i Hegaard og Vilstrup, samt Virring Kirke med alt Virring Sogn med undtagelse af et stykke Skov, Lage har i Virring holt, (formodentlig Floes skov), Eng i Hestholm til Krogsager, og Eng og Ejermand har i Halsenghøj. Dernæst frit Fiskevand fra Klosterets Hestehave til Halshøff, først en Fiskergaard ved Klosterets Dige og en Gaard ovre i Sønderdyb ved Tvegrenene, 1 gaard Tames Persen, 1 Gaard Michel Nørgaard, og Søndergaard, som er til Abbed og Konventets Bord, Holmen, et Tagskjær, som ligger ved disse Gaarde, samt til Landet med alt sønnet Vejene og Kjær mellem Halshøff ovenfor, som nævnt er, tilligemed Gaarde i Fausing, Jes Hitz, Anders Jens, Jelo Lauers Persen, Jes Skrædder, Thøger og Per Kinsø et øde Bol i Liltved. Gaarde i Gjesing, Lage Eggens, Anders Clement, Per Jens, 5 Bol Jens Langt, Niels Bjørn, Poult Smut, Hans Svaver og Langkjær. Disse Boel var skjødet Klosteret fra St. Hans Kloster i Viborg (hvilket viser, at både gaarde og jord benyttedes som bytemiddel selv på længere afstande), Munkeskov og Munkeskovgaard og halve Stenberg-holtgaarde. I Lihme: Gregers Jensen og Gregers Anders, Fløjstrup kirke med Kirkegaard, og en Gård Jens Fowd, som er Præstens rette Sædegaard, og en Gaard i Moeskjær, Asser Smidt, som er Fløjstrup Kirkes Bygningsgaard. En Gård i Aarslev, Esbern jep, 1 Boel Anders Bangh. En Gaard i Gunnestrup, Olav Niels', et Boel Thomas Knoos',. I Hørning Gaarde, Jep Anders, Jens Hvas' Therkild Koch, Michal Anders', Niels Brok, N. Gjermin, et Boel Peder Naffy. Undingsboel med alt sitTilliggende undtagen en Otting, som Bentsboel har i Hørning samt 2 øde Bytofter i Tustrup, og en Otting i Ughdal. Hvilken Lovhævd lovlig ved Thing er tilfunden af fogeden.

Datum ut Supra 1 Februarius 1479"

Denne sikring af gods, som her har fundet sted, gælder kun for besiddelser i Hald herred; men i de tilstødende herreder ejedes meget gods, både byer og jorder, agre, tofter, skove og humlegårde. I det ældre danske arkivregister findes der ved vidners stadfæstelse, dom og lovhævd opført i 166 enkelte dele undertegnet med segl og dato.

Abbed Michal vidnede i 1421 i Ribe, at Slesvig har hørt til Danmark og fra ældgammel tid ligget dertil.

1463 nævnes abbed Søren, 1490 abbed Jon; han var med til at mægle mellem ridder Axel Lauersen, Katholm, og Ivar Brok, som arvede efter deres faster.

Den sidste abbed var Jens Thomsen. Han købte 1516 af Chr. II. klosteret fri for borgeleje, d.v.s. underhold til kongen og hans følge. 1529 afsatte munkene ham, fordi han var bleven affældig og klosterets gods daglig vindes fra det, og brødrene ikke i lang tid havde fået deres nødtørf efter deres regels udvisning. Af egen drift indsatte de en verdslig mand, nemlig adelsmanden Hans Emiksen, hvilket blev bekræftet af Fr.I.

Efter reformationen 1536 inddrog kronen 1540 og underlagdes Dronningborg Lehn. Det blev straks pantsat af kongen til Axel Juul, Mejlgård, for 4000 rdl. Men de brødre, der var der, skulle underholdes til deres død. Men det fik hurtigt ende; de forsvandt een efter een og rejste ind til Randers. Om grunden dertil, siger "Hvidtfeldt": Munkene forløbe

12

fordi det ikke var tilladt dem at gifte sig, men nogle blev dog tilbage. Det berettes, at en munk havde forøvet voldtægt og blev henrettet i 1537. Da klosteret blev forladt og ingen beboede det, forfaldt det, men det kan dog næppe tænkes, at det stod helt som ruin. En del af resterne er formodentlig benyttet et andet sted. Det kan også falde sammen med følgende oplysning, at da klosteret blev nedrevet, lod Bjørn Andersen på Stenalt, Stig Hvides kiste føre til Ørsted, hvilket tildels forkaster Suhms mening om, at en anden har oprettet klosteret.

Chr. d III's dronning Dorthe blev det skænket som livgeding fra 1759 til hendes død. 1771 gik det derefter over til kronen og blev styret af en lensmand.

Omkring ved år 1600 kalder birkedommer Rasmus Pedersen Erik Skram for sin husbond. Erik Skram bliver ved giftermål ejer af Hevringholm, og derfra køber og underlægger han Essenbæk og dette gods. Hans datter Elsebe Skram sælger Hevringholm 1608 til Eske Brok, Gl. Estrup, for 50.000 daler; i dette køb er sandsynligvis Essenbæk medfulgt og stadigvæk bleven ved at høre under godset under de forskellige ejere, deriblandt den kendte Kaj Lykke, indtil det i 1667 blev solgt til oberst Hans Friis til Tustrup, der af de tre godster lod oprette et stamhus.

Det er muligt, at klosterets ejendele er blevet noget mindre: Tammestrup, Krogsager, Lund samt det meste af Virring sogn, men der var endnu rigeligt tilbage, samt de nævnte kirker, som er overgået til Gl. Estrup. 1667 tilskødes oberst Hans Friis følgende:

Essenbæk med tilhørende skov, et kapelhus samt et kirkebol (Volk Mølle), Essenbæk Kloster, Essenbæk Ladegaarde, Essenbæk møllested, 1 hus, 1 laksegård, en ålekiste i Hald Sø, Assentoft 10 gårde, 4 bol og 5 huse, i Drastrup 5 gårde, samt skov, i Kastrup 11 gårde samt engen Pilholm, 2 huse, skoven samt boelstedet Kjærup Boel, Sønderkongens holm ud for Vestrup i Albæk sogn sat til 6 td. hartk.. Desuden nævnes i skødet: Vilstrupgård, 1 gård i Paderup, 3 i Villendrup, 3 i Nielstrup, 3 i Bramstrup, Stobberupgård, Tunis jord på Binderup mark, Alstrupgård med tilhørende skov, Ladegård 3, Klosteret 1 gård, 2 huse, Uggelhuse 10 huse, Hørning 9 gårde, 11 huse, Gunnestrup 3 gårde, 3 huse, Aarslev 6 gårde, 6 huse, Staanum 2 gårde, Oustrup 1 gård, Lemmer 2 huse, Alstrup mølle i Trustrup, 1 hel- og en halvgård samt et boel i Binderup, i Robdrup 2, i Selling 4, i Langskov 4, i Røved 4, i Astrup 3, i Hadbjerg 4; desforuden fulgte strøgods i efterfølgende sogne: Lihme, Gjesing, Glæsborg, Tøstrup, Rimsø, Voldby, Homaa, Egens, Mejlby, Mørke, Hornslet, Bregent, Skjødstrup, Egaa, Ødum, Gunnerup, Albæk, Harritslev, Mariager, Dalbynder, Dalbyover, Kastbjerg, samt i Houbjerg, Middelsom og Hjelmslev herreder; ialt 837 td, hartkorn, som blev vurderet til 51.736½ rdl. 38½ sk. foruden skovskyld. Tustrup blev det gods, hvortil Essenbæk sogn blev henlagt, hvilket fremgår af, at dettes forvaltre flere gange har optrådt i Assentoft ved forskellige lejligheder. Efter Hans Friis' død har Tustrup sikkert ikke været beboet af noget herskab. Hans brodersønner Chr. og Gregers Friis arvede det, og senere Chr. Rantzau-Friis. Efter hans død blev det efter en lang proces tildelt grev Joachim Beck-Friis i Skaane. 1782 havde kongen tilladt, at Tustrup og Essenbæk måtte sælges, og 18 december 1783 blev de opråbt ved auktion på Tustrup. De blev begge solgt til generalauditør Chr. Callager fra Mejlgaard.

13

Købesummen var 71.000 daler. 4 år senere solgte han det hele til justitsråd Fønss, Løvenholm, og borgmester Carøe i Randers for 75.000 rd. Samme år solgte de Tustrup til

hr. Anders Dyhr, Schovdalslund, for 35.000 rd., og straks derefter begyndte de at udstykke og sælge gårdene i Essenbæk sogn. Ladegårdenes beboere var vist allerede dengang selvejere. 1789 blev Essenbækgaarden købt, og 1790 Assentoft by.

Der er hentydet til, at den nu afvandede eng sydvest for klosteret har været fiskedam. En stensat vej fører over klostermosen op mod Assentoft, og en lignende er der fundet spor af over engene ud til klosterets ladeplads. En forhøjning i terrænet tyder på, at en vandgrav har omgivet klosteret.

I 1898 lod Nationalmusæet gennem Lærer Nielsen, Ramten, foretage nogle udgravninger og opmålinger, og der blev gjort skridt til at få stedet fredet, hvilket også skete. Man stødte bl.a. også på en nedstyrtet murflade, som målte en højde på ca. 7 alen. Det var kun den indre forskalling; det ydre lag, munkestenene, var pillet bort. Fundamentet bestod af store rå kampesten i en dybde af indtil 130 cm. Underkanten af murene lå indtil 85 cm under jordoverfladen.

Grunden viste 3 længder, sidebygningerne 30 alen, hovedbygningen mod nord lidt længere. At det har været hovedbygningen fremgår af, at der ca. 2½ alen indenfor den yderste grund lå en anden parallel med denne løbende grund, så der har sikkert været en åben gang støttet af piller. Gården var åben mod syd. Ud for den østlige længe og helt mod syd fandtes der udbygget mod øst en lignende grund som på de øvrige bygninger. Man har fastslået denne som kirken; den viste også en længde på 30 alen og løb helt ind til gården. Udenfor begge de sydlige gavle midt fra disse fandtes en stensat brønd med trappetrin. Den nuværende ejer har fornylig stødt på en anden brønd midt i klostergården. Udgravningerne førtes af forskellige grunde ikke videre denne gang.

Efter at det på pladsen liggende husmandsbrug havde fået ny ejer, begyndte denne at rydde plads og grund, og en umådelig mængde læs af sten blev slæde og bortført; og nu viste det beklagelige sig, at nationalmusæet ikke havde fået tinglysningen i orden.

Inden pladsen blev helt sløjfet, blev de foretaget en ny opmåling af arkitekt Hjersing, Randers, og udarbejdet et rids, som giver et nogenlunde begreb om grundplanen.

Det pågældende rids gengives herunder. De skraverede linier viser, hvor langt den første opmåling nåede.

Ved rydningen af klostergrunden stødte man på en masse skeletter omkring den nævnte stensatte brønd.

Nord for de om klosteret liggende grave har der været en vandmølle. Grunden bestående af svære kampesten findes endnu.

14

KORT, som viser rids over Essenbæk klostres grundplan, findes som fil andetsteds

15

Assentoft by.

Essenbæk Kloster kunne i sin tid sammenlignes med de største af landet herregårde. Det samlede, som disse, bøndergods i stor udstrækning, hvorfra bønderne belev fæstere. I det 13 århundrede gav mange byer sig ind under herremandens væрге eller beskyttelse, blev "vornede", og det er muligt, at Assentoft på denne tid er bleven vornet til klosteret, men det er sandsynligt, at der ingen hoveripligt er fulgt med af videre betydning, da klosteret ikke befattede sig med agerbrug.

1688 blev hver gård i byen ansat til 4 tdr. 6 skp., som det allerede er nævnt, mens alle de omgivende byer stod for 8 tdr. Assentoft har sikkert oprindeligt haft det samme, men igennem tiderne, som klosterets rigdom udvidedes, og dets beboeres antal steg, har det efterhånden inddraget jord fra byens udmarker og bygget ladegårde til dets forsyning med

levnedsmidler, og det kan godt være sket 3-4 gange. Prøver man at sammenlægge ladegårde og klostergårdens hartkorn med det opgivne, vil det udgøre ca. 8 td. til hver gård. Følgende brugere besad byens gårde 1688:

1. Hendrik Gabrielsen
2. Rasmus Sørensen
3. Rasmus Pedersen
4. Chr. Christensen
5. lille Rasmus Nielsen)
6. Anders Jensen) hvor halvparten drives af proprietæren (godsejeren)
7. Rasmus Jensen)
8. Jens Sørensen halvdelen af proprietæren
9. En øde gård, hvis jord drives af store Rasmus Nielsen, Jens Sørensen, Søren Kjeldsen og Jørgen Kristensen
10. Knud Sørensen halvdelen sammen med proprietæren
Boelsmænd:
Peter Christensen
Chr. Mogensen
Søren Kjeldsen og
store Rasmus Nielsen

Det har ikke set allerbedst ud for bønderne på dette tidspunkt. Der var mange øde gårde, hvilket vil sige, at deres brugere har forladt dem, og ingen har kunnet formås til at overtage dem, og godsejeren har i flere tilfælde måttet tage sin part af driften.

Godsejeren havde dog, inden skolen byggedes 1741, ret til at byde en ung mand valget imellem at overtage en gård eller "springe soldat", hvad der omtrent var ensbetydende med slaveriet. Et eksempel kan her nævnes fra en anden egn: En karl fik anvisning på en gård og en gammel enke. Ingen af dem fristede ham, så han blev soldat i 6 år. Da han kom hjem, forelå det samme tilbud. Han sagde atter nej og måtte atter være soldat i 3 år. Da han slap fri, forelå stadig spørgsmålet, og han tog hende og en gammel, faldefærdig gård.

1688 den 28 juni udkom loven om stavnsbåndets løsning, hoveriets og vornedskabets ophævelse samt jordenes udskiftning.

16

Essenbæk gods var bleven købt med dette mål for øje, og bønderne blev tilbudt at købe deres gårde, hvilket skete i 1790. Samme år blev jorden opmålt og takseret af landinspektør Krej, og udstykningen fandt sted 15 juli 1790.

Jordene blev fordelt som følger:

Nr. 5. Der tillægges Hans Pedersen toft og lod næst gården mod vest.

- 4. Jens Svenningsen tillægges toft og lod vest for gården samt Jens Kjeldsens toft, undtagen matrikulsstykket vest for.
- 3. P. Andersens gård tildeles sin toft (resten af Jens Kjeldsens toft) og indmark vesten gården til Gunnerupmose.
- 1. Niels Smed tildeles sin lod vesten gården fra det sydvestlige tofthjørne norden den ny Vilstrupvej, som er toft. Det øvrige tillægges ham østen for Peder Andersens til Gunnerupmose.
- 6. Peder Albrechtsen tillægges toft og lod fra det sydvestlige hjørne til nordre ende af Truehøj og i sønder til bemeldte Truehøj.
- 7. Niels Rasmussen (Pagter) tillægges toften østen gården.
- 8. Chr. Jensen ligeledes.
- 9. Hans Caspersen og Jørgen Hansen tillægges P. Andersens nuværende toft.
- 2. Jens Kjeldsen får ingen toft, men tillægges jord på østre side af Buskdal.

- 10. Rasmus Knudsen tillægges den største toft i betragtning af, at han får den ringeste og længst bortliggende lod.

Med hensyn til de store lodder blev de tildelt fra vesten:

P. Andersen	se nuværende matr. nr 18.			
Niels Smed	-	-	-	10.
Jens Svenningsen	-	-	-	3.
Hans Pedersen	-	-	-	4.
Jens Kjeldsen	-	-	-	6.
(Hans Caspersen	-	-	-	12.
(Jørgen Hansen	-	-	-	11.
Peder Albrechtsen	-	-	-	5.
Niels Rasmussen Pagter	-	-	-	7.
Chr. Jensen	-	-	-	8.
Rasmus Knudsen	-	-	-	9.

Endelig næst vesten udlægges boelsmændene ders jord ved den ny anlagte Vilstrupvej. Til nordvesten udlægges agermarken norden vejen.

Til husmændenes køers græsning udlægges til hver af de 4 husmænd 28.000 c alen på Svager og Fæskitblokken, hvoraf der svares af hver td.land 1 rd., som betales hvert år til St. Hansdag til samtlige gårdbeboere. Og hvilken husmand, som ikke betaler sin afgift, skulle ingen videre ret have til jorden, så gårdbeboerne kan leje jorden ud til hvem som helst.

Endvidere som fællesjord Buskdalager samt Kr(v)ekjæsigg Bretrac (?), samt Guldbjergager, ligeledes Pienborgager, Stampager, Berdsandsager, noget af Søagrene, Horinsbro og Reskebakkerne samt Grønnemose.

Til skoleholderens kreaturers græsning udlægges ifølge forordn. af 1788 6-8 td.land middelmådig jord, hvilken udlægges

17

i samling med jord, han tilforn har havt.

Vejen til Stampen udlægges mellem lodder og bliver tillige vej til Gunnerupmose.

Udi det, som bliver udlagt til fælled, skal alle både boels- og gårdmænd have ret i forhold til deres hartk., men skulle boelsmænd i det allerede udlagte have forlidt, udlægges lidt mere i den østre side boelen. Smeden udlægges til en høved græsmark ved siden af skoleholderen.

Samtlige beboere bliver pligtig at istandsætte gaden, således at de beboere, som skal fares ad den til deres lodder, er tjent dermed. Således er denne delingsplan afhandlet og indgået, det tilstås herved med vore hænders underskrift.

Foruden de foran anførte gårdmænd underskrev følgende boelsmænd:

Gros Christensen, Jens Mikkelsen, Jens Andersen og Chr. Rasmussen, og af husmænd: Anders Christensen, Rasmus Pedersen, J P S = Jens Pedersen og J P S = Jeppe Pedersen.

Mod denne overenskomst kom der en protest fra præsten Berg i Virring.

Til Assentoft skole blev der 1841 lagt 20 skp. land til sæd og græsning til en ko og 6 får, alt af Assentoft bys jorder, uden godtgørelse af det øvrige sogns beboere; af denne jord formenes det, at sælgeren Auditor Callager ikke har ret til at sælge, da han ikke kan skøde den.

Skoleholderen får altså ikke den ham tidligere tillagte jord.

Assentoft har altså udgjort 9 helgårde og 2 halvgårde. De har dog tidligere udgjort 1 helgård, som lå på pladsen matr. nr. 11. Trods det, at den ene gård allerede var udflyttet,

nuværende nr. 12, nævnes begge ejers navne altid sammen, men gården blev betegnet som 9a og 9b. 4 boelsssteder, 4 huse med jord. Gadehuse nævnes der ingen af, men enkelte gamle huse, som fandtes, må have været liggende inden den tid, og vil man gå omstående navneliste igennem, viser det sig også efter numrene på det gamle kort bag i bogen. (billedfilerne)

Beboere i Assentoft 1835

matr.nr.	Hartkorn			
	td.	skp.	fkr.	alb.
1. Peder Nielsen Smed	4	4	1	2
2. Mikkel Jensen	4	4	1	2
3. Rasmus Pedersen		4	4	1 2
4. Chr. Andersen	4	4	1	2
5. Niels Nielsen	4	4	1	2
6. Mikkel Skovgaard		4	4	1 2
7. Søren Nielsen Pagter	4	4	1	2
8. Mads Madsen	4	4	1	2
9a. Anders Madsen	2	2	0	2½
9b. Søren Olsen	2	2	2	0½
10. Knud Rasmussen		4	4	1 2
11. Jens Thomsen	1	5	2	1½
12. Jens Christensen Grøn		1	5	2 1½
13. Mogens Pedersen		1	5	2 1½
14. Peter Nielsen	1	5	2	1½
15. Assentoft skole	0	5	0	2½
	18			
16. Jens Christensen		0	1	3 1½
17. Jens Hornbech	0	0	0	0½
18. Niels Svenningsen		0	0	0 1
19. Niels Hougaard	0	0	0	0½
20. Mikkel Jensen	0	1	2	0½
23. Jens Mikkelsen	0	0	0	0½
24. Smedehuset	0	0	0	2
25. Jens Mogensen	0	0	0	1½
26. P. Christensens enke	0	0	0	2 3/4
27. P. Nielsen		0	0	0 2
28. P. Ilsøe	0	0	0	0 1/4
29. Rasmus Christensen	0	0	0	0 1/4
30. Thomas Jensens enke	0	0	0	0 1/4
32. Niels Jensen	0	0	0	0 1/4
35. Søren Villasen	0	0	0	0 1/4
36. Poul Pedersen	0	0	0	0 1/4
37. samt 2 fattighuse		0	0	0 0 1/4

(p.g.a kopieringens kvalitet er det usikkert hvorvidt de sidste brøker er 1/2 eller 1/4)

Bygningskomplekserne af huse Kokgaarden, Krogen, og hvor nu Frode Rasmussen bor var før en brand en gammel vinkelbygning. Disse har sikkert udgjort husmændenes bopæl, og eftersom de små jordstykker er bortsolgt, er de gamle huse indrettede til bopæl.

Oprindelig fandtes kun en udflyttet bygning i sognet (Stampen), men her som andre steder er der sket mægtig forandring udadtil ved udstykning og i bygninger ved nedlæggelse af gårde. I Assentoft er helt forsvundet 5 gårde, hvor stuehusene dog endnu findes efter de 2. Inden dette fandt sted, var byen meget tæt sammenbygget, og det er næsten uforståeligt,

at denne stråtækte by har undgået ildebrande, hvor det skulle synes, at intet vill være bleven sparet, og dog blev det undgået. 2 gamle huse er brændt, og begge gange blev ilden begrænset til et enkelt hus. Første gang et Lise Kemp tilhørende gammelt hus, som var sammenbygget med et par andre beboelseshuse. Det næste var det gamle stuehus fra gården nr. 11a tilhørende Niels Villadsen; også denne gang blev ilden indskrænket til dette. 1917 brændte en gård tilhørende N. Pedersens enke. Det skete ved lynnedslag, men der var ingen fare for andre bygninger. Gården var forholdsvis ny og var trukket noget tilbage fra gaden og øvrige bygninger.

Oprindelig afsluttedes byen ved den nordligste gård nr. 4, men inden den nye landevej blev anlagt 1856 var der opført 6 huse nord for denne. Men efter den tid gik det hurtigt med byggeriet, særlig siden 1900. Nu 1936 findes 45 huse med 61 familier langs landevejen. Og med byggeriet er befolkningstallet også steget betydelig. 1787 boede i sognet 286 personer, hvoraf i Assentoft by 106 og i Drastrup 87.

Ved de under sognet opførte erhverv kan ikke ses, hvor mange der boede i Assentoft, men en stor forskydning har fundet sted. Der var opført 8 vævere. Nu er dette håndværk helt forsvundet, tækkemanden og stråtagene forsvinder, "pikkemanden", brolæggeren og bødkere er der langt imellem. Men de bliver straks afløst af andre, som datiden slet ikke kunne tænke sig: brugsforeningsuddeleren, mejerister, kontrolassistenter,

19

chauffører, cykelreparatører, bagere og enkelte steder barberer.

Det gamle fællesskab med bytyr og dermed hørende tyreeng, hvor byens folk slog og bjærgede høet i fællesskab, findes ikke. Trommen lader sig ikke høre mer. Den kunne fremkalde forskellige følelser. Ved ildebrand, når kun den ene trommestik rørtes, var der jo en vis spænding; modsat når den kaldte til snekastning. Sprøjtehuset står endnu, men er kun en fortidslevning, da kommunen er engageret med Zonebrandvæsenet. Om byen har haft en maltkølle, ved jeg ikke.

Af ny fællesforetagender er brugsforeningen opført, og vandværket 1895. Det begyndte med en vindmotor, og siden måtte en petroleumsmotor tages i tjeneste ved siden af. Senere blev den afløst af elektriciteten. Efter som beboernes antal og dermed forbruget steg, kneb det tit med vand, og der blev gravet nogle meter ned, uden at det var tilstrækkeligt. Nu er der anlagt hydraulisk tryk på flere atmosfærer, og nu kan vandet sættes op til den højde, der kræves. Der er gennem tiderne sket mange fornyelser og bekostninger, men gælden synes dog ikke overvældende, når de mange interessenter tages i betragtning. Formandsposten har ikke været meget eftertragtet. I det tidsrum, det har virket, er der skiftet 27 gange. Nu er den forbunden med et lille gratiale, så det kan måske hjælpe.

Der er anlagt fortov og gangsti gennem byen. Gadebelysning er endnu kun fremtidsmusik.

Essenbæk sogns gamle kirke.

Ved at gå kirkesynene over den gamle kirke igennem findes hvert år mange udsættelser af større omfang. Trap skriver, at den blev nedbrudt på grund af brystfældighed. Spørgsmålet om at få den nedbrudt har næppe været så vanskeligt at komme over. Derimod viste det sig meget besværligt at opnå enighed om opførelse af en ny kirke. Det er særlig dens beliggenhed, der har været omstridt. Forhandlingerne var lange og trange igennem flere år. Allerede 1866 forelå en skrivelse fra kulturministeriet om, at forhandlingerne måtte betragtes som afsluttede, da parterne ikke kunn enes.

Jeg erindrer, at jeg som barn har set et billede i datidens vittighedsblad "Folkets Nisse",

hvorved denne begivenhed fra sognet blev bekendt landet over. Man ser Essenbæk sogneforstanderskab hivende af alle kræfter i et tov slået omkring kirken for at få den flyttet ud på "vild mark", medens grev Scheel til Gammel Estrup ved den anden side stritter imod flytningen, idet han ville have kirken bygget i Assentoft.

Det gamle billede er nu til denne sognehistorie atter draget frem for dagens lys, og det gives - i en noget forstørret målestok - herunder sammen med den dertil hørende tekst.

20

Stor kraftprøve af Essenbæk sogneforstanderskab og Grev Scheel til Gammel Estrup

TEGNING findes som fil andetsteds i mappen

Grev Scheel: *Jeg vil ha' kirken i Assentoft og I skal minsæl og salighed give mig jord til en kirkegård og et hegn.*

Essenbæk sogneforstanderskab: *Nej! Vi vil have kirken på vild mark - få vi ikke det, så vil vi sletikke have nogen kirke, -har vi nu levet 1½ år uden kirke, så kan vi s'gu godt vente 1½ hundrede år.*

Culturministeriet: *der står rigtignok i skriften: "salige ere de som stifte fred; thi de skulle kaldes Guds børn"; men det bryder vi os s'gu ikke om, lad greven og sogneforstanderskabet slås, hvis de ikke kan blive enige!*

Gengivet efter vittighedsbladet "Folkets Nisse" nr. 32 for lørdagen den 10 august 1867

21

Forhandlingerne blev imidlertid atter optagne, og resultatet blev, at den nye kirke blev opført 1868 - 69 inde ved Assentoft by.

Da resultatet endelig var nået, blev der ikke optrådt småligt fra kirkeejerens side. Den daværende kirkebestyrelse var meget fremsynet ved indkøb af kirkegårdsjord. Af det ca. 3 td.land store jordstykke blev udlagt en firkant, en pæn mur af hugne sten blev opsat mod syd og vest og almindeligt stendige ved de andre sider. Mod nord blev resten beplantet med nåletræer.- Der blev søgt om tilladelse til at flytte de i den senere tid på den gamle kirkegård begravede personer til den nye kirkegård. Tilladelsen blev givet imod, at flytningen foregik om natten og kun af de kister, som kunne holde.

En nat, efter at der dagen før var foretaget opgravning af kisterne, og gravene på den nye kirkegård var rede, var 36 hestebefordringer parat til at føre dem ind til den nye kirkegård. Flytningen foregik uden nogen ceremoni. Den gamle kirkegård med indgangsport og stendige står endnu, er beplantet og fredet.

Ankerstjere var kirkeværge under nedbrydningen af den gamle kirke. I den lille stue i hans hus findes nogle udskårne lave paneler, som efter deres størrelse og form kan være rester af prædikestolen. den gamle kirkedørsnøgle fandtes på loftet i samme hus. Den er nu i nedskriverens eje og vil blive indleveret til Randers museum.

Sognets kirke: Essenbæk gamle kirke, har ligget på en fremspringende pynt, hvorfra der haves en sjælden udsigt over de udstrakte enge ind mod Randers, og ved at gå et lille stykke mod nord er udsigten åben mod øst over hele Gudenådalens med Rougsø herred og Støvringgaards skove som baggrund. Der er ingen tvivl om, at den første kristne kirke, trækirken, er rejst her og på samme plads, hvor det gamle offersted eller gudehov lå,

omgivet af skov og med den lille blinkende mølledam dybt nede. Det er meget sparsomme oplysninger, der findes om den gamle kirke. I "Danske Atlas" findes anført følgende: Kirken har tårn med det lidet spir. Altertavlen fra de katolske tider består af 3 stykker af billedhuggerarbejde med apostle og helgener, har været stærkt forgyldt; uden på står malet: 1300 lod Sti Hvide denne tavle bekoste. Hans fader hed Toke Skjoldmarken Hvide, han var den første kristne mand af denne slægt.

Denne inskription må være sat i nyere tid af nogen ukyndig, siden den er fuld af ukyndighed, mest årstallet! Efter nedbrydningen blev den solgt til en antikvitetshandler.

Den gamle kirke tør nok antages at være bygget som stenkirke omkring år 1400. Der har været benyttet huggede, pænt dannede kampesten, i hvert fald til sokkel. Hvor højt de har nået op, kan ikke vides. De er benyttet som sokkel til den nye kirke og kan efter deres antal godt have nået et stykke op. Foruden en tavle er disse sokkelsten det eneste, som findes fra den gl. kirke. Den nævnte tavle har måske ligget i kirkegulvet, hvad der var ret almindeligt med den slags "gravminder". Den er af sandsten, ca. 2 meter lang og 1½ meter høj. Den findes indmuret i den nye kirkes våbenhus. I midten ses en kvindefigur med en mandfigur ved hver side. På stenens øvrige del er inskription, hvoraf en del er udvisket; men der findes oplysninger, som

22

siger, at kvinden er Anne Nielsdatter, gift første gang med birkedommer, herlig og velbårne Rasmus Pedersen, Kristrup og Essenbæk Birk i Ladegaarde. Han døde 1607, 60 år gl., efterladende sig 6 sønner og 4 døtre. Hun bliver anden gang gift med Therkild Henningsen, født i Mark-Brandenburg, hvor han en lang tid var Borgfoged.

Et andet minde findes, som også er ført fra den gamle kirke, men sikkert har sin oprindelse fra Essenbæk Kloster, nemlig en flad kampesten ca. 50 cm lang og 40 cm bred, visende et indhugget kors eller krucifiks med en svag fremstilling af Kristus på korset.

Essenbæk sogns nye kirke.

Den nye kirke blev opført efter tegning af arkitekt Uldall, Randers. Den blev færdigbygget 1869 og indviet 28 novbr. s.å.

Kirken er meget smuk og giver et roligt og enkelt indtryk og er benyttet af Trap som vignet for Sønderhald herred. Den er opført af røde mursten med granitsokkel fra den gamle kirke. Tårnet med ottekantet spir er 42 alen højt = 26,4 meter. Den nye altertavle er malet af A Dorph. Der blev indsat en romansk granit-døbefont, som længe havde stået i haven på Gl. Estrup. Det menes, at den er fra Essenbæk Kloster. I 1930 blev der på kirkegården opført et ligkapel.

Præster ved kirken efter reformationen:

	tidsrum		
	år	fra	til
Magister Lauritz.....	19	1536	1555
Chr. Thomsen.....	17	1555	1572
Thomas Christensen.....	11	1572	1583
Rasmus Andersen.....	36	1583	1619
Jens Hansen Brun.....	16	1619	1635
Jens Nicolaj Thrige.....	30	1635	1665
Lauers Hansen Thrige.....	20	1665	1685
Niels Bertelsen Brun.....	50	1685	1735
Frederik Berg.....	40	1735	1775

Frederik Bastholm Berg.....	34	1775	1809
Jørgen Carsten Blok Hegelund.	30	1809	1839
Chr. Dinesen.....	25	1839	1864
Alfred Hjalmar Elmqvist.....	26	1864	1890
Mads Chr. Andersen Østergaard..	32	1890	1922
Jens Micael Mikkelsen.....		1922	

Assentoft nye skole.

1721 lod Fr. d. IV oprette 240 almueskoler rundt om i landet. Assentoft var dog ikke blandt disse. Før den tid besørgedes den sparsomme undervisning af degne (løbedegne), som altid boede i hovedsognet, i dette tilfælde Virring, og som på omgang

23

gik fra sogn til sogn. Børnene samledes som regel i en lejet stue.

Degnestillingen skriver sig sikkert fra 1570, da Peder Okse lod oprette en del latinskoler, hvis elever havde ret til at virke som løbedegne i de sogne, som lå i en omkreds af 2 mil fra skolen; men bønderne måtte betale omkostningerne ved undervisningen. Det er derfor forståeligt, at bønderne foretrak sognedegnene, som boede i sognet, da sognene til gengæld fik den indrømmelse, at de blev fritagne for indfæstning.

Den første degn, der kan spores her 1675, hed Jacob Christensen, gift med Dorthe Lytken, datter af organist Lytken, Randers. Frederik Pedersen er formodentlig navnet på hans efterfølger, idet degneenke efter Fr. Pedersen ifølge kirkebogen er død 1730. Hun hed Maren Jensdatter.

1739 blev der bygget skole i Assentoft. Assentoft, Drastrup og Ladegaarde lå under Tustrup, og dets daværende besidder, oberstløjtnant Chr. Friis, overlod et hus i byen til skole samt bopæl til skoleholder. Stamhuset måtte dog søge forhandling med Gl. Estrup, hvorunder Tammestrupgaarden lå. Gl. Estrup gik ind på at yde det samme bidrag som de øvrige gårde over 4 td. hartkorn i forhold til deres størrelse, og tilskuddet af naturalier inddeltes som følger:

	Hartkorn				Rug	Byg		Hø
	td.	sk.	fk.	alb.		td.	td.	
Essnbækgaarden	31	7	0	0	6	6		6
Tammestrupgaard	21	6	2	2	4	4		4
Øde Gård, Drastrup	8	1	0	1	1	1	2	2
Knud Pedersen, Ladegaard	12	0	1	2	2	2	2	3
Niels Rasmussen do.	12	5	0	1	2	2	2	3
P. Sørensen do.	7	0	1	1	1	1	2	2
Chr. Knudsen, Klosteret	6	6	0	2	1	1	2	2
Søren Smed, Assentoft	4	6	2	1	1	1	1	2
Rasmus Søby do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Peder Kjeldsen do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Søren Rasmussen Pagter do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Jens Jensen do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Jørgen Hansen do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Niels Hummel do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Chr. Pedersen do.	4	6	2	1	1	1	1	2
Morten Pedersen do.	4	6	2	1	1	1	1	2
ialt					26	28	3	40.

En jordlod matr. nr. 12a Drastrup kaldes skoleloden, og det er fortalt, at den benyttedes til Assentoft skole. På ovenstående ligningsliste er kun opført en Drastrupgaard, det kunne se ud, som om de øvrige havde afgivet den nævnte lod som deres part.

Endvidere blev der udlagt jord til en ko og 6 får i byens fælled. Det er muligt, at Drastrupjorden har tjent som græsning for fårene. Degnen fik frit brænde leveret fra Tustrup. De større gaarde skulle til hver højtid afgive som offer 6 skilling fra hver mand og kone, de mellemstore 4 sk. og de mindste 3 sk. Desforuden svarede hver voksen person 1 sk., og af hvert skolesøgende barn skulle erlægges 1 sk. med undtagelse af 6 fattige familier, som var fritagne.

Efter vor tids pengeværdi kan lønnen anslås til i naturalier:

24

1400 kr. og i kontanter: 120 kr., tilsammen = 1520 kr. samt frit hus og brændsel. Assentoft lærerembede er for tiden på 4680 kr. 1867 var lønnen foruden naturalier, hus og brændsel = 1042 kr.

Den første skoleholder efter skolens opførelse hed Casper Christensen, født 1712, gift med Maren Jensdatter, død 1765, 50 år gl. Han bliver samme år gift med Bodil Pedersdatter fra Drastrup. Casper død 1772 og Bodil 1791, 76 år gl. Der var 2 sønner, Hans Caspersen, født 1741 og Mads Caspersen, født 1743; han blev skoleholder efter faderen, gift med Maren Jensdatter, født 1744.

Han deltog meget i, hvad der foregik i sognet. Han var med til at ordne de fleste handeler, som efter udskiftningen foregik ret livligt, og var undertiden selv part i handeler med både gårde og huse. Hans navne som vidne findes under mange skøder. Han har sikkert været en anset mand. Han har flere døtre, som bliver gift med gårdmænd: Maren, født 1784, gift med enkemand Peder Nielsen Smed, se 10a Ass. Bodil, født 1785, gift 1810 med Knud Pedersen, se 18 Ass., og en tredje datter blev gift med en gårdmand i Drastrup, Mads Kaspersen, død 1824, 82 år gl.

Derefter er det sandsynligvis Espen Brun, som får embedet, idet der er anført i kirkebogen, at skoleholder Anton Weis, der virker under Espen Bruns sygdom, dør 1820, 25 år gl. Derefter kom lærer Ilsø. Hvornår han blev kaldet, kan jeg ikke oplyse. Han var 1. gang gift med Marie Elisabeth Guning, f. 1791, død 1841. Han blev derefter gift med Karen Sørensdatter "Ka Degn", 1843; hun er da 50 år gl., enke efter Frands Lauersen, se 5a Dr. Efter sin afsked bor han i et af de gamle huse ved skolen, matr. nr. 38h, men dør som aftægtsmand i Drastrup.

Efter hans afsked bliver lærer Holm fra Gerlev kaldet, vistnok 1857. Han blev meget afholdt, flink og tjenestvillig, som han var, og stærkt præget af den grundtvigske retning. Han gjorde et stort arbejde under de store vanskeligheder ved den nye kirkes opførelse. Det er meget muligt, at landbruget interesserede ham mere, end skolen kunne være tjent med. Almindeligt var et udtryk som: "Nu børn, nu kommer vi sandelig til at standse, hvis jeg skal have 2 læs mergel kørt hjem fra Prætedal i dag." Han havde et par stude og drev selv jorden.

Efter stavnsbåndets løsning blev Den store Skolekommision nedsat. Den havde bl.a. også til følge, at der blev tillagt under udskiftningen 7 td. land til skolen nede ved den gl. landevej af den sydlige del af Hans Caspersens mark, matr. nr. 11. man skulle synes, det var nok til en lærer; men det var for lidt for Holm, og han købte en lille ejendom på en lignende størrelse, matr. nr. 15e, nuværende ejer Chr. Møller. Udbyttet af det meget jordbrug stod vistnok ikke i forhold til anstrengelserne.

Da lærer Holm havde fået sin afsked, rejste han til sin søn, som på den tid var præst i Vinding, hvor han døde og blev begravet; hans kone døde i Assentoft, hvor hun er begravet. Der var mange børn i ægteskabet. En søn, Hans, blev kordegn i Aarhus. En søn, Peter, rejste til Svellig, hvor han oprettede mejeri. Frederik tog skolelærereksamen og blev

leder af en nyoprettet forsættelsesskole, som Holm havde arbejdet stærkt for at få oprettet. Den ville slet ikke lykkes, men måtte opgives efter et par års forløb. Fr. Holm gav sig til at studere teologi, blev præst i Vindning ved Holstebro, senere Fruering ved Skanderborg, i hvilket embede han blev til sin død. En ugift søster

23

holdt hus for ham efter hans kones død.

1840 var der bleven bygget en ny efter forholdene rummelig skole på den gamles plads, men det stadig udvidede børneantal krævede, at en ny skole blev bygget. Der blev dertil købt 1 td.land fra S. Mikkelsens gård, matr. nr. 4, som strakte sig fra landevejen og mod syd gav plads til en stor have til læreren og overfor denne blev skolen bygget med 2 lyse skolestuer samt bopæl for læreren, og nærmest skolestuerne bopæl til en lærerinde. Skolen blev opført 1907. Da lærer Holm 1904 tog sin afsked efter 47 års virksomhed, blev lærer Johansen kaldet; han tog senere navnet Vølver. Den gl. skole blev solgt til Henrik Nielsen, se 4e Dr. og skolelodden til Niels Pedersen, se 5 Ass. Lærer Holm havde inden sin afrejse solgt sin private jordlod med hus til Frederik Christensen, 15e Ass.

Lærer Vølver har et barn, en søn Jens, som er lærer i Dalbyover. Vølver tog sin afsked 1935 og byggede en villa ude nord for landevejen.

1935 blev lærer Bjørn kaldet, født i Nørager ved Hobro, gift med Kitta, født Overgaard af Als, Østjyll. Børn: Jonna, Torben.

Inden den ny skole blev opført, blev der oprettet en skole for de mindste børn med en lærerinde som leder, i en lejet stue. Det var kun privat, hun var ansat af sognerådet med løn af 300 kr. Den første lærerinde var frk. Skov. Hun tog sin afsked da hun blev gift med snedker Jørgen Jespersen, og frk. Ahm fra Gerlev fik pladsen. Da den nye skole blev bygget, blev der oprettet en fast stilling som lærerinde med bedre lønforhold. Hun kaldes af skolekommissionen og er pensionsberettiget. Efter hendes giftermål med Chr. Dyrby, se 5aa Ass., blev frk. Skaarup fra Albøge kaldet, og efter hendes bortrejse frk. Mølgaard fra Hvidding.

Syd for skolebygningen er udlagt have til lærerinden.

Matr. nr. 2 Ass., gl skole.

Ejer: Chr. Villadsen

De større proprietærgårde, eller hvor der findes præstegårde bliver som regel opført som matr. nr. 1. I Assentoft manglede en sådan forgrundsfigur, og man valgte da Randers Havnevæsen som matr. nr. 1 trods det, at det kun ejede et par små holme i fjorden, men det smagte dog lidt af suppe. - Matr. nr. 2 er som regel skolen, hvor en sådan findes. Da den nye skole bliver bygget, køber Henrik Nielsen, se 4e Dr., 1908 den gl. skole. Han er gift med Nille Marie Olsen fra Fausing. Han lod indrette 2 lejligheder. De har 2 børn, grd. Ole Nielsen, Virring, og Anna, som bliver gift med Carlo Gundersen, til hvem ejendommen overgår 1918. Han sælger den 1922 til P. Jensen Storgaard, som året efter sælger til købmand A. B. Nielsen, der lod indrette en lille butik til købmandshandel. Den kunne imidlertid ikke gå. Varelageret bliver solgt ved auktion, og huset sælges 1924 til Chr. Villadsen, gift med Katrine Pedersen, Essenbækgaard. Børn: Villy og Orla og tvillingerne Knud og Peter. Han lader yderligere huset indrette med 3 lejligheder. Skolemarken blev 1908 solgt til grd. Niels Pedersen, se 5 Ass.

Matr.nr. 3a. Ass.

Ejer: Landpost Kjærgaard

Den første ejer, som kendes, hed Morten Pedersen. På et pandetræ (en træoverligger foran bagerovnen) findes endnu i det gamle bindingsværkshus bogstaverne P. S. S. x A. S. D. 1732.- Efter Morten Pedersen ejes gården af Jens Sveningsen, født 1737, gift med Maren Mikkelsdatter. Deres søn, Morten Jensen, født 1769, overtager gården og bliver gift med Maren Nielsdatter fra Virring. Han dør 1852, 81 år gl., Maren dør 1850, 72 år gl. De har nydt aftægt på gården siden 1835, da Chr. Andersen Hougaard fra Romalt, født 1802, køber gården. Han bliver gift med Ane Marie Pedersdatter, se 2 Ldg. Deres børn er: Johannes, født 1836, se 5a og 15a Ass., Birthe, f. 1835, se 9a Ass., Sine, se 18a Ass., Peder Søby, f. 1847, købte gård i Uggeluse og Anders Roed, se 15a Ass.

Der er ingen af børnene, som overtager gården. Den bliver solgt 1872 til Niels Sørensen fra Mygind, gift 1. gang med Frederikke Louise Vilhelmine Vinter fra Mellem Mølle. Børn: Søren, se 4 Ldg., og Peder Vinter. Efter få års ægteskab dør hun, og han bliver gift med Bothilde Pedersen, se 16 Ass. Børn: Rikke, gift med Frands Rasmussen, Floes, og Martinus se 16 Ass.

Niels Sørensen sælger hovedmarken 1873 til N. Pagter, se 10 Ass. Han dør allerede 1880, 43 år gl. Enken driver gården til sin død 1890, og den bliver derefter solgt til Niels Kongaard fra Ølst, gift med Karen, f. Jensen, fra Trustrup. Efter en halv snes års forløb solgte de gården og flyttede til Randers, hvor han oprettede en fiskehandel, og Karen uddannede sig til jordemoder.

Snedker Jørgen Jespersen købte gården og nedbrød udbygningerne 1900 og udstykkede jordene, og det skete så grundnigt, at der nu er fremstået 35 parceller, hvoraf dog kun 3 huse, som senere bliver beskrevne. Hovedparcellen, det gamle stuehus med anlagt have på den gamle gårdsplads, købte Henrik Nielsen 1901, se 2 Ass. Han solgte den 1918 til landpost Kjærgaard, født 1884 i Mellerup, gift med Jenny, f. Christensen. Børn: Lydia, f. 1912, Helmuth, f. 1915, Arna, f. 1917 og Vilhelm, f. 1920.

Af toften 3c blev den inderste del solgt til statshusmand Steffen Jørgensen, som dog straks afhændede den til sælgeren imod at overtage gårdens klostermose og 100 kr. i bytte. Den samlede toft mod vest købte grd. Rasm. P. Caspersen, se 10 Ass., og underlagde den matr.nr. 17. Engen 3t blev delt i flere parceller: 3t Niels Pedersen 1900, 3u Anders Sørensen og Jens Bech 1900-1902, 3v Erik Andersen 1901, Vejmand Jens P. Jensen 1921, 3y Lauers Andersen, vejmand, 1913, sandlodden mod syd til samme 1913, og den øverste del som statsbrug til husmand Rasm. Rasmussen 1904. Hovedmarken har 6 statshuse fået del i, toftstykket mod nord 3p til vejmand Carl Pedersen.

På toften 3q er vandværket opført 1899.

Matr.nr.4a Ass.

Ejer: Martin Lauersen.

Peder Sørensen Ødum har gården 1704, bliver gift med Maren Pedersdatter 1742. Han har været gift senere, idet der angives, at hans søn af første ægteskab, Hans Pedersen Ødum, f. 1743, der bliver gift med Birgitte Hansdatter 17?? overtager gården. Deres datter Maren, f. 1778, bliver 1797 gift med Søren Sørensen Møller fra Volk Mølle, f. 1770, død 1838. En datter bliver gift 21 år gl. med Gert Christensen Langkastrup; hun hed Sara. En anden datter, Ane Kirstine Sørensdatter, f. 1808, bliver 1831 gift med Niels Nielsen, se 3 Dr., født 1802, død 1860. Børn: Karen, f. 1832, Niels, f. 1834, Maren, f. 1836, Ane, f. 1838, Severine, f. 1843, og Peder Møller, f. 1848.

Omkring ved 1860 overtager Sønnen Niels Nielsen gården; han dør 1868. Hans enke var

fra Vinterslev, hvor hun efter hans død rejser til igen efter at have solgt gården til Johan Møller fra Granslev, f. 1820, død 1876. Han bliver gift med Ane Kirstine, se 6 Ass.. Efter hans død gifter hun sig med Jens Elgaard fra Vinterslev, f. 1849, død 1889. Han bliver enkemand og gifter sig med Ane Kirstine Jensen fra Haslund. Børn: Thomas.

Efter Jens Elgaards død gifter Ane sig med Søren Mikkelsen fra Vissing. Ane dør 1833. På den store sandlod, som lå nord for landevejen, påbegyndte Jens Elgaard en nåletræsbeplantning, som senere blev fortsat, så at der om ved århundredeskiftet dannedes et stort smukt skovparti. Søren Mikkelsen solgte 1914 hovedmarken til Emil Thim, se 7b Ass., og efterhånden begyndte et større salg af byggepladser nord for landevejen med skoven mod nord som læ. Denne udstykning blev fortsat syd for vejen. Han vælger selv en byggeplads og bygger et stort beboelseshus, matr. nr. 4y, samt udhus, og sælger stuehuset - de øvrige længer er nedbrudt og have anlagt på deres plads - til karetmager Jensen 1920, der atter sælger til Julius Poulsen 1922. 1924 køber skræddermester Alfred Sørensen det og afhænder det til Martin Lauersen 1930. Han er f. 1900 i Tindbæk og er gift med Lise Andersen, Løvskal, f. 1906. Børn: Knud Erik, f. 1927, Harry, f. 1930. Der er i stuehuset indrettet 2 lejligheder, hvoraf den ene for tiden er lejet til Aage Jensen, f. 1901, gift med Kathrine f. Pedersen, f. i Holbæk 1904. Børn: Edith, f. 1923, Else, f. 1928, Ellen, f. 1932, Esther, f. 1933.

Et stykke af jorden blev 1912 solgt til statshusmandsbrug til Rasmus Rasmussen, og den øvrige del 1913 til Marinus Nielsen. 1930 sælger han hus og skov til Chr. Yde.

Der er nu ikke meget tilbage af skoven. Julestormen 1902 bortrev et meget stort stykke, og en svamp "Rodfordærveren" har her som flere andre steder desværre været meget hård og har ødelagt en mængde træer.

Denne gård er nu udstykket i en mængde paceller, men i modsætning til matr. nr. 3 mest til bebyggelse, således til 22 huse ved landevejen foruden statshusene på hovedmarken; desforuden moser og enge i flere parceller.

Husene vil senere blive anført i den orden, hvori de er bygget.

28

Mat r. nr. 4b Ass.

Ejer: Ejnar Thim

Da Emil Thim sælger sin ejendom, sit fødested matr. nr. 7b, køber han hovedmarken fra matr. nr. 4 af Søren Mikkelsen og bygger en 4-længet gård derude. Han begyndte med stor gæld, men arbejdede sig godt frem og tilbyggede og udvidede flere gange. Han var i mange år formand for den lokale føderstofferforening, hvilket hverv han udførte med dygtighed til alles tilfredshed. Han er født 1878, gift med Anine, f. Lauersen, datter af vejmand Marius Lauersen, se 2b Tmstr.

I ægteskabet er 7 sønner: Christian, købte Gunneruplund, efter dennes salg købte han gård i Raasted. Eberhart, lærte handelen. Aage, grønthandlerforretning i Randers. Ejnar, overtager gården efter faderens død 1936. Henry, Harald, og Alfred ved handelen.

Matr. nr 5 Ass.

Udstykket og helt nedlagt

1787 beboer Peder Albrechtsen gården, f. 1753. Er vistnok første gang gift med Birgitte Jensdatter, anden gang med Kirsten Pedersdatter, f. 1753, død 1829, 76 år gl. Børn: Kirstine, gift med Knud Nielsen, Sjellebro; hendes datter Else bliver siden gift i gården matr. nr. 8 Ass. Poul Pedersen, f. 1790, død 1828, overtager gården 1812, bliver gift med Kirstine Jensdatter, men søger ret hurtigt skilsmisse og bliver senere gift med Esther Marie Hansdatter 1825, f. i Kristrup 1806, men opholder sig hos

plejefaderen, se 8 Ass. Efter Pouls død 1828 gifter hun sig med Mikkel Sørensen Skovgaard fra Marie Magdalene 1828. Børn: Severin, f. 1829, Anne Marie, f. 1833, Ane, f. 1835, Peder Skovgaard, f. 1839, Helene, f. 1843, Rasmus Qvist, f. 1849.

Gården bliver delt mellem brødrene Severin og Peder Skovgaard. Til sidstnævnte bygges en ny gård på toften. Den tillægges toft og sandlod og den nederste, sydlige del af hovedmarken langs bakken ned til den gamle landevej.

Severin Skovgaard overtager fødegården og beholder den inderste og bedste del af hovedmarken. Engene deles. Han bliver 1860 gift med Johanne Andersen, se 3 Ass. Efter hans død gifter hun sig med Jens Pedersen fra Tjæreby 1867. Da den lille nabogård bliver solgt 1876, køber de denne og underlægger den mark og enge fra den gamle gård, som bliver nedreven, hvorefter de flytter ind i nabogården matr. nr. 15a. Gårdspladsen købes af ejeren af den nybyggede gård, P. Skovgaard. Han var gift med Ane Kirstine Pagter se 7 Ass. De døde i 1877 og efterlod sig 2 børn: Søren Pagter, som blev mejeribestyrer på mejeriet Moselund og senere købte gården Bækholm. Datteren Esther blev gift med Søren Andersen fra Lund; de købte gård i Fausing. Gården blev derefter solgt som dødsbogård til Jens Daniel Frandsen fra Langskov, gift med Kirsten Møller fra Villendrup. Han var meget interesseret i tidens rørelser og stærkt udpræget grudtvigsk retning. Han arbejdede for foredragsforening, gymnastik, og opførelse af diletantkomedie. Han døde efter få års forløb. I ægteskabet var en søn, Frands. Enken giftede sig med ungkarl Niels Pedersen fra Virring. Efter hans overtagelse begyndte udstykning af toften langs landevejen mod øst at tage fart, og ved hans død

29

var der opført 13 huse, hvoraf dog nogle var opført tidligere. Kirken er også opført på dette matr. nr. Et hjørne af toften lod Niels Pedersen beplante med nåletræer. Det blev 1925 købt af Rasm. Mariager, som byggede på parcellen.

I ægteskabet var en datter, Dagny. Efter hans død gifter hun sig med Ejnar Skipper fra Auning; de overtager gården, og enken lader bygge et hus i hjørnet af skoven ved landevejen. 1917 brændte gården ved lynnedslag. Ejnar Skipper køber så nabogården nr. 8 og underlægger hovedmarken denne gård samt sælger toften med undtagelse af skoven. Af toften sælges den gamle gårdsplads til Søren Pagter, se 7, og resten til Chr. Andersen, se 5y. Under den store influenzaepidemi 1918 døde de begge og efterlod en søn, som bliver opfødt hos en broder i Auning.

Nu er der altså ikke spor tilbage af gården matr. nr. 5.

Matr. nr. 6 Ass.

Ejer: Anton Mikkelsen

Denne gård lå 1688 hen som øde gård; Søren Kjeldsen, født 1659, nævnes som en af brugerne. Han dør 1741, 82 år gl. 1754 nævnes Jens Kjeldsen, f. 1717, død 1788, på gården. Han var 1. gang gift med Maren Christensdatter, 2. gang med Ane Michelsdatter, f. 1720, d. 1784. Deres søn Mikkel Jensen, f. 1765, overtager gården 1802. Han er gift med Maren Nielsdatter f. 1779. Børn: Niels f. 1807, Mette, f. 1810, Karen, f. 1817. - ?-, f. 1804. Sidstnævnte bliver 1833 gift med enke Maren Nicolajsdatter, se 2 Tmstr. Karen bliver gift med smed Zaco, og Niels Mikkelsen overtager gården og bliver gift med Kirsten Pedersdatter Hvid, fra Aarslev, f. 1816. Børn: Maren, f. 1841, gift med Jens Smed i Klosteret, Ane Kirstine, f. 1843, gift med Johan Møller, se 4a Ass. Peder, fik gård i Kastbjerg, og Mogens Peder Nielsen, som overtager gården 1878, efter at hans stedfader, Peder Simonsen fra Romalt, der var bleven gift med Kirsten, efter hendes død køber et hus ved landevejen, 35f, og gifter sig med enke Else Marie, se 9 Ass.. Peter Nielsen er gift med Mathilde Mogensen fra Haslund. Børn: Carl, gift med Kirstine Nielsen fra Ammelhede,

Severin, lærte handelen, Kjær Nielsen, begyndte i sen alder at læse til jurist, blev dog ikke cand. jur., men fik hurtig ansættelser på kontorer, nu sidst som fuldmægtig på Bispekontoret i Ribe, ugift.

1905 sælger Peter Nielsen til Peder Pedersen Raj og køber et hus ved landevejen, 35e. 1914 sælges gården til Chr. Yde, se 4v, som atter sælger den til Chr. Møller fra Hammelev 1920. 1923 køber Anders Eriksen fra Ørsted gården; han er ugift. Landbruget går ikke godt for ham, og han må sælge den til Anton Mikkelsen, f. i Hanherred 1895, gift med Dorthea, f. Sørensen, f. i Hornbæk 1897. Børn: Kerty, f. 1928, Ester, f. 1931, Elisa, f. 1935.

Ved udskiftningen fik denne gård hverken toft eller sandlod, men den blev tillagt den bedste hovedmark.

Et stykke jord langs Brusdalsvejen blev tillagt gården i stedet for toft. Gården ligger ualmindelig indkneben; der er knap plads til en kartoffelkule.

30

Matr. nr. 7 Ass.

Ejer: Søren Pagter

Det er den ældste slægtsgård i sognet. Her boede 1688 Rasmus Jensen. Det er sandsynligvis hans søn, Rasmus Rasmussen Forpagter, som overtager gården 1695. Under dette navn står han opført i kirkebogen ved sin død 1729, 83 år gl. Et andet sted ses han betegnet med samme navn. Hans søn er Søren Rasmussen Pagter, f. 1670, gift med Ane Jensdatter, f. 1665, d. 1725.

Det ser ud, som om han anden gang har været gift med en enke med 2 børn, idet der i pantebogen findes opsat et testamente, hvori bekræftes, at han på grund af skrøbelighed i forening med sin søn, Rasmus Sørensen Pagter, og forvalteren på Tustrup Hovedgaard bestemmer, at hans stedsøn, Hans Pedersen, tildeles 60 rd. og steddatteren, Ane Pedersdatter, 100 rd. og en seng.

Rasmus Sørensen Pagter overtager gården 1756. Han var gift med Inger Christensdatter, d. 1826, 82 år gl. En datter Maren bliver gift med gårdmand Rasm. Jørgensen, Lund. En søn Niels Rasmussen Pagter, f. 1756, er gift med Kirsten Pedersdatter, f. 1761. Børn: Peder, f. 1793, Rasmus, f. 1796, og Søren, f. 1798. Han overtager gården 1790.

Søren Pagter bliver ejer 1825 og bliver gift med Benedicte Sørensdatter fra Munkdrup. Børn: Ane Kirstine, f. 1826, se 5 Ass., Niels Pagter, f. 1827, se 10 Ass. Benedicte dør efter hans fødsel, og Søren Pagter bliver gift med pigen Maren Rasmusdatter, vistnok fra Paderup, 23 år gl., 1831. Børn: Benedicte, f. 1832; hun dør 15 år gl., Kirsten Marie, f. 1837, Rasmus, f. 1839, og Bodil, f. 1843; hun bliver gift med grd. Niels Madsen, Vivild.

Søren Pagter er sognefoged 1858. Rasmus Pagar overtager gården 1874, f. 1839, d. 1896, og bliver gift med Ane Kathrine Johansen fra Fausing. Rasm. Pagter var sognefoged 1876-1896. Børn: Marie, gift med P. Chr. Møller, se 3 Tmstr., d. 1916, Johannes arver morbroderens gård i Fausing, gift med Ane Marie Nielsen fra Ammelhede, Christian, gift med Ane Møller fra Uggelhuse, køber ejendommen 7u, Drastrup Mark, død 1918, og Søren Pagter, f. 1879, der overtager gården 1905, gift med Elvira, f. Knudsen, se 8 Ass. Børn: Anna, f. 1906, gift med mejeribestyrer Andreas Jacobsen, f. i Torum, Gudrun, f. 1909, Reinholt, f. 1912, og Else, f. 1928.

Der var i denne gård igennem flere år en god jydsk hestebesætning, og der blev solgt flere ret dyre avlsdyr.

1840 bliver en sandlod nord for landevejen solgt. - Alle de foran beskrevne gårde med undertagelse af matr. nr. 6 havde en lignende sandlod, om hvilket der intet er nævnt under udskiftningen. - Der er siden solgt noget eng og mose samt den sydlige del af hovedmarken. Søren Pagter var sognefoged 1920 - 1923.

Omkring ved år 1700 havde P. Søby denne gård, og efter ham hans søn, Rasm. Søby, f. 1686, d. 1756, gift med Maren Andersdatter, f. 1692, d. 1740. Han bliver anden gang gift med Thrine Mortensdatter, f. 1733. Efter hans død gifter hun sig

31

nogle år senere med Chr. Jensen Brøgger, f. 1739.

Hvordan gården er kommet til at tilhøre Hans Lauersen, f. 1764, enten ved arv eller køb, er ikke oplyst; men han ejer den omkring 1800. Han er gift med Maren Andersdatter, som dør 1830, 51 år gl.. Der er vist inegn børn i ægteskabet, men en plejedatter, Esther, se 4a Ass. Han får aftægt da han sælger gården 1831 til Mads Madsen fra Liltved, f. 1802, gift med Maren Andersdatter fra Hørning, f. 1806. En søn Jens Hansen Madsen, f. 1832, dør 19 år gl., Else Marie, f. 1833, se 9 Ass., Ane Marie, f. 1836, gift med Rasm. Knudsen, Lund, og Madsine, f. 1839, se 10 Ass. En datter Hansine død ung. (disse 5 må være Mads M. og Marens børn)

Efter Marens død gifter Mads Madsen sig med Else Knudsdatter fra Sjellebro, 21 år gl. 1855 dør Mads Madsen, og 1856 gifter Else sig med Jens Christian Mikkelsen, se 7 Dr. Han bliver sogefoged, men dør efter 3 års forløb, og Else bliver 3. gang gift med Søren Korning fra Krstrup. Der er ingen børn i de 2 ægteskaber. En brodersøn af Else, Martinus Knudsen, f. 1857 i V. Alling bliver opdraget hos dem og bliver overdraget gården efter de gamles død 1882. Han bliver gift med Madsine, f. Andersen, fra Lund, datter af førnævnte Ane Marie Madsen. Børn: Elvira, se 7 Ass. og Anna, se 35c Ass., f. 1887, d. 19??

Efter R. Pagters død bliver han sognefoged. 1900 bytter han gården med en toft, som smed Houlberg ejede, se 71b Ass. og bygger et stort beboelseshus ved landevejen.

Holberg driver gården nogle år og gør sig bekendt som fåreopdrætter. Han sælger af hovedmarken en del, der ligger mellem bakken og Stampen, til Jens Andersen. 1911 sælger han gården til landpost Jens Christensen fra Mygind, gift med Margrethe Thim, se 7b Ass. Han var en dygtig handelsmand, som altid forstod at gribe chancen, hvor der var penge at tjene. Han sælger gården til ejendomshandler P. Skipper, som straks sælger til Hartvig Pedersen 1915. Efter at gården matr. nr. 5b var brændt, købte dennes ejer Ejnar Skipper, se 5 Ass., den og er nu i besiddelse af den inderste del af hovedmarken. Efter Skippers og kones død bliver gården solgt som dødsbo til Gerhart Andersen fra Grenaaegnen, gift med Ella Fisker fra Hinge. 1923 sælger han gården til Niels Christian Jensen fra V. Alling for en pris af 125.000 kr. Det kneb med at klare de store udgifter under nedgangsperioden, og han solgte af og til nogle stumper fra. Jens Christensen købte 4 td. land i Broengene, og den under matr. nr. 5 nævnte skov solgtes til Rasm. Mariager.

Han byttede tilsidst gården bort til Hausgaard Hansen fra Hammel, gift med Gerda Bøgedahl. Gården er 1937 solgt til Vogtmann fra Hald Hovedgård og hustru, f. Frandsen, datter af bygmester F. Fredericia.

1775 har enken Kirsten Thomasdatter, f. 1740, gården, og hun bliver 1777 gift med Rasmus Knudsen fra Vivild, f. 1742. I første ægteskab er en søn, Hans Jensen (Pagter), som får gård i Staantum. Deres børn er Sara, gift med Anders Therkildsen, Lund, og Knud Rasmussen, som overtager gården 1812, f. 1787, bliver gift med Margrethe Mogensdatter fra Krstrup. De er barnløse, og Thomas Andersen, f. 1822, søn af Sara og A. Therkildsen, Lund, arver gården 1856. Han bliver gift med Else Marie, se 8 Ass.; han dør 1870. De var også barnløse, og enken

32

sælger gården 1871 til Niels Hermansen. Hun gifter sig senere med enkemand P. Simonsen, se 6 Ass. Efter N. Hermansens død sælger enken, Marie Burche, gården til Hans Poulsen fra Uggelhuse, gift med Birthe Christensdatter, d. 1912, se 3a Ass. Børn: Anton, snedkermester i Randers, Marie, gift med Bendt Pedersen, Langagergaard, Pouline, gift med grd. Aage Sørensen, Mellerup, og Johanne, der efter Hans Poulsens død 1907 bliver gift med Søren A. Sørensen fra Hvilsager. De overtager gården. Børn: Rigmor, gift med Anker Holm fra Vesterup; de købte gård i Enslev; og en søn, Hans.

Det er kun ganske lidt, der er solgt fra den oprindelige gårds størrelse, men der er derimod købt en større eng. Gården er nu den største i byen, og det har været nødvendigt at bygge flere længer ud for de forskellige udhuse.

Søren Sørensen har været benyttet meget indenfor de forskellige offentlige hverv i sogn og kommune og er f.t. sognerådsformand.

Et par huse med omliggende jord er blevet købt og nedbrudt, hvorved der vandtes plads til en stor, smuk have.

Matr. nr. 10b Ass.

Ejer: Rasmus P. Caspersen

Søren Smed boede i gården 1710, f. 1686. Hans kone dør 1730 og han 1741. hans søn, Jens Nielsen Smed, f. 1716, får gården. Det ser ud til, at hans broder, Niels Sørensen (Smed), f. 1720, får gården og bliver gift med Birthe Pedersen fra Volk Mølle, f. 1737, og gården overgår 1796 til sønnen, Peder Nielsen Smed, f. 1755. Han er 1. gang gift med Johanne Lauersdatter. Der er en datter, Birthe, som bliver gift med grd. Rasmus Pedersen, Borup, en anden datter, Mariane, der bliver gift med P. Nielsen, se 3 Dr., og en søn, Søren Pedersen, f. 1810.

Efter Johannes død 1814 (f. 1762) gifter Peder Smed sig 1815 med Maren Madsdatter, skoleholder Mads Caspersens datter, f. 1794. En datter af dette ægteskab, Madsine, f. 1816., bliver gift 1840 med grd. Chr. Christensen, Voldum. Han er 29 år, men hun bliver hans fjerde kone! Peder Smed dør 1840, 85 år gl., og sønnen Søren Pedersen får gården. Han bliver gift med Kirsten Marie Nielsdatter Kastrup fra Romalt. Børn: Niels Kastrup, f. 1845, Mads Caspersen, f. 1849, gift i Uggelhuse, og tvillingerne Maren og Marie, sidstnævnte gift med bager Ankerstjerne, Assentoft.

Efter Søren Pedersens død gifter enken sig 1853 med Niels Pagter, f. 1828, se 7 Ass. Der er ingen børn i dette ægteskab, og efter Kirsten Maries død gifter han sig 1865 med Madsine Madsen, se 8 Ass., og nu ses slægten Smed's gård at være gået helt over på fremmede hænder.

I dette ægteskab er børnene: Benedicte, f. 1866, d. 1935, gift med Niels Rasmussen, se 3 Ldg., Sofie, f. 1868, gift med Dyrnlæge Christensen, Lihme, Landsretssagfører Pagter, Randers er søn af Dyrnlæge Christensen. En søn Søren, f. 1870, tog eksamen og døde som kontorchef for fattigvæsenet i Randers, Amalie, f. 1873, gift med Nicolaj Christensen fra Lihme. Niels Pagter dør 1874, og enken gifter sig med Hans Helles fra Halling. Børn: Niels Pagter Helles, se Sofiekloster, Marie, gift med mejeriejer Mortensen, Hadsten, og Emma, gift med Johannes Andersen, se 11 Ass., nu Slagelse; han har taget navnet "Helles". Marie er død 1937.

33

1873 køber Niels Pagter hele hovedmarken fra matr. nr. 3 og sælger sin sandlod "Pindborg" på den anden side af Gunnerupmose til R. Halkjær.

Gården bliver derved meget mere værdifuld med den store samlede mark god jord; som ligger samlet ind til gården kan den omtrent drives med de samme omkostninger. Men der

var også opstået en stor gæld, og i forbindelse med arveudbetalinger til børnene og de mindre gode økonomiske forhold for landbruget i denne tid havde Hans Helles nok at gøre med at klare den; men han var en driftig og virksom mand, så det så helt godt ud for ham, da han 1906 solgte gården til et konsortium repræsenteret ved Hermansen. Han udstykkede gården og lod alle bygningerne nedbryde. Udhusene var simple, men stuehuset var grundmuret og ret stort. På den store mark opstår der 9 statslånhuse, og toft og gårdsplads bliver solgt til naboen, A Caspersen. På et hjørne af pladsen bliver opført en villa af R. P. Caspersen. Klostermosen beholder Hans Helles. Han køber en byggeplads ved landevejen og opfører et hus, matr. nr. 35 L, hvor han dør 1919. Madsine dør 1914, og huset overgår til datteren Emma.

Denne gård er jo altså nu helt forsvunden.

Matr. nr. 11 Ass.

Forpagter: Jens Kaa

denne gård har oprindeligt været en helgård, men allerede inden udskiftningen var den flyttet ud på marken. 1787 ejes den af enkemand Jørgen Hansen og efter ham Niels Christensen, f. 1770, gift med Ane Jensdatter, f. 1757. Børn: Mette, f. 179?, Christen, f. 1794, og Maren, f. 1796. Hun bliver gift med Søren Olsen fra Elsted, f. 1781. De overtager gården 1816. Børn: Anne, f. 1817, Niels Christian, f. 1819, fik gård i Fausing, Jørgen, f. 1821, rejste til Andie, Jens, f. 1826, Mette Kirstine, f. 1829, gift med Søren Andersen, Haldsølund, se 15b, Peder Hawthorn, f. 1831, og Karen, gift med Peder Snedker.

P. Hawthorn, gift med Maren Kjærsgaard fra Vissing, f. 184? død 1930, overtager gården, han lader den udflytte på marken 1869. 1 barn: Ane, gift med Verner.

De sælger gården til Søren Vestergaard fra Aarslev (f. 1860) 1893, og han sælger den efter nogle års forløb 1900 til mejerist Johannes Andersen, f. i Sinding ved Silkeborg, gift med Emma Helles, se 10 Ass. Han bor der en del år og bygger en kreaturstald. Efter at have fået en stilling i Odense, sælger han til Søren Kaa fra Ørum sogn, f. 1863, gift med Karen Kastrup i Romalt, f. 1875. Børn: Peter, f. 1903, og Jens, f. 1905. Han lader bygge en ny længe mod syd i forbindelse med kostalden.

Der er 1876 solgt en sandlod til Gunneruplund. Da gården blev udstykket, blev stuehuset til den gamle gård stående og overgik til Karen, gift med Peter Snedker.

Søren Kaa dør 1937, og gården forpagtes af sønnen Jens Kaa, gift med Karen, f. Brun fra Albæk.

Matr. nr. 12 Ass.

Ejer: Hans Thim

1787 bebor Hans Caspersen, f. 1749, en bror til soleholder Mads Caspersen, denne halvgård. Det er muligt, at det er ham,

34

som udflytter gården, idet det oplyses, at han sælger 9 fag hus til Niels Christensen, som på den tid ejer en anden halvgård. Han er gift med Maren Jensdatter, f. 1747. Der er en søn Casper Hansen, f. 1780. Han får ikke gården, han bliver gift med Mette Groesdatter, Klosteret, og allerede i 1801 ejes gården af Anders Madsen Smed, gift med Bodil Jensdatter, f. 1778. 1815 køber han en af de i de følgende nr. nævnte Essenbækklodder indtil Floddalsvejen; denne lod hører under gården endnu. Hans søn Niels Peder Andersen, Peder Smeden kaldet, overtager den 1849 og bliver gift med Mette Marie Jensdatter, se 1 Ldg. Der er nogle børn, som kommer til Ladegaarde og bliver opdraget. Da han efter Mette Maries død gifter sig med Maren Nielsdatter, se 3 Ass. Der er 2 børn, Niels Nielsen, som bliver værtshusholder i Randers og derefter slagteriarbejder. Søsteren bliver opfødt hos

morbroderen, se 3 Ass. Hun rejser til Amerika. Niels P. Andersen dør 1864, og Maren bliver gift med Peder Sejersen fra Lund. En søn Karl Sejersen overtager gården 1896, men efter få års forløb sælger han den til Hans Thim, se 7b Ass., f. 1872, gift med Kirsten Marie, f. Andersen, fra V. Velling, f. 1879. Børn: Ninna, se 17 Ass., f. 1906, Thyra, f. 1908, Marie, f. 1910, Gunner, f. 1916, og Hans, f. 1919. Thyra er gift i Romalt. Den gamle gård er nu næsten ombygget, kun den vestre længe mangler. Ved udskiftningen blev 7 td. land af markens sydlige ende overdraget skolen.

Matr. nr 13 Ass.

Gunneruplund

Der blev ved udskiftningen tildelt jord til 4 boelsmænd, ca. 1½ td. hartkorn. Dette matr. nr. er et af disse og lå, hvor matr. nr. 14 huset nu ligger, ejes for tiden af S. Rasmussen. Da disse boelsmænd køber de nævnte Essenbækklodder, der er på 2½ td. hartkorn, når deres ejendomme omtrent op på samme størrelse som de øvrige gårde. Med de indtrædende dårlige tider (krigen), for få penge og alt for simple og små bygninger, begynder der straks en handel ud over alle grænser, snart en østermark, snart en vestermark, undertiden det hele, så det er ikke muligt at udrede disse handeler.

Ovenstående matr. nr. ejedes ved udskiftningen af Jens Mikkelsen, f. 1740. Han blev gift med Ingeborg Knudsdatter; han køber en af nævnte lodder af Niels Christensen Kusk, Essenbækgaarden. De lå alle fra Langagergaards skel ned gennem Floddal til Haldsø. Jens Mikkelsens kone dør, og han bliver gift med Maren Jensdatter, f. 1753. Deres børn: Mikkjel Jensen, f. 1781, og Karen Jensdatter, f. 1785. Jens Mikkelsen dør 1798, og Maren bliver gift med Thomas Pedersen, f. 1764. Det tyder på, at ejendommen er gået over til Rasmus Mogensen fra Krogsbæk, f. 1801, gift med Kirsten Marie Hansdatter, f. i Galten 1809, d. 1853.

Rasmus Mogensen ejer gården 1837, og på samme tidspunkt ejer Jens Thomsen en Floddalslod. De bytter; Jens Thomsen overtager gården i byen med tilligende mark, og Rasm. Mogensen får ved denne handel 2 Floddalslodder, hvor han bygger gården "Floddalsgaard". Jens Thomsen bygger på marken nede ved den gamle landevej, hvor nuværende Gunneruplund ligger. Han havde allerede dengang købt lodden matr. nr. 6b; den blev tillagt matr. nr. 6.

35

Han kom imidlertid aldrig derned at bo; Konen ville ikke med. Gården lå jo lidt ensomt, og hun bandede på, at hun ikke ville i helvede, så længe hun var her på jorden.

1843 sælger han gården efter at have frasolgt matr. nr. 6b til Jens Grøn. se 17 Ass., til Rasmus Halkjær Carlsen fra Tindbæk. Han køber et par små sandlodder, som lå syd for gården, fra matr. nr. 11 og 12 Ass.

R. Halkjærs kone hed Johanne Jensdatter, f. i Lindum, d. 1852. Der var mange børn, hvoraf Jens og Peter blev ølhandlere i Holstebro. Andreas blev pantelåner i Aalborg og var, da han afstod denne forretning, en meget velstående mand; han lever endnu 1936, 88 år gl., og ejer flere store bygninger i Aalborg.

En søn Rasmus, f. 1850, d. 1933, overtager gården 1878 og bliver gift med Nicoline Andersen fra Aarslev. Det er nærmest en mager gård, bygningerne er simple trods den korte levetid.

1874 var sandlodden Pindborg købt til gården, 1906 køber han det før omtalte matr. nr. 6b og siden en eng ved Volk Mølle. Rasmus Halkjær har efterhånden bygget gården op og der vises nu en pæn grundmuret gård med fire længer. Ved at hjælpe en søn, Alfred, til at købe en større bondegård på Hadstenegnen under krigen (og da nedgangen kom) måtte han sælge gården for at klare kationen, og han ejede derefter intet.

Efter at gården var færdigbygget, lod han tinglæse navnet "Gunneruplund". Der var en anden søn Carl Peter Thim, se 4b Ass. Han køber gården og sælger den til Peder Thomsen, som atter sælger den til Sager fra Hallendrup 1936.
Nicoline Andersen døde 1924, 70 år gl.

Matr. nr. 14 Ass.

Floddalsgaard

Det oprindelige boelssted er helt forsvundet. Marken blev lagt under et hus, nuværende matr. nr. 17, og i de gamle bygninger blev indrettet 3 simple beboelser. Det gamle hus blev nedbrudt 1879, og pladsen er overgaaet som have til matr. nr. 19.

1787 beboedes boelsstedet af Peder Pedersen. Han er en af dem, som køber en lod 2½ td. hartkorn fra Essenbækgaarden ude i Floddalen. Det vil ikke gå for ham, og gården, 4 td. hartk., bliver solgt 1800 til skolelærer Mads Caspersen og gårdmændene Mikkel Jensen og Peder Albrechtsen. Gården bliver udstykket. Hvem der køber Essenbækklodden i Floddal kan ikke oplyses, men det er den, der senere ejes af Jens Thomsen.

Bygningerne bliver måske allerede dengang indrettede til beboelse, hvoraf der igennem tiden fandtes 3. De var meget tarvelige, og de beboedes før nedbrydningen 1894 af Jens Kok, Søren Olsen og Peder Møller Stenpikker. Et hus, som lå på nabo-matr. nr. 20a og var sammenbygget med huset, var allerede bleven nedbrudt 1869. Ved nedbrydningen blev åbnet en indkørsel til gården matr. nr. 18, og gården matr. nr. 6 fik også et lille hjørne. Resten overgik til huset matr. nr. 20, som nu benytter den gamle byggeplads som have. Vestmarken, den oprindelige hovedlod, blev efter flere ejerskifter endelig solgt til Rasmus Pedersen (Bertelsen), se 17 Ass.

Som nævnt under forrige matr. nr. køber Rasmus Mogensen en Floddalslod af Jens Thomsen og bygger den første Floddalsgaard,

36

syd for, hvor den nu ligger. 1860 afstår Rasm. Mogensen gården til Jens Brask fra Albæk, som bliver gift med datteren Kirstine. Hun dør efter kort tids forløb, og han bliver gift med Jens Thomsens datter Birgitte. Der er 2 børn: Stine, se 5av Ass. og Niels Søren, der købte gård i Aarup. Efter Birgittes død gifter han sig 3. gang med Thomassine Bundgaard fra Essenbækgaard. Gården brænder for ham, og han lader den flytte længere mod nord. De 2 østlige parceller af de fra Essenbækgaarden købte lodder, matr. nr. 15b og 12e, bliver bebyggede, men købes begge af Jens Brask.

Jens Brask var oprindeligt murer, men havde ingen lyst til at arbejde. Derimod greb han ind, hvor der var mulighed for en fordelagtig handel, og han handlede efter begrebet "hensigten helliger midlet". Hans svigerfader Rasm. Mogensen havde ikke sikret sig lovformelig aftægtskontrakt og måtte tilbringe sine sidste dage i fattighuset.

Han sælger gården til Johannes Holst 1898 og lader opføre et hus inde i byen ved landevejen, 5æ, af det sidst nedbrudte hus 15h.

Gården brænder atter, da Holst ejer den, og bliver opført på samme sted, men stuehuset bliver lagt mod øst, før mod nord. Han sælger derefter gården til Søren Bach, se 17 og 4o Ass. Han sælger til Peder Lassen fra Shal 1911. Derefter køber Anton Jensen fra Hollandsbjerg den 1918 og sælger den året efter til Søren Jensen fra Lund, nu i Canada. Derefter til Jens Christensen, se 4h Ass., og Albert Andersen, som atter sælger den 1922 til Jens Jensen, der efter at have solgt til Laurits Nørgaard køber gård i Kvorning, hvor han døde ved et ulykkestilfælde 1935.

Laurits Nørgaard er fra Vinkel ved Viborg, gift med Marie Sørensen fra Sall. Der er et barn Erik, f. 1931.

1766 beboede Laues Hansen dette boelssted. Han blev gift dette år med Sidsel Christensdatter fra Drastrup, f. 1738. Der er to børn: Hans Lauersen, se 8 Ass., og Johanne. Laues Hansen dør

37

1777 og samme år gifter Sidsel sig med Groes Christensen fra Drastrup, f. 1748. Groes Christensen køber 1795 en Floddalslod, den nordre, det er den eneste, som bliver ved den beboede gård.

1810 sælger han gården til Peder Nielsen fra Fløjstrup, som bliver gift med datteren Johanne; efter hendes død 1823, bliver han gift igen. Han sælger gården 1841 til Niels Sørensen, gift med Ane Rasmusdatter fra Hørning; han er født 1812 i Romalt. Simon Olsen køber gården 1863, men Niels Simonsen fratager 5 td. land øst for Floddalsvejen, såkaldte 13 ager. Simon sælger gården 1869 til Niels Ludvigsen fra Aarslev, gift med Ane Marie Hansen fra Værum. Der er en datter Kristine. 1874 bliver han sognefoged, indtil han 1876 køber gård i Hørning og sælger gårdens bygninger samt østermarken til naboen Jens Pedersen, se 5a Ass. Vestermarken bliver solgt til Rasmus Kjeldsen fra Klosteret. Jens Pedersen og Hanne er barnløse, og de overlader gården til hendes broder Anders Roed 1896. Han bliver gift med Margrethe Roed. Børn: Hougaard Roed, som overtager gården 1922, gift med Olga Lindorph fra V. Velling, en søn Hans og en datter Marie, gift med chauffør Peter Albæk, Langkastrup. Efter Anders Roeds død køber Margrethe et hus ved landevejen, 4n.

Også denne ejendom var et boelssted, hvis ejer, Jens Andersen, købte Floddalslod 1795. Gården overgår til sønnen Anders Jensen, f. 1750, som allerede 1806 sælger til Laues Knudsen. 1815 sælger han Floddalsloden til Anders Smed, se 12 Ass. Boelsstedet med sin oprindelige størrelse bliver 1823 solgt til Niels Pedersen (Bertelsen), f. 1799, gift med Ella Marie Sørensdatter. 1835 køber Mogens Pedersen, f. 1808, fra Mygind, gift med Kirsten Marie Hansdatter, Gunnestrup f. 1807, ejendommen.

Børn: Ane Madsine, f. 1837, gift med Søren Frandsen Kloster, Tammestrup, se 3, Bothilde, f. 1842, gift med Niels Sørensen, se 3 Ass., og Peder Mogensen, f. 1840, gift med Ane Kirstine fra Uggelhuse. Han overtager gården 1882. De er barnløse. P. Mogensen sælger den største part af vestmarken til P. Knudsen. Gyldenlund, 1907, og en smal strimmel, som løb op til landevejen, kaldet Røddager, til et statsbrug, se 25b Ass.

Efter P. Mogensens død 1916 bor enken i gården, hvoraf det meste af de gamle udhuse er nedrevne, til sin død 1925.

Frands Rasmussen, Floes arver gården, men den overgår straks til hans kone Rikkens (se 3 Ass.) broder Martinus Sørensen, se 3 Ass., f. 1853, gift med Vilhelmine Nielsen. Børn: Niels Anker, forpagter under Løvenholm, f. 1908, Bodil, gift i Ø. Alling, f. 1909, Ane, f. 1916, Vilhelm, f. 1911, Søren Peter, tømrer, gift i Langkastrup, f. 1913.

Niels Pedersens enke, Ellen Margrethe Sørensdatter, får aftægt hos Mogens Pedersen, død 1843, 48 år gl.

En klostermose bliver solgt til N. Pagter Helles 1925.

38

Under den udstykning, som lærer Mads Caspersen og gårdmændene Mikkel Jensen og P. Albrechtsen foretager med matr. nr. 14, køber Rasmus Pedersen (Bertelsen) 1816 vestermarken. Han ejede et gadehus, som lå langs gaden, hvor nu matr. nr. 17 ligger. dette hus bliver omdannet til udhus, og et par andre små udhuse bliver opført, og i forening med broderen, som ejer naboejendommen, bygges et sammenhængende stuehus. Rasmus Bertel (udtalt "Båstel"), f. 1762, d. 1836, sælger gården 1833 til Jens Christensen Grøn fra Nørre Onsild, f. 1805, gift med Mette Marie Pedersdatter, f. i Laurbjerg 1806. Hendes moder er Ane Olufsdatter, f. 1780, d. 1862, bor hos dem. Han køber 1842 Bruskedal, se 6a, af Jens Thomsen.

Der er i ægteskabet 1 barn: Ane Marie Secher Jensdatter. f. 1834. Hun bliver gift med Mads Caspersen, se 18 Ass., 1854. Efter Jens Grøns død 1894(?) driver hans dattersøn, Jens Chr. Caspersen, gården. Han rejser på seminarium, og hans søster Minne arver gården, som bliver styret af hendes broder Rasm. P. Caspersen. Efter nogle års forløb bliver hun gift med mejeribestyrer Niels Jensen, Ryomgaard. Han sælger straks gården 1894 til Rasm. P. Caspersen, f. 1861, gift med Marie Madsen fra Drastrup. 1901 køber han den lige overfor liggende toft fra den udstykkede nr. 3 og sælger Bruskedal, se 6, til Gunneruplund med undtagelse af det nordlige hjørne, som købes af Peder Helles, se 51. Han begynder at udstykke vestermarken i små parceller som tillægsparceller til statshusmandsbrug. Carl Nielsen køber den første 1911, Jens Bech og Martin Fris de to næste 1912. Den sidste parcel, som lå nord for den gamle Vilstrupvej, bliver ikke solgt før 1918, da N. Pagter Helles køber den af næste ejer, Søren Bach, der køber gården 1914. 1925 køber S. Bach en ejendom ved landevejen, hvis toft støder mod hans jorder. Ved denne ejendom er der mer bygning end påkrævet til den lille toft. Søren Bachs ide er god nok; han agter at lægge sin gårds mark under den købte ejendom og lade udhusene til sin iboende nedbryde; det gamle stuehus kan jo nok sælges. Men en ny lov af 1918, som forbyder udstykning af mindre ejendomme under et vist hartkorn, kommer ham som flere andre fælt i vejen. Han driver nogle år begge ejendomme, bestemmer sig så til en gennemgribende restauration af det gl. stuehus. Ved denne lejlighed bliver der en adskillelse fra det sammenbyggede nabo-hus, som brødrene byggede 1820. Han sælger derefter 1832 gården med alt dens tilligende til Thorvald Hjelmager, se 7b Dr., gift samme år med Ninna Thim, se 12 Ass. Han restaurerede og istandsatte den østre længe, som nu afgiver gode stalde.

Matr. nr. 18 Ass.

Ejer: Anton Caspersen

Ved skoleordningen 1739 findes samtlige gårdes besiddere opført. De kan føres på plads med undtagelse af Niels Hummel, og da ovennævnte gård savner besidder, kan Niels Hummel sikkert henføres hertil.

Peder Andersen står opført som besidder af gården 1765. Han er født 1735. Der findes i kirkebogen en dødsanmeldelse af

39

Anders Pedersen, Assentoft, 69 år, død 1762. Det ligger nær, at antage, at han kunne være fader til P. Andersen, når navn og årstal tages i betragtning. En anden optegnelse i kirkebogen benægter denne teori, idet det anføres, at P. Andersen er viet til enke Ane Jensdatter 1765. Hun dør 1780, og han bliver atter gift med Ane Knudsdatter, f. 1762, se Klostergaarden. Hun dør 1818, 56 år gl. Efter P. Andersens død overtager sønnen Knud Pedersen, f. 1781, gården og bliver gift med Bodil Madsdatter, se skolen. Knud Pedersen er sognefoged, han dør 1823, 42 år, Bodil 1859, 77 år gl. Knud Pedersen havde en broder Peder Pedersen Kloster, se 1 Essb.

Knud Pedersens børn: Peder Andersen (med pen rettet fra at være Pedersen) Knudsen, se 5 Dr., født 1813 gift med Frands Lauersens datter, og Madsine, f. 1818, gift med P.

Henningsen, Langagergaard. Endvidere Knudmine, f. 1812, gift med Rasmus Simonsen, Romalt, Maren, f. 1815, gift med enkemand Jacob Skaarup, Kristrup, og Mads Caspersen Knudsen, f. 1821.

Bodil Madsdatter bliver 1824 gift med Rasmus Pedersen fra Vieballegaard, f. 1795 (82). De har en datter Karen, f. 1825, gift med Peter Jensen Ladegaarde, se 1.

Mads Caspersen overtager gården 1851(49). Han bliver 1854 gift med Ane Jensdatter, se 17 Ass. Børn: Knudmine, f. 1855, gift med mejeribestyrer N. Jensen Ryomgaard, Jens Chr. Caspersen, født 1858, tog lærereksamen og blev ansat ved Københavns skolevæsen, hvor han virkede hele tiden, indtil han modtog sin pension, og Rasm. P. Caspersen, se 17 Ass. Mads Caspersen bliver anden gang gift efter Ane Maries død 1865 med Sine Christensdatter, f. 1843 (31/5), se 3 Ass. Børn: Anne, f. 1872, gift med Anton Møller, Paderup, Helga, f. 1880, gift med lærer Larsen, embede på Sjælland, hun døde efter få års ægteskab, og Anton Kaspersen, f. 1875. Han overtager gården og er gift med Anne Bach, f. i Nr. Borup 1885. Børn: Edith f. 1907, Erling, f. 1911, Arne, f. 1913, og Bodil f. 1918.

Denne gård har ligget meget indekneben. Mads Caspersen måtte for at udvide et udhus købe et af de tilstødende gamle beboelseshuse og nedbryde det, et andet blev delvis nedbrudt og atter opført. Stuehuset lå parallelt med nabostuehuset nr. 10, med højst 2 alens afstand. Efter at nævnte nabogård var solgt og blev udstykket, var der lejlighed til at få luft. A. Caspersen køber gårdsplads, have og den store tilstødende toft. Derefter nedbrød han stuehuset, byggede et smukt, velindrettet stuehus og inddrog gårdspladsen med undtagelse af et par skp. land, som blev solgt til broderen Rasm. P. Caspersen, og anlagde en stor have med en efter datidens forhold stor frugttræbeplantning.

Der er frasolgt en masse på matr. nr. ?, men kun en parcel, Grønnemose, har nogen nævneværdig størrelse.

Der er købt en broeng fra nr. 11.

Matr. nr. 11b Ass.

Ejer: Niels Villadsen

Det er det gamle hus til gården matr. nr. 11. Gårdsplads og en lille toft udgør have. Det bliver købt af en datter af Søren Olsen og er altså hendes fødehjem. Hun er gift med Peter Pedersen, snedker og grisehandler. Han køber en lille marklod

40

af Holm 15e og et moseskifte, så der drives et lille landbrug. Efter hans død sælges huset til Niels Villadsen. Karen flytter til en datter i Romalt.

Det gamle stuehus brændte 1926. De omliggende gamle huse var stærkt truede, men ved ihærdigt arbejde med overdængning af vand, reddedes de overfor liggende huse. Det var ikke fra alle sider denne ihærdighed blev anerkendt. For brandforsikrings-selskabet var det meget værd. Det ville ikke have været småting, der var gået med. Fra et æstetisk synspunkt var det nærmest beklageligt, da dette parti ikke særlig forskønner byen.

Niels Villadsen er gift med Andersine Jensen fra Hørning.

Ved siden af, at han er murer, passer han kirkegården og kirken.

Matr. nr. 12f Ass.

Huset nedbrændt

På Hans Thims (se 12a) toft lå dette gamle hus. Det ejedes af Anders Mogensen Bode og overgik til hans søn Erik Andersen 1896. En datter Ane Mette blev gift med Søren Nielsen 1877, se 23 c. Huset blev solgt til Hans Thim 1924; han lod det senere nedbryde.

Matr. nr. 12d Ass.

Nedbrudt

Anders Smed, se 12a, sælger den parcel fra Floddalslodden, som ligger øst for vejen. Den bliver bebygget af Niels Sørensen 1843, men sælges til Niels Mogensen 1859. Om det er Holst eller Jens Brask, der køber af ham og lader oprette mejeri engang i 80erne oplyses ikke. Det skete en ulykke ved, at centrifugen sprang, og en arbejdsmand, nu gårdejer i Drammelstrup, fik en arm afreven.

Jens Brask lod bygningerne nedrive og lagde marken under Floddalsgaard.

Matr. nr. 15k Ass.

Nedbrudt

Da Niels Simonsen overdrager gården 15a til Simon Olsen 1863, fratog han 5 td. land, som lå øst for Floddalsvejen, de såkaldte "13 agre" og lod opføre bygninger. Jord og bygninger købes af Rasmus Jørgensen Lund, som atter sælger til vejmand Severin Nielsen Ladefoged, se 4e Dr. Han er gift med Kirstine Gertsen, Langkastrup. 1886 sælger han til Jens Brask, som nedbryder bygningerne og lægger jorden under Floddalsgaarden.

Matr. nr. 15b Ass.

Haldsølund. Ejer: Theodor Sørensen

Nede ved Haldsø lå en lille parcel under Floddalslodden 15a. Den køber Chr. Revsbæk fra Grønnemose og bygger et hus derpå. Omkring ved 1830 køber J. N. Ankerstjerne den og bor der til 1856, da han sælger den til Søren Andersen fra Lund, gift med Marie Sofie,

41

Lund, død 1862, 39 år gl. Han har lært tømrerproffesionen, men benytter sig vistnok ikke deraf. Han begynder straks at købe en del småparceller, dels fra Haldsø, dels fra Assentoft; et hus, som blev bygget af Just Mureren, vistnok på noget fælledjord, købte han og nedbrød. Senere blev der købt af de tilstødende oprindelige husmandslodder helt op ad bakken.

På en af disse var der bygget hus, som ejedes af Christian Gabrielsen, der muligvis har købt jorden af sin svoger Anders Mikkelsen, som drev det inde fra byen. Denne bliver også købt til, og bygningen nedbrydes. En del eng fra Haldsø er købt. Der er bygget et nyt stuehus, så gården har nu 4 længer.

Søren Andersen blev 2 gang gift med Maren Olsen, se 11 Ass. I første ægteskab var 2 børn: Sine, som blev opfødt hos morbroderen i Lund, og Anders, som overtog gården 1885 og blev gift med Sara Therkildsen, som var hans kusine. I dette ægteskab var der 2 sønner: Søren, der købte matr. nr. 4e Drastrup, som han dog nogle år efter solgte og købte Overgaard, gift med Mathilde Amstrup fra Askildrup; og Theodor, som overtog fødegården, gift med Anna f. Nielsen fra Langvang. Børn: Erna, f. 1921, og Tove, f. 1923.

Matr. nr. 15e, 15o Ass.

Ejer: Chr. Møller

Dette hus lå oprindeligt med et lille jordtilligende langs landevejen. Det ejes 1856 af Peder Pedersen Præst, 1879 ejes det af hans søn Anders Præst. Jordlodden, som findes syd for huset, blev købt af lærer Holm 1866.

Anders Præst sælger hus og lod til vejmand Severin Nielsen Ladefoged, se 4e Dr. Mark, f. 1847, d. 1879. Han fandtes druknet i et vandhul i mosen. Derefter blev ejendommen solgt til Frederik Christensen, som køber den tilstødende lod af Holm og derefter søger statstilskud. Da det bliver bevilget, bliver det gamle hus nedbrudt og nye bygninger opført.

1916 købes ejendommen af Chr. Møller fra Vissing, f. 1872, gift med Marie Sejersén fra Lund, f. 1866. Børn: Maren, f. 190? og Christian. Der er købt broeng og en eng ved Volk Mølle.

Matr. nr. 15L Ass.

Ejer: Marius Nielsen

Da Simon Olsen 1863 overtager 15a, bliver denne lod solgt til snedker og grisehandler Peter Petersén, se 11b. Efter hans død sælger enken, Karen, jorden til Jens Andersen, se 8i. Han søger statslån og opfører bygninger. 1913 sælger han til Marius Nielsen, f. i Hinge 1886, gift med Ane Glud, f. i Sall 1891.

Han opdager hurtigt, at der findes værdifuldt grus, både til veje og til bygningsbrug, og har den fordel, at grusgraven ligger umiddelbart ved landevejen. Han køber et par kraftige heste og indretter sig på at tage den fordel, som der kan blive ved selv at levere materialerne ved siden af salget. Forbruget af grus blev større og større, da der indtrådte en periode, da vejene, både kommunens og landevejen, blev helt grundforbedrede. Kommunen kunne også være tilfreds med forholdene, idet

42

der blev benyttet mange arbejdere på en tid, da de ellers ville have gået ledige.

Men selvfølgelig havde Marius den største fordel, hvilket efterhånden også viste sig igennem de mange jordkøb, som han stadig foretog. Han står nu som sognets største matrikuls nr. ejer. Disse nr. er det overflødigt at nævne her, men de beløber sig til 25.

Efter disse mange køb er det nødvendigt at tilbygge og udvide udhusene, hvilket blev udført solidt og velindrettet. Samtidig byggede han nogle fag til stuehuset, der nu afgiver en smuk, rummelig og velindrettet bopæl. Alt dette har tilsyneladende ikke generet ham økonomisk, idet kilderne stadig flyder med sand (dog ikke tilflyder).

Man kunne jo mene, at denne forretning optog hans tid fuldt ud. Det er dog ikke tilfældet. Han har en vis trang til at drøfte og behandle dagens spørgsmål og skal af denne grund helst en lille tur ind til byen hver dag. Trods det, at radioen optager noget af hans tid om aftenen, kan han godt en gang imellem gå med til en Bridge, hvilket forstås, når man hører, at han er byens bedste spiller, hvad forresten siger en del i Assentoft.

Matr. nr. 18m Ass. Grønnemose.

Ejer: Rasmus Rasmussen

1819 sælger snedker Thomas Christensen Snillemoséuset på Hørning Mark, og det er sandsynligvis ham, der køber nævnte Grønnemoselod fra matr. nr. 18 og bebygger den. Søren Pedersen Brask giver aftægt til Th. Christensen 1841. 1842 nævnes smed Chr. Revsbæk, se 15b. Th. Christensens søn Thomas, gift med Ane Kirstine Jensdatter, ejer den 1855. Det går hurtigt med ejerskifter: Marie Nielsen 1858, Niels Chr. Sørensen 1876, Johan Henrik Jensen 1890, P. Chr. Thomsén 1894, derefter Chr. Jensen fra Haldsø, som sælger til Carl Rasmussen fra Langkastrup, hvis søn er Rasmus Rasmussen, f. 1909, gift med Mette, f. Jensen fra Lemmer 1913. Børn: Gerda f. 1935. Carl Rasmussen køber en jordlod på Aarslev Mark.

Matr. nr. 18b Ass.

Ejer: Jens Møller

1858 blev der bygget et hus ved den gamle landevej på det øverste moseskifte under matr. nr. 18. Den første ejer var Hans Jensen Rind, derefter Chr. Jensen 1860, Henrik Sørensen fra Hørning 1861, gift med Ingeborg Moss fra Fløjstrup.

Efter Henriks død bor Ingeborg der i flere år. Hun afstår huset 1894 til Laurs Thomsen, der samme år afhænder det til Jens Peter Nicolajsen, der 1903 sælger til Jacob Bundgaard. 1904 køber Jens Møller fra Gjesing huset, f. 1862, gift med Ida, f. Rohde, fra Spørring, f. 1876. Han samler flere småparceller og søger og opnår statslån. En datter, Karen, se 21a Ass.

43

Matr. nr. 19a Ass.

Nedbrudt

Oprindelig bygningerne til et af boelstederne, som efter jordens bortsalg omkring ved 1800 blev indrettet til 3 beboelseslejligheder. Da det belve nedbrudt, ejedes det af Søren Olsen, Jens Kok og P. Møller Stenpikker. En tilbygning til den nordre ende dannede en fjerde beboelse, som ejedes af Niels Gammel. Gårdejer Hans Poulsen arver den sydlige ende, som lå så tæt ind til nabobygningerne på matr. nr. 6, at der vanskeligt køres dertil med læs. Peder Pedersen Raj, som på den tid ejede nr. 6, købte grunden ud til gaden af Søren A. Sørensen.

Samtidig fik gården nr. 18 en hårdt tiltrængt indkørsel lige fra gaden ind til sin gård. Den anden gamle bygning bliver nedreven, og dens grund tillige med den øvrige grund afgiver nu have til Karl Nielsen Lykkes have. se 20a.

Matr. nr. 20a Ass.

Ejer: Karl Nielsen Lykke

Ejes af Jens Hougaard, men overgår 1833 til Chr. Christensen Gammel; derefter til Jens Nielsen Gammel. Han var væver, gift med Mette Kirstine Andersdatter. Han lader huset ombygge 1869. Efter ham kom Niels Nielsen Gammel, gift med Karen Lykke. Deres søn, Karl Nielsen Lykke, overtager huset. En søster, Andrea, se 5d Ass.

Karl Lykke er gift med Mariane, f. i Randers, overtager huset 1925. Børn: Holger, f. 1916, Kaj, f. 1921, Sona, f. 1923, Ane Marie, f. 1925, og Svend Erik, f. 1928.

Matr. nr. 21a Ass.

Ejer: H. Chr. Holleufer

Ved udskiftningen blev der tildelt 5 huse lidt jord, 2 tdr. land til hvert, øst for hovedmarken til nuværende matr. nr. 9. Det er bortsolgt fra husene altsammen, og muligvis har de små udhuse givet plads til et beboelseshus. Således er Krogen opstået. Det gamle hus med gavlen til vejen har oprindelig ejet jorden 21b, som nu er under Søren Thims gård. Joseph Andersen ejede det 1837, derefter Jens Sørensen 1846, Serup 1875. Han var udlænding, vistnok nordmand, og var nålemager; man kunne dengang købe et brev knappenåle på ca. 50 stk. for 1 sk. = 2 øre. Man skulle synes, at det var brødløst arbejde. Han var gift med lærer Ilsø's datter; hun lærte børn begyndelsesgrunde i læsning. Bødker Ankerstjerne overtager huset, men sælger det til Peter Nielsen Jørgensen, der 1915 sælger til Hans Chr. Hansen. Hans kone var sønderjyde og kunne tale tysk, og hun blev derved bindeled mellem de under krigen ferierende wienerbørn og beboerne. Hun var balndt dem, der fik fri rejse til den sønderjydske afstemning. 1930 sælger han huset til Holleufer, f. i Aalborg 1897, gift med Karen, f. Møller, se 18b. Børn: August, f. 1921, Jens f. 1923, og Otto f. 1933.

44

Matr. nr. 22a, 66, 31, Ass.

Ejer: Oskar Hansen

Jens Nielsen ejer det 1840, og efter ham maler Nicolaj Nielsen, f. i Randers 1837, d. 1890. Hans enke Ane Kirstine Jensen gifter sig 1891 med Ole Peter Sørensen Kok. Han dør 1911 og træskomand N. Skjærbæk, f. i Linåa 1857, bliver gift med maler Nielsens datter Line, f. 1867, d. 1936, og overtager huset.

Han er den sidste træskomand her på egnen, som endnu selv laver træsko og udhuler dem på gammel vis. Et andet lille hus med selvstændigt matr. nr. 31 benytter han som værksted. Et andet gammelt hus, som udgør det nordvestlige hjørne af "Krogen", ejes også af Skjærbæk. Det har også selvstændigt matr. nr. 66. Her boede Niels Haugaard 1840, Chr. Klove 1859, Kirsten Klove 1872, Laues Mygind 1880, Chr. Laursen 1910, Laues Bach 1910, Joseph Dalgaard 1911, Johanne Mogensen 1912, Jens Chr. Boje 1916, Ole Peter Sørensen Kok 1917, Skjærbæk 1922. Alle 3 matr. nr. er nu solgt til Oskar Hansen, se 23m. Før Skjærbæk benyttede matr. nr. 41 (31?) som værksted, havde følgende boet der: P. Chr. Rytter 1851, Niels Pagter ejede det 1874, Jens Pedersen Bundgaard 1880, Jens Peter Nielsen 1886, Ole Peter Sørensen Kok 1914, S. V. Sørensen 1921, Skjærbæk 1921.

Matr. nr. 66 Ass.

Ejer: Rasmus Nielsen Gammel

Dette hus var oprindeligt et hus med jord og beboedes vistnok 1837 af Jens Mikkelsen og 1858 af Mads Caspersen. Han nedbrød nogle fag for at få plads til at udvide sine bygninger og opførte igen nogle fag til huset.

Mens der endnu var jord til huset, ejedes det af Anders Mikkelsen, se 2 Dr. Det er muligt, at han sælger jorden til sin søsters mand, Chr. Gabrielsen. Han bygger i hvert fald på en husmandslod derude. Efter ham Niels Andersen (den rige), der var nemlig 2 husmænd N. A., men førstnævntes svigerdatter mener, de var lige fattige. Derefter Peter Nielsen 1867, Peter Jensen 1872, Niels Jensen Villadsen 1914, og Stine Villadsen 1914. Det overgik 1917 til Rasm. Glas, f. i Ølst 1887, gift med Kirstine fra V. Velling, f. 1889. Børn: Andre, f. 1911, Herluf, f. 1914, Gustav, f. 1917, Ella, f. 1920, Henry, f. 1922 og Gerda, f. 1928.

Matr. nr. 23m Ass.

Ejer: Niels Hansen

Søren Nielsen ejer dette hus 1877, gift med Ane Mette, se 12d, f. 1853. Det overgår til sønnen Niels Hansen, f. 1877, gift med Karen Marie Kristensen, f. i Tødsø 1882. Børn: Nielsine, f. 1911, Karl, f. 1914, Gerhard, f. 1915, og Poula, f. 1928, desuden Johannes, Gustav og Oskar.

Da huset overgår til sønnen, køber Ane Mette huset 35d.

45

Matr. nr. 24 Ass.

Nedbrudt

Det har sikkert også været et hus med jord. Det lå, hvor den nordlige del af haven til nr. 9 nu findes. Tømrer Lauers Hansen, f. 1794, gift med Karen Christensdatter, f. 1803 boede der. Der var mange børn: Maren, f. 1929, gift med tømrer Peter Jensen, se 38d, Pder Smed, kludekræmmer, f. 1843, boede i huset 38h, Hans Christian, se 14d, f. 1831, Karen, f. 1837, gift med grd. Peder Kjeldsen, Gunnestrup Mark, og Thomas, f. 1839.

Da Jens Momsen (Tomsen?) har solgt Gunneruplund, køber han en husmandsparcel samt et lille hjørne fra matr. nr. 9. Dette samt hans iboende hus nr. 26 køber Thomas Laursen,

og 1870 bygger han på den nævnte trekant fra nr. 9, og af hans egen lod og den købte opstår der nu en lille gård.

Han sælger huset nr. 26 til skrædder Thøger Pedersen, og hans egne bygninger bliver nedbrudt. Det er ved den lejlighed af den omliggende jord går over til matr. nr. 9 for siden at blive have.

Matr. nr. 26 Ass.

Nedbrudt

Som ovenfor nævnt køber skrædder Pedersen dette hus med have. Han drev grisehandel ved siden af forretningen, og lod indrette rum i huset som dansesal i nogle år. Hans søn Carl Pedersen, de 38h, overtager huset, men sælger det til Søren A. Sørensen, se 9, som lader huset nedbryde og inddrager jorden som have. Hvem der har ejet ejendommen før Jens Thomsen, f. 1810 i Skaade, oplyses ikke. Han begyndte som drejlsvæver, gift med Kirsten Mogensdatter fra Krstrup, f. 1805. Han foretager en masse handel og køber tilsidst en gård i Drastrup, matr. nr. 6a. Børn: Thomas, f. 1842. En datter, Birgitte, gift med Jens Brask, se 14a.

Matr. nr. 25 a Ass.

Nedbrudt

Her er også et tæt sammenbygget kompleks af gamle huse. Det er sikkert udhuset til husmandslodden 25b, efter at P. Jensen Tinnelade flytter ud og bygger på lodden. Det gamle forfaldne hus beboedes af Chr. Pedersen 1873, derefter af Niels Nielsen Judas indtil 1882, derefter af Jens Auning 1889, Niels Kastrup Sørensen til 1894, som 1901 skøder det til Mette Marie Sørensen "Bedstemoderen". Året efter køber kommunen det og lader det nedrive.

Matr. nr. 25b Ass.

Ejer: Severin Glas

Dette hus var sammenbygget med det forrige. "Den fattige" Niels Andersen boede der i 70erne, og hans enke Dorthe lader det overgå til sønnen Jens Peter Nielsen, se 4, Rasmus Iversen Rasmussen, se 38d og 3 Ass., køber huset 1901, og samtidig køber han jord fra gården nr 3 og 16, hvortil han søger statslån. Efter hans død sælger enken ejendommen til

46

Benedikte Rasmussen, som underlægger jorden til sin nybyggede ejendom 4 ba og sælger huset til Severin Glas, f. 1866 i Ølst, gift med Niels Andersens datter. Børn: Rasmus, se 66 Ass., Niels Anton Nielsen, se 29 Ass. og Sigvard.

Matr. nr. 37 Ass.

Ejer: Nielsine Nielsen

Niels Pedersen Gammel ejer dette hus 1846. Niels Ladefoged, Drastrup, arver huset 1870 og sælger det til Peter Sara 1880, som atter sælger det til møllersvend Chr. Godtfreden. 1908 køber Anders Nielsen det. Han var en solid og søgt arbejdsmand. Han død 1933, 80 år gl., og datteren Sine overtager huset.

Matr. nr. 28f Ass.

Ejer: Frode Rasmussen

Dette hus lå oprindeligt sammenbygget med flere gamle huse, der dannede en vinkel. 1841 ejede Niels Jensen Villadsen huset, som overgår til hans datter, Lise Kemp. Der opstår en brand, og det er ubegribeligt, at ikke hele komplekset brænder samt den overfor liggende gård; men ilden blev begrænset til kun at omfatte dette hus samt et par andre simple røner, som ikke blev opført igen.

Lise Kemp lod huset opføre langs med vejen. Hun var enke og boede der til sin død. Det blev derefter købt af enken Kirsten Andersdatter, se 13 Dr. efter hendes død arver hendes brodersøn, Anders Sørensen, se Haldsølund, huset, og 1922 flytter han og konen derop. Efter deres død sælges det til Frede Rasmussen, se 14d Ass., gift med Frida, f. Jespersen. Et barn, Minna, f. 1933. Han begyndte vognmandsforretning med både lastbil og lillebil, som går udmærket.

Matr. nr. 29a, 25a, 27 Ass.

Ejer: Valdemar Nielsen

Dette gamle hus ligger med gavlen til gaden og var sammenbygget med den øvrige vinkel i Kokgården. Da kommunen havde nedbrudt 25a.

Det ejedes omkring ved 1800 af Chr. Hansen, f. 1776, gift med Ane Knudsdatter, f. 1781. Deres datter, Ane Marie, f. 1809, bliver gift med Søren Olsen Kok, der var væver. Han har en datter, Christiane, som bliver gift med Mads Iversen, der bebor nr. 27. En datter Thrine er gift med Ivar Rasmussen, se 5e Ass. En søn Ole Peter Sørensen Kok bliver gift med Verner Jensens datter, se 15 Dr.; de bor hos Søren Kok. Hun dør efter få års forløb samtidig med S. Kok, og hele huset går i eje til Mads Iversen. Han har 2 dødtre, Severine, se 2 Ldg.Mark, og Ane Mette, gift med slagteriarbejder Valther, Krstrup. I Ole P. Koks ægteskab var en datter Oline, som efter de to ovenfor nævnte pigers giftermål arver huset. Hun bliver gift med tømrer Søren Sommer 1917. Efter deres bortrejse 1923 køber Niels Anton Nielsen, se 25a og 4ba., huset. Han sælger til Valdemar Nielsen 1934, f. i Mou 1901, gift med Thora, f. i Mariager 1902. Børn: Sigvard f. 1932, og Esther, f. 1934.

47

Matr. nr. 28 Ass.

Nedbrudt

Oprindeligt lå dette hus i hjørnet af de gamle bygninger. Hele bygningskomplekset dannede 3 sider, således at det kunne synes at være en gård med 3 længer. Der var 3 lejligheder, men det er vanskeligt at påvise, hvilken der beboedes af hvem.

Peder Kok boede i den ene; hans datter Gitte blev gift med Karl Bøgebjerg. Han var allerede som ung en uforbederlig drukkenbolt, men ellers en meget søgt arbejder, flink og livlig. Hans friheder tærede lovlig meget på på kommunekassen, og han blev sendt en omgang på Mariager arbejdsanstalt. Det passede ikke Karl, han tog en hest og red hjem og lod hesten passe sig selv. Da man lod ham høre, at det var en mindre klog bedrift, svarede han: Der var ikke værd at være, der var kun eet ordentligt menneske foruden mig. En nat - jeg husker af særlige grunde datoen, 1 novbr. 1880 - havde han siddet og drukket med Peder Teglbænder, som vistnok også boede i en af rønnerne. Da Karl næste dag kommer ud bag huset, ser han teglbænderen ligge på jorden. Han går hen og giver ham et spark og siger: Her kan du ikke ligge. Du risikerer at fryse ihjel. Advarslen kom for sent. Manden var død, frossen ihjel.

Matr. nr. 30 Ass.

Ejer: Maler P. Borup

Et gammelt hus, som lå langs skråvejen. Det ejedes i mange år af Søren Jensen Villadsen, som 1874 sælger det til musiker Rasmus Laursen, se 24 Ass., 1874. Han lod det nedbryde og byggede på samme plads et nyt hus, som han overlod sin svigermoder, Sofie fra Kristrup. Hans søn musiker Theodor Laursen 1901. 1917 køber maler Christoffersen huset, som han atter afhænder til maler P. Borup 1921, f. 1899 i Grenaa, gift med Marie Andersen, se 5y Ass. Børn: Knud, f. 1921, Ejgil, f. 1925, og Christian, f. 1935.

Matr. nr. 35c Ass.

Ejer: Sine Knudsen

Da Houlberg mageskiftede med Martin Knudsen, modtog sidstnævnte et gammelt hus og toft, som lå til landevejen. Han byggede et stort rummeligt hus 1905. I det gamle hus fandtes stald, som han benyttede de år, han drev landbrug. Han havde beholdt en Klostermose fra gården. Efter nogle års forløb, da telefonen blev almindelig, blev der oprettet en telefonstation, og de modtog pladsen som bestyrere og har siden beholdt den. Abonnenterne kunne næppe have fået nogen bedre. Deres datter, Anna Knudsen, en livlig begavet ung pige, havde taget lærerindeeksamen, men denne stilling med det stille indelukkede liv lå ikke for hendes natur. Hun ville hellere hjælpe forældrene i have og hus, og særlig ved telefonen egnede hun sig udmærket. Det skulle være en meget vanskelig situation, hun ikke kunne klare, og var det meget magtpåliggende for abonnenten, hjælmede hun ikke, før hun fik det ordnet. Altid havde hun et livligt og muntert svar. Skete det imidlertid, at en enkelt kunne

48

blive vranten eller grov, skulle i disse tilfælde snart hendes gensvar lukke munden på vedkommende. Hun var ugift. En langsom snigende sygdom førte til døden. Der var en virkelig følt sorg, da hun 1929 døde, 39 år gl. Hun var afholdt af alle.

Da de overtog telefonen solgtes jorden. Det gamle hus blev en kort tid lejet ud, men blev senere indrettet til vaskehus, brænde- og hønsehus.

Matr. nr. 71a er et af byens gamle huse allerede inden landevejen bliver anlagt. Det beboedes 1846 af Laurs Jensen, fra 1869 af tømrer Johan Andreas Christensen. Hans enke sælger det til smed Houlberg 1893. Han lægger den foran huset liggende jord ud som have til sit hus. (Smedehuset). Martinus Knudsen døde 1920. Foruden Anna var der en anden datter, Elvira, se 7 Ass.. Se iøvrigt under matr. nr. 8a Ass.

Matr. nr. 35d Ass.

Ejer: Chr. Thomsen

Væver Rasm. P. Gammel bor i dette hus 1842, og hans enke Inger Marie Laursdatter skøder 1872 huset til sønnen Laurs P. Rasmussen Gammel, gift med Severine. Det overgår til deres søn, murer Martin Rasmussen 1911, gift med Marie, født på Sjælland. Martin Rasmussen havde en god forretning. Gennem en række år byggede han mange huse ved landevejen, dels for ejere og dels for egen regning. Han beboede dem kort tid, solgte og købte byggeplads til et nyt. Han var en dygtig murer, behagelig og medgørlig. Marie virkede en del som kogekone. Børn: Agnete og Ejgil. De flyttede til sidst til Randers. Hvor han nu arbejder som svend.

Da han begyndte at bebo sine nyopførte huse, solgte han huset til Frederik Christiansen 1915, som atter 1924 sælger det til enke Ane Mette, se 12f Ass. 1935 sælger hun til Chr. Thomsen.

Matr. nr. 35e Ass.

Ejer: Anne Ibsen Skipper

Dette hus har sikkert skiftet ejer flere gange end noget andet hus i byen. Siden 1852 er der opført 16 ejere, men flere har slet ikke beboet det.

1902 ejede smed Thim det, derefter P. Nielsen, se 6 Ass., 1905, Severin Glas 1920 og derefter Karl Nielsen, se 6 Ass. Han var gift med Kirstine Nielsen fra Ammelhede. Han havde haft gård på Aarslev Mark, statshusmandsbrug i Assentoft, og ernærer sig nu som handelsmand, mest med smågrise. Han var ingen dårlig handelsmand, men turede lovlig meget, og hans broder, Kjær Nielsen, måtte overtage huset. Efter Karls død sælger han det 1930 til R. Skipper, se 5 Dr., som skøder det til datteren Anne.

Skipper driver også handel, mest med grise.

Der er købt lidt jord til huset, så der holdes 1 ko eller 2.

R. Skipper er født i Thorsager 1868, gift med Ane Kirstine f. Nielsen. Børn: Ane, Søren, Nelly, Agnes, Marie, N. Hougaard, Magda og Kristian.

49

Matr. nr. 35f Ass.

Ejer: Harry Lyngaa

Anders Mikkelsen, se 7 Dr., gift med Nicoline Eskildsen har vistnok bygget dette hus omkring ved 1850. De har en søn, Jens Chr. Andersen, se 6d Grønnemose,. Efter hans bortrejse bor enken Karen Marie Christensen i huset, som overgår til enke Else Marie, se 9 Ass., som 1878 bliver gift med P. Simonsen, se 6 Ass. Hun bor i huset, til hun dør 1921, 88 år gl., hvorefter arvingerne sælger det til enke Mine Madsen, hvis datter Marie får skøde på det, idet hun gifter sig med baker Harry Lyngaa 1932. Han har nu 1936 overtaget en bagerforretning i Ørsted, og enke Mine Madsen bebor nu huset. Hun er født i Lund 1869.

Matr. nr. 35g Ass.

Ejer: Kirstine Houlberg

Anders Pedersen bygger dette hus 1872. Efter hans kones død gifter han sig med enke Thrine Ivarsen, se 5a Ass., og ved hans bortrejse bliver datteren Karen, f. 1864, d. 1908, gift med Jens Bjerring fra Uggelhuse. De driver en lille høkerhandel, indtil hans søster, Marie Bjerring, mangeårig husholderske for Jens Grøn, overtager huset. efter hendes død købes huset af murer Martin Rasmussen, som atter sælger det til Chr. Houlberg 1924. Han dør året efter, 64 år gl. Enken Kirstine, f. Mikkelsen lader huset helt omrestaurere, bygger en etage på og indretter butik forneden. I denne oprettes en tricotageforretning af frk. Rasmussen fra Randers, der også lejer øverste etage. En søn, Sofus Houlberg, som er ansat i forretning i Viborg, har anlagt et smukt lille haveparti.

Matr. nr. 35L Ass.

Ejer: Emma Helles

Da Hans Helles 1906 sælger sin gård, matr. nr. 10 ass., køber han en byggeplads af sin svigerinde Else Marie og bygger hus. Han underlægger det den store Klostermose. Efter hans død overtager datteren Emma, se 11 Ass., huset, som siden har været lejet ud, sidst gennem nogle år til Bie, se 3 Ladegaarde.

Matr. nr. 36 a Ass.

Ejer: Marius Sten

Et gammelt, simpelt hus, som var indrettet til 2 beboelser. Det var en tid kommunens fattighus, men overgik senere til private. Tilsidst blev det for simpelt til beboelse. Chr. Dyrby købte det og benyttede det til fremstilling af cementsten. Han lod det nedbryde, og på grunden og den forholdsvis store have lod han opføre 2 huse. Ovenstående matr. nr. blev solgt til Peter Kjær, se 7b Ass. Han dør efter et års forløb, og enken sælger huset til Marius Sten fra Ring, f. 1897, gift med Karen f. Jensen fra V. Alling, f. 1897. Et barn: Ane Marie, f. 1926.

50

Matr. nr. 36b Ass.

Ejer: Julius Møller

På halvdelen af den ovenfor beskrevne byggeplads lod Chr. Dyrby opføre et hus, som han straks solgte til Julius Møller fra Romalt, f. 1902, gift med Marie f. Pedersen fra Tved, f. 1897.

Matr. nr. 38d Ass.

Ejer: Kristine Rasmussen

Dette hus, som ligger langs med gaden, har sikkert været et af husmandsstederne; det har dannet en side af det bygningskompleks, som ligger ved skolen. Ejeren ved udskiftningen var husmand Johannes Pedersen. Han sælger imidlertid jorden til Chr. Revsbæk, som underlægger den til Haldsølund, da han bygger der. 1846 ejes det af tømrer Peter Jensen, gift med Marie Kirstine Laursen, se 24a Ass. Efter Mandens død bor hun der indtil hun 1872 sælger til Jørgen Jespersen, der begynder som snedker og bor der, indtil han bygger ved landevejen, og huset overgår til murer Niels Kjeldsen. Han boede der i mange år og var en dygtig og søgt murmester. Han boede der, indtil han holdt op med at mure og flyttede til Randers, men han blev dog ved at komme meget til Assentoft. Ved sin død stiftede han et mindre legat til fordel for håndværkerstiftelsen. En datter Karen bliver gift med gårdejer Peder Raj, se 6 Ass. En søn Marius bliver brugsforeningsuddeler i Drastrup, men dør allerede 1925; en anden søn, Melkjer, bor ved Askildrup og har en stor murmesterforretning. 1927 sælges huset til Chr. Maren, som kun bor der et år.

På grund af sygdom må Rasm. Iversen opgive at drive sit statshusmandsbrug matr. nr. 25b og køber huset, hvor han dør året efter, og enken Kristine Rasmussen fra Lysgaard overtager det 1918. Børn: Ingvar, mekaniker, bor i Ulfborg, Anders, gift og bor i Randers, Anna gift i Gjedstedbro, Sofie, gift i København, Martha, gift i København, Christian, ugift, Rigmor, gift i Randers, og Richard. De to sidste er tvillinger.

Matr. nr. 38h Ass.

Ejer: Chr. Thomsen

Kun ved en smal gang på højst 2 alens bredde er dette hus skilt fra den gamle skole. Det er mestendels opført af munkesten, sandsynligvis fra resterne af det gamle Essenbæk Kloster, hvilket tyder på, at det er meget gammelt. Lærer Ilsø køber det 1835. Om han har boet der, vides ikke. Derefter køber kludekræmmer Peter Laursen Smed det 1866, se 24a. Martinus Knudsen overtager det 1905 som ufyldstgjort panthaver, men lader det overgå til snedker Jørgen Jespersen. Han udlejer det nogle år og sælger det til vejmand Carl Pedersen.

Jørgen Jespersen er med i købet af gården matr. nr. 3, og ved udstykning af denne lader han en toft overgå til huset, således at der kan holdes en ko ved hjælp af høet ved lande-

vejen, som tilhører vejmanden.

Carl Pedersen sælger 1936 huset til Chr. Thomsen, men tilbageholder toften, hvorpå han bygger, se 3a.

51

Matr. nr 51a Ass.

Ejer: Peter Helles

På byens gadejord blev ved udstykningen opført et hus til bopæl for bysmeden., samt udlagt et lille stykke jord nede ved den gamle landevej vest for skoleloddet, fra matr. nr. 11, i størrelse lig husmændenes, med ret til græsning på byens fællede. Smedjen blev bygget på samme gadejord lidt syd for.

Det kan ikke sikkert oplyses, hvem de første bysmede var, men det er noget sandsynligt, at den Anders Madsen Smed, som beboede den overfor liggende gård, har været bysmed indtil omkring 1840, da der dette år nævnes Knud Thomsen som smed. 1845 er Johannes Zaco fra Skjoldborg smed. Han er født 1819 og bliver gift med Karen Mikkelsdatter, f. 1820, se 6 Ass. De flytter til Virring sogn 1850, og Niels Borup, f. i Krstrup 1824, gift med Ane Mette Pedersdatter, f. i Krstrup 1822, bliver smed. Da pladsen som bysmed ophæves, køber han smedjen og er privat smed til sin død. Jorden er bortsolgt allerede 1859 til Chr. Foldby. Gården matr. nr. 10 køber huset, og Søren A. Sørensen sælger det til Peter Helles 1905. Der er nu 2 lejligheder.

Matr. nr. 51d Ass.

Ejer: Niels Jensen

Da stillingen som bysmed ophørte, købte smed Borup smedjen, lod indrette bopæl og virkede lidt som privat smed. Efter hans død købtes det af Rasmus Jensen, derefter af murer Holm, som 1904 sælger det til Søren Kastrup, se Essb. Han sælger det til forhenværende statshusmand (??) 1918, se Ass., som atter 1923 sælger det til arbejdsmand Niels Jensen, f. i Hvilsager 1871, gift med Marie, f. i Nørager. Børn: Niels, Maren, f. 1910, Nanna, f. 1913.

Matr. nr. 70 Ass.

Ejer: Theodor Laursen

Dette hus lå oprindeligt længere mod syd nede ved skråvejen. 1860 lader Søren Hougaard det nedbryde og bygger ved landevejen. Han sælger det til musiker Rasmus Laursen, se 24a. Han er gift med Marie, født Thomsen, fra Krstrup.

Børn; Theodor, f. 1873, Sofie, gift med Chr. Dyrby, se 5aa. Rasmus Laursen var meget søgt som musiker og oprettede en træhandel. Huset overgår til Chr. Dyrby, der dengang var murer. Efter at have omrestaureret det og opsat et par små kviste, præsenterede det sig meget godt på den fremskudte plads, hvorefter han 1917 sælger huset til Theodor Laursen, gift med Maren, f. Rasmussen, fra Fausing. Han var også en meget søgt musiker og var en lang tid formand for egnens musikerforening.

Ved siden af træhandel og cykelforretning var han regnskabsfører for brugsforeningen i flere år. En del år virkede han også som maler. Børn: Olga, gift med Karl Nielsen, se 3b Dr., Elna, gift i Aarhus, Thyra, gift i Mariager, Anna, gift med Harald Stentoft i Allingaabro, og Ragna. En søn, Ejgil, musiker, senere udlært som elektriker, gift med Nielsine, f. Jørgensen, se 4ba, nu bosiddende i Randers.

52

Matr. nr. 71b Ass.

Ejer: Smed Skov

Dette gamle hus ligger nord for landevejen og ejedes 1864 af Chr. Mørk. Han drev en lille høkerhandel. Han sælger det 1874 til Niels Frandsen, tidligere kroejer i Aarslev. Han havde en datter, Anna, som blev gift med Niels Christensen, Randers, der oparbejdede den store kendte støbegodsforretning i Store Voldgade. Efter hans bortrejse overgår det 1875 til kommunen. 1882 køber smed Chr. Houlberg, f. i Hørning 1859, huset og gifter sig med sin kusine Christiane Jespersen fra Over Romalt.

Han begynder en ny smedeforretning. Som de fleste Houlbergere var han meget arbejdsom og energisk, og han fik hurtigt oparbejdet en god forretning. Efterhånden som maskindriften i landbruget udvidedes, satte han sig ind i dette fag, hvilket førte til, at han måtte rejse meget ude og måtte udføre en del arbejde om aftenen, når han kom hjem, og begynde tidligt om morgenen, inden han tog ud. Hans helbred kunne vistnok ikke holde til dette anstrengende liv, så det var måske et held, at han efter 18 års virksomhed solgte forretningen til smed Bille fra Grenå. Han køber derefter gården matr. nr. 8 Ass. af Martinus Knudsen. Han havde altid haft lyst til at eksperimentere med forskelligt. I dette tilfælde slog han sig på fåreavl og fik ret hurtigt en anerkendt og ren race opdrættet, hvoraf der blev solgt ret dyre avlsdyr.

1894 dør hans kone. I dette ægteskab var 5 børn: Margrethe, gift med smed Kristensen, nu Auning, Dorthe, Peter, smed, og Jesper, rejste til Amerika, og Christiane, gift i Kristrup. Han bliver atter gift med en kusine til sin første kone, Kirstine, f. Mikkelsen fra Randers. I dette ægteskab er 4 børn: Sofus, gift i Viborg, Harald, smed, gift med Maren Lange, Gunner, lærte handelen ligesom Sofus, gift i Viborg og Gertrud gift med uddeler Nissen i Kolind.

Efter at Houlberg har solgt gården matr. nr. 8 køber nedskriveren (R. Mariager), som på den tid havde gård, hele fåreflokken. Om Houlberg tjente særlig ved denne spekulation, er måske tvivlsomt, men han opnåede æren af at få ærespræmie ved jubilæumsskuet i Randers 1909. Efter at have købt en anden ejendom ved landevejen, købte han jord og eng, byggede et stort udhus og begyndte at drive hestehandel. En anden sport som hundepodrætter forstod han sig udmærket på, opnåede store præmier i København og solgte dyre hunde til flere hundrede kroner stykket, både til ind- og udland. Han købte tilsidst huset matr. nr. 35g, hvor han døde 1925.

Efter nogle års virksomhed som smed sælger Bille forretningen til smed Niels Christensen, Houlbergs svigersøn, 1907.

Da sønnen Peter Houlberg havde aftjent sin værnepligt som dragon i Aarhus, hvor han tit blev udtaget til arbejde hos regimentssmeden, rejste han til Amerika, og mærkeligt nok træffer han derovre en datter af ovennævnte regimentssmed. Trods det, at han havde arbejdet hos faderen, havde han aldrig set hende i Danmark. De bliver gift, og han rejser hjem og overtager faderens gamle forretning af svogeren. Han var en rask mand, dygtig til sit arbejde, og gik ikke af vejen for en handel af og til. Forretningen holdt han tilsyneladende godt i gang, men det så alligevel ud til, at han ikke kunne holde den gående. Han solgte den og rejste atter til Amerika med hele familien.

Den nye smed hed Skov og var fra Vithen, gift med Sørine,

53

født Nielsen, fra Aarhus. Chr. Houlberg havde ombygget smedeværkstedet, som stod i forbindelse med det gamle hus. Dette var blevet meget skrøbeligt og kunne næppe blive stående uden større bekostninger. Skov lod da huset nedbryde og byggede et nyt, rummeligt hus på den gamle plads uden fast forbindelse med smedjen. Børn: Egon, tømrer i Randers, Georg, smed, Verner, landmand, og en datter Anne Lise.

Matr. nr. 3g Ass.

Ejer: murer Anders Chr. Christiansen

Da Verner Jensen sælger sin ejendom på Drastrup Mark, køber han dette hus af Jens Pedersen 1856. Det bliver solgt til Jens Brask 1873. Samme år sælges det til Thomas Andersen, se 9 Ass. Der er forskellige ejere. Da gården matr. nr. 3 bliver udstykket, køber Steffen Jørgensen, som siden 1885 har ejet huset, 1901 en del af den til gården hørende toft, men han afhænder den med det samme imod at få gårdens broeng. Han søger og opnår statslån, men driver det kun en kort tid. Jord og toft bliver atter frasolgt, og huset købes af P. Helles, der atter sælger det til Henrik Rohde, som 1912 sælger til murer Anders Chr. Christiansen, f. 1882, gift med Ane Kirstine, f. Christensen, fra Floes, f. 1885. Børn: Nicolaj, vognmand i Fausing, Frederik, se 4av, Harald, f. 1912, og Grethe, gift i Hørning.

Matr. nr. 3 o Ass.

Ejer: Theodor Alexandersen

Peser Hawthorn lader dette hus opføre til sin svigersøn P. Verner 1899, gift med Sine, f. Hawthorn, se 11 Ass. Efter deres bortrejse køber tømrer Julius Jørgensen, som sælger til Theodor Alexandersen, f. i Enslev 1899 og gift med Margrethe, f. i Lyngby 1900. Børn: Tage, f. 1928, Vita, f. 1931.

Matr. nr 3 Ass

Ejer: Karl Pedersen

1935 sælger Karl Pedersen sit gamle hus, matr. nr. 38, men beholder toften, hvorpå han bygger et hus, til hvilket han søger og opnår statslån. Under disse forhold må han underkaste sig de af staten forordnede byggetingeregler, hvilket fordyrer huset i forhold til privat byggeri. Det gjaldt både bopæl og udhus. Til gengæld står der nu også et ualmindeligt solidt bygget hus.

Da vejmandspladsen under amtet blev ledig, fik han denne plads, og ved siden af en ret god toft har han en betydelig høavl fra landevejen, således at der kan holdes besætning. Han var en tid kirkebetjent og er anden gang repræsentant i sognerådet for Arbejderpartiet. Karl Pedersen er født i Assentoft 1899, gift med Thyra, f. Larsen fra Varde, f. 1891. Børn: Tage, f. 1911, Anna, f. 1913, Sigurd, f. 1915, Henrik, f. 1920, Mary, f. 1924, og Ejvind, f. 1929.

54

Matr. nr. 4c Ass.

Ejer: Marius Andersen

Det er sikkert den første parcel, der er solgt fra hoved-matr. nr (?). 1857 sælges det til Bregendal, som bor der indtil 1867, da Poul Rytter Bøgebjerg køber det. Han var født i Hørning, gift med Karen, datter af Peder Chr. Rytter, Ass. De boede i huset i 61 år og levede begge en tid efter deres guldbrud. Hun var i mange år egnens kogekone ved gilder, og han fulgte med som skaffer.

Der var mange børn: Knud, ansat i Københavns kommune, Anna, gift med en sodavandsfabrikant i København, Martinus, der har en god stilling under Aarhus kommune, Margrethe, død, var gift med mangeårig forkarl på Brusgaard, Jens Peter, Minna, gift med Søren Dahl, se 7 Dr. Den ældste, Chresten Poulsen, havde en lille Ejendom i Uggeluse. Hans datter Kirstine, f. 1895, arver huset 1928, gift med Marius Andersen fra V. Velling, f. 1927. Marius var smed og byggede en lille smedje ved siden af det lille pyntelige hvide hus

med stråtag, snart et særsyn fra gamle dage. Det er ikke som almindelig grovsmed, han virker. Han beskæftiger sig nærmest med småting, er cykelreparatør og passer samtidig den store vindmotor ved fjorengene.

Efter Pouls død boede Karen alene i huset nogle år. Hun var rask og åndsfrisk til sin død, 95 år gl., som kommunens ældste beboer.

Matr. nr. 4d Ass.

Ejer: enke Anna Espensen

Da Benedicte Rasmussen, se Sofiekloster, solgte gården, købte hun den til nabohuset hørende toft og byggede en stor villa. Samtidig købte hun en gård på Gunnestrup Mark, som hun drev derfra. Dette nødvendiggjorde, at der blev bygget et større udhus. Hun sælger atter nævnte gård. 1924 sælger hun ejendommen til Otto Andersen, Tammestrupgaard. Hun overtager den igen 1931.

1933 købes den af Frederik Espensen fra Fløjstrup Kær, f. 1880 i Fausing, gift med Anna, f. Andersen fra Uggelhuse. f. 1884. Børn: Jens, f. 1906, Marius, f. 1909, Kaj, f. 1911, Marie, f. 1915, Knud, f. 1923, og Viggo, f. 1927. En sommeraften, da Frederik Espensen cyklede over landevejen fra nærmeste genbo, blev han påkørt af en bil og døde på stedet.

Enken har forpagtet ejendommen bort til Frode Jacobsen og har indrettet smålejligheder i villaen.

Matr. nr. 4g Ass.

Ejer: Søren Jensen

1884 opførtes en fortsættelsesskole, hvis ivrigste talsmand var lærer Holm. Det er en stor rummelig bygning, hvoraf halvdelen skolestue.

Den første lærer var Frederik Holm, som havde taget lærereksamen; han virkede kun et år. Det næste år ledede seminarist, senere lærer og folketingsmand Chr. Sørensen fra Aarslev, skolen. Tilslutningen var alt for lille, og den kunne ikke holdes

55

gående, men blev opgivet 1886, hvorefter Peder Søby, Ladegaarde måtte overtage den. Der blev indrettet 2 lejligheder, og efter at have været lejet ud nogle år, købte maler Ilvad den 1891. Han bor der indtil 1900, hvorefter den bliver købt af maler C.V. Andersen, som sælger til tømerer Julius Jørgensen. 1909 sælger Jørgen Jensen sin gård i Fausing og køber huset. Der var en ret stor have, hvoraf Søren Jensen sælger halvdelen, og et hus bliver opført 1934, se 4bc Ass.

Efter at Søren Jensens kone er død 1934, flytter han ud til sin søn på Langagerlund, hvor han dør 1936, ca. 90 år gl. Sønnen overtager huset.

Matr. nr. 4f Ass.

Ejer: Chr. Ydes enke

1920, da Søren Mikkelsen, se 4a Ass. sælger hovedmarken samt gårdsplads, stuehus og enge, beholder han hele indmarken og skoven. Han bygger et stort beboelseshus og et rummeligt udhus. Han sælger efterhånden alle byggepladser på den nordlige side af landevejen, og granskoven bliver stående som læ mod nord. Da disse grunde er solgt, begynder han at udstykke grundene langs sydsiden. 1932 sælger hele det tilbageblevne af ejendommen til Marius Nielsen m.fl., der straks sælger til Chr. Yde. Der er endnu nogle byggegrunde tilovers. Disse overgår ved bytte med Chr. Dyrby, som ejer den jord, samt det tippede Bak, der ligger øst for Flinthulen og som tidligere har tilhørt denne lod.

Blæst og sygdom samt en stærk afdrift har tyndet slemt ud i skoven, så det er kun et tidsspørgsmål måske, når hele det tilplantede areal helt er forsvundet. Et meget stort stykke er allerede ryddet for stubbe, og jorden bliver dyrket.

Selve pladsen om huset var endnu beplantet med store graner, som Yde nu har ryddet, og han har anlagt et smukt lille haveparti. Yde er født i Storning, gift med Sine.

Børn: Christen, smed i Randers, Aksel, bagersvend, og en datter Esther. Yde var sognefoged. Han havde en særlig evne til at kunne udføre al slags håndværk lige så fint som en fagudlært.

Yde døde efter en operation 1937.

Matr. nr. 4L Ass.

Ejer: købmand Storgaard

På denne grund opførte karetmager Chr. Jensen et hus, hvori der samtidig blev bygget værksted. Ved siden af håndværket havde han en god fortjeneste ved at handle med og bytte vogne.

1922 sælger han hus med værksted samt en opført sidebygning, som tjente til opbevaring af vogne og materialer, til købmand Holger Andersen. Han lod værkstedet ombygge som butik og begyndte en købmandshandel. I sidebygningen blev der indrettet værelse med køkken. Det blev udlejet nogle år som billig beboelse. 1924 overtager købmand Karl Jensen forretningen. Han var der kun et år, og købmand I.P. Jensen drev derefter forretningen i 2 år og solgte 1927 til købmand Knudsen, som drev handelen i 7 år. Hans kone dør 1925, og han bliver atter gift med Laura Bech, se 3af Ass. 1934 køber købmand Storgaard forretningen.

56

Han er gift med Sigrid, f. Hougaard fra Fajstrup, f. 1908, han er fra Svendborg, f. 1901.

Købmand Knudsens børn er: Herluf, tjener, Gunnar, ved handelen, Ejvind, skrædder, Ellen og Else.

Knudsen rejste til Granslev.

Matr. nr. 4y Ass.

Ejer: Jacob Christensen

Murer Martin Rasmussen købte grund og lod huset opføre, solgte det med det samme til Marius Rasmussen fra Floes, som 1919 solgte til Peder Knudsen fra Lund. Han køber det af Rasmus Ivarsen oprettede statshusmandsbrug og bygger et udhus. 1923 køber M. Velling huset. Han fik ved den tid sin afsked som intendant ved hæren efter dennes reduktion. Han levede nogle år på ventepenge, men fik senere, da han ingen fast ansættelse kunne få, fast pension. Han blev snart ked af landbruget, solgte jorden og virkede udelukkende som revisor, mest for brugsforeninger og sparekasser. Han er født i Romalt, gift med Kirstine, f. Kjeldsen fra Haderslev. 1933 sælger han huset til Jacob Christensen, f. i Tørslev 1873, gift med Anne, f. Sigvardsen, f. 1875 på Aarslev Mark.

Matr. nr. 4z Ass.

Ejer: Jens Peter Nielsen

Jens Peter Nielsen, f. 1861, se 31a Ass., køber grund 1914 og bygger hus. han bor der endnu og har 1935 holdt guldbryllup. Hans kone, Ane Kirstine, f. Pedersen Bundgaard, se 31a ass. dør 1935. Børn: Bundgaard, Martha, gift i Randers, Peter, gift med jordemoder fru Bechmann, Havndal, og Niels, ved brandvæsenet i Fredericia.

Matr. nr. 4ae Ass.

Ejer: jordemoderbolig

Her køber murer Martin Rasmussen også en grund og bygger hus 1917. 1918 sælger han huset til Randers amt, og det indgår som jordemoderbolig.

Fru Pedersen bliver fra Bramstrup distrikt ansat under Assentoft distrikt; hun er født Lundgaard fra Bække, f. 1884. Hendes mand dør året efter ansættelsen. En datter, Mariane, bliver gift med slagter Stenfac. De begynder en slagerforretning og kører samtidig lillebil, men opgiver det ret hurtigt og rejser til Laurbjerg. En anden datter hedder Karen, og en søn Laurits, f. 1913, er murer.

Matr. nr. 4gd Ass.

Ejer: Laurs Rasmussen

Under krigen 1917, imens rationering på fødemidler fandt sted, købte Julius Jespersen, som på den tid havde en stor fedevareforretning i København, en grund, hvorpå han byggede en villa og lejede sin forretning ud. Det er et solidt bygget hus, men byggeriet fandt sted under de allerdyreste forhold.

57

Byggesummen løb op på imod 20.000 kr. Efter krigen vendte han tilbage til København og solgte huset til Laurs Rasmussen, gårdejer i Drastrup, se iøvrigt 4a Dr.

Matr. nr. 4i Ass.

Ejer: Margrethe Christensen

1918 køber handelsmand Jens Christensen, efter at have handlet med flere ejendomme og gårde, denne store grund og bygger et stort beboelseshus og et rummeligt udhus, samtidig med at han køber en stor broeng samt jord og eng tilbageholdt ved salget af Volk Mølle.

Han var født i Mygind, hvor han en del år var landpost, gift 2 gang med Margrethe, f. Thim, se 7b ass., f. 1875. Han købte gården matr. nr 8 Ass., som han hurtigt solgte. Handlede stadigvæk med ejendomme, f.eks. nr. 6, Floddalsgaard, Volk Mølle, og de sidste år med kreaturer og heste. Han var en dygtig handelsmand og blev tilsidst anset som meget velstående. Han var en meget virksom mand indtil sin død 1931. Han fik ikke lejlighed til at indkræve sine mange fordringer. Flere forblev sikkert skjult, og andre måtte inddrives med tab i forbindelse med nogle kautioner, som måtte opfyldes.

Dette gjorde et stort skår i velstanden. Enken ville helst have solgt det hele, men i forhold til anlægssummen syntes tilbuddene alt for lave. Hun lejer da engene ud, og villaen blev udlejet på et længere åremål til repræsentant Marius Nielsen. Margrethe lejede sig derefter ind hos en søster i byen. I sidste ægteskab var der ingen børn, i første en datter, Marie, gift i Randers. En søn, Niels Christensen, se 2c Tammestrup.

Matr. nr. 4am Ass.

Ejer: pens. lærer Vølver

Denne byggeplads blev 1918 købt af Lærer Vølver, f. i Aaby 1874, gift med Marie Karoline, f. Nielsen, f. 1878 i Nørre Sundby.

Gunden lå ubebygget indtil 1935, da der bliver opført en stor funkisbygning med 2 etager.

Matr. nr. 4ag Ass.

Ejer: Niels Sørensen

Da Søren L. Sørensen 1924 sælger sin ejendom på Ladegaards Mark, køber han denne ejendom og bygger hus. Efter hans og hans kones død overgår huset til sønnen, Niels Sørensen, f. 1909, gift med Magda, f. Nielsen, f. i Aarslev 1909, se 4ba Ass.

Matr. nr. 4bb Ass.

Ejer: Benedicte Rasmussens arvinger

Denne grund, den sidste mod nord, blev købt af murer Martin Rasmussen. Den overgår til Benedicte, da hun sælger ejendommen 4d. Hun køber samtidig marken 3e, som var dreven af Velling. 1925 ofører hun et beboelseshus samt 2 længer. Denne lille gård driver hun alt sammen med en datter, Dagmars, hjælp. De var begge meget arbejdsomme og havde en sjælden lyst både til landbruget og kreaturenes pleje, indtil sygdom tvang dem begge til at holde op. Hun forpagtede 1935 gården bort til Morten

58

Poulsen, f. i Sdr. Vilstrup 1889, gift med Ane Sofie, f. i Gjeding 1892. Børn: Jørgen, f. 1921, og Esther, f. 1922.

Benedicte Rasmussen døde 1936.

Matr. nr. 4n Ass.

Ejer: Margrethe Roed

1912 lader Jørgen Jespersen dette hus opføre, og i en lille tilbygning indrettes butik med kødsalg, som udlejes til Møller, Klostergaarden, og huset går som eje over til søstre Franciska og Sofie Rasmussen. Sidstnævnte bliver gift med Sadelmager Kastrup. Efter deres bortrejse til København købes huset af enke Margrethe Roed, f. i Ølst sogn 1871. Kødudsalget blev ret hurtigt nedlagt.

Matr. nr. 4o Ass.

Ejer: Søren Bach

Chr. Houlberg sælger denne ejendom med stort udhus til Søren Bach, se 17a Ass. Han havde regnet med at kunne lægge al jorden til nr. 17 under den købte ejendom. En nylig udkommen lov forbød imidlertid at nedlægge nævnte gård. Han beholdt en eng og toften og driver dermed et lille landbrug. Søren Bach er f. 1859, gift med Bodil, død 1935. De havde holdt guldbrillup. Børn: Anna, gift med A. Caspersen, se 18 Ass., og en søn, Jens.

Matr. nr. 4 Ass.

Ejer: N.Ø. Frandsen

Denne store villa er bygget af murer Martin Rasmussen og har 2 etager. Han bebor den en tid og sælger til Chr. Yde, se 4f Ass., 1820. Ved salget af nr. 6a beholder han en klostermose og køber en jordparcel ved siden af huset af skræddermester D. Sørensen. Efter at have købt nord for landevejen sælger han til N. Qvist Frandsen, f. i Fajstrup 1900, gift med Petra, f. i Rimsø 1897.

Matr. nr. 4ao Ass.

Ejer:Frederik Christiansen

Af de 3 byggegrunde, som Dyrby var kommen i besiddelse af syd for landevejen, sæges

den ene 1934 til Frederik Christiansen, se 3i Ass., f. 1907, gift med Dagmar, f. på Fyn 1904. Børn: Geimund, f. 1936. Han bygger samme år hus på grunden.

Matr. nr. 4ba Ass.

Ejer: Niels Anton Nielsen

Murermester Peder Nielsen købte grund af Dyrby og opførte et hus 1932. Han har boet forskellige steder og undertiden drevet mindre landbrug ved siden af sin profession, har bygget mange gårde og huse igennem tiderne og er søgt som en meget dygtig og solid håndværker. Han er enkemand. Børn: Margrethe,

59

gift i Gl. Oustrup, Hagbart, i Sønderjylland, Magda, se 4ag Ass., Sigvard, murer, og Dagmar. Han flytter til Kristrup og sælger til arbejdsmand Niels Anton Nielsen, f. i Ølst sogn 1877, gift med Karen, f. i Thy 1882. Børn: Sigfred, Else og Grethe, tvillinger, Christian og Dagna, Johan og Alfred.

Matr. nr. 4t Ass.

Ejer: Peter Hemmingsen

Dette hus var det sidste, Martin Jensen byggede. Efter at have boet der nogle år sælger han til Peter Hemmingsen fra Floes, f. på Møen 1864, gift med Johanne, f. på Møen 1865. En datter, Bodil Margrethe, f. 1899, er hjemme.

Matr. nr. 4bc Ass.

Ejer: Julius Jørgensen

Søren Jensen sælger 1933 halvdelen af den gl. forskoles have til tømrer Julius Jørgensen, som bygger et hus samme år. Han er født i Askildrup, gift med Johanne. En datter, Nielsine, er gift i Randers med elektriker Eigil Laursen, se 70a Ass., en søn, Egon, er elektriker.

Matr. nr. 5e Ass.

Ejer: Thru Rasmussen

Den gamle og den nye landevej skærer hinanden i en skarp vinkel. Da det første hus blev bygget, var den nye landevej ikke anlagt, og det gamle hus lå langs den gamle landevej. 1844 boede væver Rasmus Christen Rytter i huset, f. 1797, gift med Karen Ivarsdatter, f. samme år. 1870 overtager sønnen Ivar Rasmussen, f. 1838, huset. Han var gift med Thrine Sørensen Kok, se 29a Ass. Børn: Rasmus Ivarsen, se 38 Ass., Søren, se 14d Ass. og Carl, f. 1873. Han var svag og gik meget dårligt. Han blev uddannet som skomager. Efter Ivar Rasmussens død gifter Thrine sig med enkemand Anders Pedersen, se 36g Ass. På denne tid begyndte kendskabet til bajerskøl på landet. Ved siden af en lille høkerhandel solgtes også øl, som blev taget hjem i øltræer, og forhandlerne aftappede selv øllet og kunne sælge det for 8 øre pr. flaske. Thrine fortsatte handelen efter mandens død, og den har sikkert givet et rigtig pænt udbytte. Samtidig begyndte Carl som skomager, og efter nogle års forløb kunne de bygge det ret store solide hus med værksted og butik langs den nye landevej. Skellet mod naboens jord blev reguleret, således at der kunne anlægges en nogenlunde regelmæssig have.

Efter moderens død overtager Carl Rasmussen huset. Han køber flere ret dyre maskiner. Det havde han sikkert nok klaret igennem tiden, men ideen med butikken forsynet med stort udstillingsvindue og store skabe og hylder, som han i den dyre tid fyldte med for flere

tusinde kroner færdige skotøjsvarer, var ikke så god. Der blev så godt som intet solgt, og da priserne faldt, måtte hans kreditorer overtage huset.

Der var ikke af mangel på arbejde eller arbejdslyst, at det gik galt, så det må beklages, at det gik sådan. Han fandt en lejlighed med værksted ved landevejen, hvor han også virker ihærdigt. Han er gift med Ane Marie fra Skanderborgeggen, f. 1891. Børn: Arne, f. 1920, Henry, f. 1923, Egon, f. 1925, og Viggo, f. 1928. Han havde også den sorg, at hans kone fik nervesammenbrud, som nødvendiggjorde et længere ophold på et asyl.

60

Kreditorene, Jens Christensen og Emil Thim solgte huset med det samme til Rasm. Mariager 1924. Han køber med det samme en parcel på 3 tdr. land fra Volk Mølle af Jens Christensen samt et stykke nåletræsskov på 2 tdr. land fra gården 5b, bygger udhus og driver et lille landbrug i nogle år. 1930 lod han huset indrette med 2 lejligheder, da hans datter, Anna, blev gift med elektriker Thru Rasmussen, se 14h Ass.

Efter 2 års forløb krævede hans arbejde bopæl i Randers. Han havde ved omforandringen købt huset. Efter hans bortrejse flytter Rasm. Mariager, og lejlighederne bliver udlejet, den ene med haven til Bertel Bjerre Jensen, se Volk Mølle, f. i Thy 1902, gift med Klara, f. i Gjesing 1901, den lille lejlighed til gartner E. Thomsen fra Randers, gift med Valborg, se 11f Ass.

Matr. nr. 5t Ass.

Ejer: bager Julius Lyngaa

Huset, hvori det oprindelige bageri fandtes, lå længere mod vest. Det var gammelt og simpelt og lå lavt under landevejen. Det blev opført 1868 af bager J.M. Ankerstjerne, som boede der indtil 1888, da det overgik til bager M. Chr. V. Thorsen, og en kort tid derefter købte bager Fischer det. 1906 køber bager Julius Lyngaa huset. På den tid var landbagerierne stærkt udvidede, idet de fleste hjem opgav at bage.

Det gamle bageri kunne næppe tilfredsstille tidens fordringer, hverken med plads eller hygiejne. Bager Lyngaa byggede da et stort rummeligt beboelseshus med kælder og bageri under hele huset. Moderne ovn og maskiner blev anskaffet. Kunderne boede her som andre steder indtil en mil borte, og varene skulle leveres til dem. En kusk og et spænd heste var nødvendigt. Der blev opført et udhus med vognport og stald, og samtidig købte han en lille jordparcel af Jens Christensen fra Volk Mølle for at avle foder til hestene.

Der er nu oparbejdet en meget god forretning, og da bilerne har afløst hestekøretøjerne, kommer man hurtigt over de daglige brødture.

En del af jorden er beplantet med frugttræer og frugtbuske, og et par grunde er solgt, eventuelt som byggepladser.

Julius Lyngaa er f. i Skjød 1881, gift med Maren, f. Nilesen, f. i Højbjerg 1884. Børn: Emilie, f. 1913, gift i Skørring med mejerist Møller, Harry, gift med Marie Madsen, se 35f. Han er bager, og de har 1936 overtaget et større bageri i Ørsted, Ely, gift med gårdejer Jørgen Jørgensen, Støvring, og Marie, f. 1915.

Matr. nr. 5d Ass.

Ejer: bødker Andersen

Da J.M. Ankerstjerne 1856 sælger sin lille ejendom, nuværende Haldsølund, køber han en stor byggeplads og bygger hus. Det var kort tid før landevejen blev anlagt, og dens opfyldning forvoldte, at huset kom til at ligge alt for lavt. Han tilplantede det store areal med frugttræer. Om han også var håndværker, ved jeg ikke. Han var kirkevæрге i den tid, den gamle kirke blev nedbrudt. Et kort stykke panel i det gamle hus tyder på at kunne være fra

prædike- eller kirkestole derfra. Den gamle kirkedørsnøgle havde han også opbevaret. J.M. Ankerstjerne var gift med Karoline, f. Jacobsen. deres børn: Nicolaj, f. 1844, Caroline, Otilie, f. 1846,

61

Martin, f. 1842, Gustav, f. 1848, Johan, f. 1849, Peter, f. 1851, Christian, f. 1853, og Ragnhild, f. 1859. Nicolaj Ankerstjerne lærte bødkerhåndværket og overtog huset 1879 og lod bygge nogle fag til, hvor hans forældre boede. Han vedblev at virke på denne plads indtil sin død 1928, 80 år gl.

Han var dekoreret med Danebrogskorset som anerkendelse for arbejde under opførelsen af alderdoms- eller håndværkerstiftelsen. Han havde 2 børn: Kirstine, ugift, som arver huset, og Johan, der drev bødkerforretning, indtil huset 1935 blev solgt til bødker Andersen fra Auning, f. i Skørring, gift med Andrea, f. Nielsen, se 20a Ass. Børn: Christian, gift, bor i den ene lejlighed, en søn Hartvig, de 3r Tammestrup.

Kirstine solgte 2 byggegrunde, en på 1 skp. land og en på 2 skp. l., sidstnævnte til en pris af 2200 kr.

Matr. nr. 5ø Ass.

Ejer: Madsine Sørensen

Kort efter, at skrædder Alfred Sørensen havde købt grund af Ankerstjerne og bygget en villa, rummelig med kælder under hele huset, bliver hans fader, skrædder mester Chr. Dengsø Sørensen, som bor på modsatte side af landevejen, ramt af et apoplaktisk tilfælde. Hans ene side blev lammet, og han mistede talens brug. Hukommelsen svigtede også. Han måtte da opgive sin forretning. Sønnen Alfred overtog den, og de gamle flyttede over i det nybyggede hus. C.D. Sørensen, der er f. i V. Velling 1869, gift med Madsine, f. Pedersen, f. i Klosteret 1870, begyndte en forretning midt i halvfemserne, der ret hurtigt kom igang, således at han beskæftigede både svende og lærlinge, byggede til butik samt tilskærerværksted, hvor han gav kursus i tilskæring, som blev besøgt af mange. Han tog livlig del i, hvad der foregik i byen, og var i det hele interesseret i, hvad der var oppe i tiden. I 33 år virkede han som skrædder, indtil sygdommen mødte ham.

Efterhånden bedredes sygdommen, og han kunne atter følge begivenhederne og var nogenlunde fortrolig med sin skæbne. Døden indtrådte dog 1936.

Børn: Aksel, skrædder i Hadsten, gift med Sofie, f. Rasmussen, se Sofiekloster, og Alfred, se 5ay Ass.

Matr. nr. 5 av Ass.

Ejer: Kirstine Bording

1830 (1930??) køber Jens Peter Bording denne store byggegrund, den dyreste i byen, og lader opføre et hus med udhus. Han dør allerede året efter, 70 år gl., og hans enke, Kirstine, bebor nu huset, se iøvrigt 3c Tammestrup.

Matr. nr. 5f Ass.

Ejer: Amalie Sørensen

Da den nye landevej blev anlagt, flyttedes jordemoderbygningen, som før havde ligget ved den gl. landevej i matr. nr. 4h. 1856 flyttede distriktsjordemoder Facov op i huset, som amtet lod bygge. 1869 blev mad. Jensen ansat, og hun virkede der i 44 år, indtil fru Bechmann blev ansat. Hun virkede der fra 1914 til 1919 og blev ved sin afrejse gift med Bundgaard, se 4z Ass.

Jordemoderboligen var nu ikke i stand til at opfylde tidens borligkrav, og amtet lod købe et nyt hus. Det gamle blev solgt til Martinus Sørensens enke, se Langagerlund, som lod foretage en grundig restauration, og der findes nu 2 pæne lejligheder.

Matr. nr. 5u Ass.

Ejer: Frands Kloster Frandsen

Smed Søren Chr. Thim byggede dette hus 1873 og indrettede en lille Smedje. Allerede 1874 sælges det til Niels Chr. Sørensen fra Fausing, se 11a Ass. Efter hans død 1879 køber hans svoger, Niels Pedersen Ulv, huset og derefter hans svoger, P. Hauthorn, se 11,. Efter hans død bliver enken, Maren boende der i mange år. 1931 fandtes hun liggende død i huset.

Huset var meget forfaldent, og arvingerne solgte det til Frands Frandsen, se 3b Tmstr. Han er født på sidstnævnte ejendom 1863, gift med Ane Marie, f. Nielsen, f. i Kristrup 1866. Der er ingen børn i ægteskabet. Frands lader huset restaurere og det afgiver nu en ret god bopæl.

Matr. nr. 5z Ass.

Ejer: Sørine Christensen

Da snedker Jørgen Jespersen havde virket nogle år, og hans forretning stadig udvidedes, købte han grund 1878 og byggede hus med stort værksted og lagerrum. Ved siden af snedkerfaget virkede han som tømrer og byggede flere gårde rundt på egnen. Da hans første kone, Anna fra Hadbjerg, døde, lejede han forretningen ud, flyttede til København og begyndte en sæbefabrikation sammen med en broder. Den opgiver han ret hurtigt og rejser atter til Assentoft, hvor han overtager pladsen som brugsforeningsuddeler og bliver gift 2. gang med Hanne Skov, der havde virket som børnehavelærerinde. Han opgiver snart uddelerpladsen, bygger huset 4n og sælger hus og forretning til tømrer Gert Christensen på de vilkår, at han ikke må begynde en ny selvstændig forretning i sognet. Hans kone Hanne er imidlertid død, og han bliver gift med en enke, Kirstine, fra Randers. Han arbejder som svend hos Gert Christensen en tid, men døde pludselig. Han havde inden sin død oprettet et legat fra hver af sine 3 koner, for de 2 første 100 kr. fra hver, fra den sidste noget mere.

Gert Christensen er født 1877, se 3f Tmstr., gift med Sørine, f. i Romalt. Han havde meget at bestille - det var på den tid, at det store byggeri ved landevejen fandt sted - og benyttede snedkerfaget om vinteren. Han døde 1935. I ægteskabet er en søn, Villy, f. 1913, som er uddannet i faget.

Matr. nr. 5y Ass.

Ejer: Christian Andersen

denne byggegrund var også købt af Jørgen Jespersen. Da Laurs Andersen, f. i Fausing 1856, gift med Sine, f. Christensen (Rytter), se 14h Ass., bliver ansat som vejmand under amtet, køber han denne grund og bygger hus. Efterhånden køber han satdigvæk jord og mose og eng, og da han 1925 afstår ejendommen til sønnen, Kristian, er der også bygget udhuse, således at der nu holdes en halv snes kreaturer og 2 heste. Laurs drev træsko-handel ved siden af sin øvrige virksomhed.

Chr. Andersen er f. 1886, gift med Anna, f. Pedersen, se 2c Tmstr.

Der er et barn, Magda, f. 1928.

Laurs Andersens kone døde 1930. Der var foruden sønnen en datter, Marie, se 30a Ass

Matr. nr. 5L Ass.

Håndværkerstiftelsen

Følgende håndværkere i Assentoft tog 1888 initiativet til at bygge en stiftelse for ældre folk:

Nicolaj Ankerstjerne, bødker
Søren Chr. Thim, smed
Niels Andersen, klejnsmed
J.M. Ankerstjerne, bager
Serup, nålemager
N.P. Thorup, tømrer
Mørch, høker
R. Laursen, musiker, og
Nicolaj Nielsen, maler

Formålet var at yde hjælp i sygdomstilfælde og billig bolig. Først i 1906 blev der udformet et fundats, som blev lovlig stadfæstet under formålet at yde værdige og trængende håndværkere eller deres enker såvidt muligt fri bolig og brænde, muligvis udnærstøttelse i penge eller anden hjælp.

1889 blev der købt byggegrund på 3 skp. land af Jens Daniel Frandsen for en pris af 300 kr. Foreningen ejede i penge 897 kr., og da bygningen var færdig, låntes der 2500 kr. Møder var da ikke så almindelige som nu, og indtægten indgik nærmest på følgende poster: Bymændene lejede salen på 10 år a 50 kr. pr. år, og de måtte benytte den til legestue 7 gange. Beværtingen blev lejet ud til bager Thorsen for 50 kr. årlig, køkkenet til Grethe Therkildsen for 20 kr. årlig. Det kunne se ud til, at der har været flere indkomster, da status allerede 1892 udviser en formue på 2835 kr. 1895 opførtes første gang dilettantskuespil, hvis indtægt gik til huset, men den var ikke overvældende, idet den kun beløb sig til 45,45 kr. 1901 fandt en bazar sted. Genstandene var hovedsagelig udført af håndværkerne. Den gav et overskud på 350 kr. En anden, som senere blev afholdt, gav et overskud på 584 kr. Der er bleven bygget til den sydlige ende af huset med lidt fremspring ud for hver side af huset. Derved blev der plads til musiktribune og scene til dilettantkomedie, som nu jævnlig finder sted. 1922 blev der foretaget en større bekostning. hele huset blev belagt med pandeplader, en balkon blev oprettet og nyt gulv lagt over hele salen, og denne blev malet. Senere er der opført en trappe fra salen til balkonen. Der er foruden i huset 5 værelser, og 2 køkkener samt kammer foroven, der som regel altid er besatte. I den del af jorden, som ligger mod vest, blev der 1922 anlagt pyntehave, og i den del, der vender mod øst, inddelt nogle skifter til benyttelse af beboerne. 1892 blev det vedtaget, at spiritus ikke måtte findes ved ungdommens baller. Senere er der udstedt et forbud mod spiritus i huset.

Matr. nr. 5æ Ass.

Ejer: barber Pedersen

Af de materialer, som kunne bruges fra det nedbrudte hus ved Floddalsgaard, lod Jens Brask dette hus opføre. Det blev lejet ud i flere år, indtil det blev solgt til Martinus Mygind, Langagerlund, 1915.

64

Efter hans død til barber Pedersen, som efter at der er indrettet barberstue, begynder som barber. Dette erhverv har før kun været betragtet som bierhverv, men siden damemoden med det korte hår er indtrådt, er der bleven fuldt ud nok at bestille. Pedersen er f. i

Ringkøbing 1889. Der er indrettet 2 lejligheder i huset, hvoraf skomager Rasmussen bebor den ene.

Matr. nr. 5ab Ass.

Ejer: Anker Nielsen

Da Jørgen Jespersen solgte sin forretning til Gert Christensen, opførte han dette store hus med kælder under hele huset og med kvist og beboelse ovenpå. Det bliver 1912 solgt til sadelmager Kastrup. Han flytter til København, og huset bliver solgt til en pens. præst, der hed Brandstrup. Han boede der et års tid og købte så en byggegrund, som lå øst for huset, af slagtermester Hjelmager. 1925 sælger præsten til tømrer Anker Nielsen, f. i Thrustrup 1898, gift med Sofie, f. Sørensen, f. i Asferg 1895. Børn: Agner, f. 1926, og Preben, f. 1927. Hendes fader, Niels Sørensen Degn, f. i Ammelhede 1855, bor hos dem. Han har haft gård på Asferg Østermark.

Matr. nr. 5 ay Ass.

Ejer: Alfred Sørensen

Da skrædder C.D. Sørensen bliver lammet, se 5ø Ass., overtager sønnen, Alfred Sørensen, den store, veldrevne forretning. Eftersom forretningen udvidedes, byggede og udvidede D. Sørensen. Huset er opført 1896. 1909 blev der bygget nogle fag til butik og tilskærerstue m.m. En ledig byggeplads blev købt og blev udnyttet som have. Alfred Sørensen holder forretningen i samme solide gang som i faderens tid. Han er f. i 1900, gift med Minna, f. Frederiksen, f. i Bregnet sogn 1903. Børn: Rita, f. 1926, Ejvind, f. 1928, og Kaj, f. 1936. Hendes moder, Karoline Frederiksen, bor hos dem.

Matr. nr. 5ah Ass.

Ejer: enke Marie Pedersen

På det nordvestlige hjørne af den grandplantage, som Niels Pedersen, se 5b Ass., plantede, lod enken opføre et hus. Hun bliver ked af at bo der og sælger 1918 til husmand Søren Kastrup, der 1919 sælger til enke Elisabeth Lange, hvis mand og voksne søn er død af den spanske syge. Hun sælger gården på Aarslev mark. Af hendes børn er Maren gift med smed Houlberg, se 71b Ass., Valborg gift i København, Rigmor gift i Randers, og Karen, ugift. Elisabeth Lange køber 1925 i skp. land skov af R. Mariager og udlægger den som hønsegård. 1927 sælger hun ejendommen til Bent Pedersens enke, Marie, se 2 Essenb.

Matr. nr. 5as Ass.

Ejer: Rasmus Mariager

1925 køber R. Mariager den af N. Pedersen plantede granskov af N. Chr. Jensen, se 8a Ass. 1932 lader han rydde et stykke skov og bygger hus samt anlægger have. Her som desværre mange andre steder har en spore eller svamp fået indpas. Den angriber træets rod. Nålene falder af, og på kort tid kan ret store partier gå ud. Dens navn betegnes som "Rodfordærveren". Dette i forbindelse med et par stærke stormdage ryddede næsten hele

65

skoven. de få spredte træer, som blev levnet, blev tilsidst ryddede, stubbene blev trukket op, og arealet er dels indgået som frugtræsplantage og benyttes dels til agerbrug.

R. Mariager er f. i Hørning 1862, gift med Maren, f. Rasmussen, f. i Fløjstrup 1875. Børn: Karen, f. 1897, Marie, f. 1899, gift i Aalborg, Christian, f. 1902, installatør i Randers, og

Anna, f. 1906, gift med elektriker Thru Rasmussen, Randers, se 14d Ass.

Matr. nr. 5aa Ass.

Ejer: Chr. Dyrby

Da Dyrby solgte huset nr. 70, køber han en grund og bygger den store villa. På nabogrunden lå et ret stort udhus, som gården nr. 4 havde benyttet som svinehus. Dyrby var oprindelig murer. Han har i mange år ernæret sig som handelsmand og ejendomsmægler. Dyrby ejede det gl. hus nr. 36; nogle år, før det blev nedbrudt, benyttede han det til cementstensproduktion. Efter dets nedbrydning flyttede han virksomheden over i nævnte udhus. Virksomheden er nu nedlagt.

Dyrby er f. i Tilst 1877, gift 1. gang med Sofie, f. Laursen, se 70a Ass., og 2. gang med Gyde, f. Ahm, fra Gerlev, f. 1877. Han blev sognefoged efter Ydes død 1937. Børn i 1. ægteskab: Rasmus, uddeler i Ommestrup, Arvid, murer i København, gift, Anna, gift i Dalbyneder, Sofie, f. 1910, gift i Hjørring med maskinfabrikant Nielsen fra Dronningborg. I 2. ægteskab: Erna, f. 1915, ansat i forretning i Randers.

Fru Dyrby var inden sit giftermål folkeskolelærerinde i Assentoft.

Matr. nr. 7b Ass.

Ejer: Alfred Kjær

Allerede 1834 blev denne sandlod bortsolgt fra nr. 7 til Anders Jensen (skrædder) fra Kristrup, gift med Inger Nielsdatter, f. 1800. Hans forældre, Jens Christensen og Anne Bentsdatter, boede hos dem og døde 1835. Anders Skrædder bygger på lodden. Det er en simpel sandlod, så det er vistnok ret sandsynligt, at han ernæret sig som skrædder. Hans datter, Ane Marie, bliver gift med smed Thim, som overtager ejendommen, driver grisehandel og ernærer sig samt sin ret store familie tigtig godt. Hans børn er: Hans, se 12a Ass., Amalie, se 3 Essb., Margrethe, se 8 Ass., Søren, se 35b Ass., og Emil Thim, som overtager ejendommen 1902, se 4a Ass. Han sælger den til Martin Madsen 1913, der atter sælger den til Peter N. Jørgensen, som lader opføre et lille slagtehus og driver lidt slagterforretning. 1924 køber Peter Kjær fra Lille Sporup ejendommen. Den var i en dårlig tilstand med en simpel og mangelfuld besætning samt dårlig vedligeholdte bygninger.

Det kunne synes en trist begyndelse for P. Kjær. Han havde hele sin tid virket på en god lille gård og levede tilsidst under gode økonomiske kår, indtil efterkrigstiden slog ham ud. Han kautionerede for et par børn, som i den dyre tid havde købt almindelige store bøndergårde. Han måtte nu her begynde på bar bund. Efter få års forløb blev besætningen forbedret og bygninger rettet op og afpuddet, således at de kom til at se meget pyntelige ud i forhold til deres ælde. Der blev købt lidt jord samt en god lille eng, hvilket hjalp til, at avlen steg betydeligt. P. Kjær var gift med Ane, f. Pedersen, fra Hollandsbjerg. En søn Alfred Kjær, der hele tiden havde hjulpet betydelig til

66

ved forbedringerne, overtager ejendommen 1929. P. Kjær køber en grund, nr. 36a, og bygger hus, men han dør efter et års forløb. Huset bliver solgt til Marius Sten, og Ane flytter tilbage til Alfred Kjær, der er født i Ørsted sogn, gift med Else, f. Møller, f. i Floes 1902. De har et barn, Gerda, f. 1930.

Alfred Kjær har nu oparbejdet en rigtig pæn besætning, både heste og kvæg.

Matr. nr. 7f Ass.

Brugsforeningen

1901 blev der på et stykke gadejord opført en bygning til beboelse for brugsforeningsud-
deleren samt til butik. Foreningen omfattede hele sognet, men efter få års forløb blev der
oprettet brugsforening i Drastrup, hvor Tammestrup sluttede sig til

Matr. nr. 3ø Ass.

Statsbrug. Ejer: Martinus Glerup

Martinus Glerup, f. i Aarslev 1875, gift med Mette Kirstine, f. Nielsen, f. i Vorup 1876, køber
dette statshusmandsbrug 1907. Han har senere købt noget mose, hvoraf en del er dyrket.
En søn, Niels Christian, f. 1912.

Matr. nr. 4a Ass.

Ejer: Ejnar Thim

1914 køber Emil Thim, se 7b Ass., hovedmarken til Søren Mikkelsens gård. Han lader
opføre en hel ny gård på marken, og han bruger en del af udhusene fra gården i byen. Det
blev en behagelig gård at drive, da al agerjorden ligger omkring bygningerne.

Thim rådede ikke over store midler, men det er gået godt for ham, og han udvidede
bygningerne, både stuehus og udhuse. Han var gift med Annine, f. Laursen, se 2b Tamstr..
Der er i ægteskabet 7 børn, alle sønner, hvoraf Christian er gift og har gård i Råsted, Aage
gift og har grønhandel i Randers, Ejnar, Harald, Henry, Eberhart og Alfred, de 2 sidst-
nævnte ved handelen. Emil Thim var i mange år formand for lokalforeningen under Jydsk
Andels-Foderstofforretning, hvilken plads han udfyldte til alles tilfredshed. Han døde 1936,
61 år gl., og sønnen Ejnar overtager gården.

Matr. nr. 3L Ass.

Ejer: Christian Bech

1907 overtager Jens Bech, f. i Holbæk 1876, dette statshusmandsbrug, og der er ved et
tillægslån købt en eng og en lille jordparcel. Jens Bech var gift med Jensine, f. i Ørsted
1865, død 1935. Han var i bestyrelsen for den stedlige husmandsforening og var nærmest
valgt til sognerådsmedlem som deres repræsentant. En datter, Laura, se 4L Ass. Efter
konens død overtager sønnen Chr. Bech ejendommen. Han er f. 1904, gift med Magda, f.
i Gimming 1910. En søn Erik f. 1930.

Matr. nr. 3c Ass.

Ejer: Martin Hansen

P. Sejersen fra Fausing overtager dette statshus 1907. Det overgår til Carl Nielsen og
derefter til Hartvig Andersen, der

67

sælger til Martin Hansen, f. i Jebjerg 1890, gift med Anne, f. Rønne, f. i Munkdrup 1894.
Børn: Jens, f. 1921, Christian, f. 1924, og Johannes, f. 1926.

Matr. nr. 3e Ass.

Ejer: Georg Carstensen

Severin Jacobsen fra Hørning overtager dette statsbrug 1907. Efter ham Martin Madsen

1918, Søren Chr. Knudsen 1920 og Niels Chr. Bertelsen 1923. Tømrer Søren Nielsen fra Romalt, gift med Pouline Poulsen fra Uggelhuse, køber det samme år. Han sælger til Ole Christensen 1928, men på grund af hans høje alder (84 år) sælger han 1934 til Georg Carstensen, f. 1913 i Aarhus, gift med Emma, f. 1913 i Vellev.

Matr. nr. 10b Ass.

Ejer: Anker Poulsen

Ved udstykningen 1907 overtager Søren Rasmussen, se 14d Ass., dette statsbrug, som 1912 overgår til Albert Andersen fra Drastrup, gift med Margrethe Qvist fra Hørning. Han sælger 1918 til Martin Astrup. Derefter køber Carl Nielsen, som sælger til Anker Poulsen.

Matr. nr. 10u Ass.

Ejer: Martin Fris

Christen Jensen overtager statsbruget 1907 og sælger 1908 til Martin Fris, der senere køber en mose og en parcel fra nr. 17. han er født i Mammen 1883, gift med Theodora, f. Nielsen, f. i Fausing 1890. Det er stræbsomme og dygtige folk, som har opfødt en stor børneflokk: Helge, f. 1910, gift i Randers, Erling, f. 1913, Johannes, f. 1916, Ejvind, f. 1918, Clara, f. 1919, gift i Randers, Aage, f. 1920, Knud, f. 1921, Ejgil og Ejnar, f. 1924, Elisa, f. 1926, og Tove, f. 1929.

Matr. nr. 10r Ass.

Ejer: Carl Hakon Johansen

Den første besidder af dette statsbrug var Jens Revsbæk. Derefter Niels Christensen og 1931 Jens Peder Andersen. Efter ham overgår det til Carl H. Johansen 1932. Der er tillagt et moseskifte.

Matr. nr. 10s Ass.

Ejer: Jens Vestergaard

Søren Nielsen bygger dette statsbrug 1907 og sælger til Jens Vestergaard, f. i Marie Magdalene 1890, gift med Marie, f. Sørensen, f. i Asferg 1891. Børn: Arne, f. 1915, snedker, og Svend, f. 1917.

Matr. nr. 10t Ass.

Ejer: Robert Johansen

Henrik Rohde bebor statshuset 1912 og sælger til Martin Astrup 1916, der atter sælger til Robert Johansen 1921. Han havde før den tid boet i sit fødehjem, som lå nord for Gunnerupmose. Denne ejendom brændte, hvorefter han købte den nu beboede ejendom og underlagde den jorden fra den tidligere ejendom. Robert Johansen er f. 1893, gift med Mette, f. Jensen, f. i Randers 1898. De har i ægteskabet 9 børn.

Matr. nr. 3aa Ass.

Ejer: Jens Peter Glerup

Efter at Jens Peter Glerup havde virket som arbejdsmand i Randers købte han denne stats-
ejendom 1907, og han har boet der hele tiden indtil nu. Til ejendommen er senere købt

mose, som kan dyrkes. Han er f. i Aarslev 1869, gift med Maren, f. Rasmussen, f. i Nimtofte 1871. Børn: Arne, Anna, gift med Bundgaard, Virring, en søn Marius, en anden søn har statshusmandsbrug på Virring Mark.

Matr. nr. 9c Ass.

Ejer: Søren Schmidt

Indtil 1870 lå 2 mindre ejendomme inde i byen, som hver havde jord ude i de skifter, der var tildelt husmændene. Thomas Laursen, som ejede den ene, købte naboens del, hvortil hørte et lille hjørne af hovedmarken nr. 9. På dette hjørne byggede Thomas Laursen, se 26a Ass., en lille gård, hvortil der senere er købt lidt eng og mose. Efter Th. Laursens død bliver enken gift med Laurs Mogensen fra Haurum. Han rejser ret hurtigt tilbage og bliver købmand og sælger til N. Jensen 1897. Han sælger atter til J.P.M. Jensen 1902, som samme år sælger til Søren Schmidt, f. i V. Alling 1872, gift med Charlotte, f. Ulriksen, f. i Lemmer 1880. ved at springe ud fra en rutebil faldt hun og slog sig ihjel på stedet; det skete 1936. Deres børn er: Søren, gårdejer i Linde, Carl, gift i Randers, Alfred, f. 1911, kontrol-assistent, Esther, f. 1912, gift med tømrer Svend Bundgaard fra Hørning.

Matr. nr. 35b Ass.

Ejer: Søren Thim

Denne parcel er ved udstykningen tillagt et af husene i byen og ejedes 1832 af Chr. Laursen, gift med Kirsten Thomasdatter. Efter hans død bliver hun gift med Peder Jensen (Tinnelade) fra Gl.Estrup. Han dør 1866, 64 år gl., og stedsønnen, Laurs Christensen (Tinnelade) overtager ejendommen. Jorden er dreven inde fra byen fra et hus i Kokgården. Han flytter ud, bygger på lodden og køber en lille tilstødende lod, matr. nr. 21b af P. Mogensen, oprindelig en Essenbækklod ned i Floddalen. 1909 flytter han og hans datter, Ane Margrethe, se 14b, ind til byen og sælger til Søren Thim, se 7b Ass, gift med Ida, f. på Mols. En søn, Egon.

Søren Thim hat købt et par enge samt den såkaldte Møllemark på 10 td.land fra Volk Mølle, der støder til den øvrige mark. der er nu opstået en lille gård med nye bygninger.

Matr. nr. ???

Ejer: Frederik Sørensen

Som nævnt under matr. nr. 15b var der en datter, Sine, som efter moderens død opholdt sig hos en morbroder i Lund. Hun blev 1880 gift med Rasmus Rasmussen, f. i Sønder Kastrup. Svigerfaderen, Søren Andersen, overlader ham et lille stykke jord tæt ved Hald sø, det yderste hjørne af Assentoft jord, som oprindelig var fællesjord. Der bygger han på. Da søen bliver udtørret, får hver lodsejer i Lund et vist antal favne (60) fra søen, og der opstår en del små lodder med mere eller mindre værdi. Der bliver købt nogle stykker af disse, så der kan drives lidt landbrug. Senere køber Rasmus en ret god eng fra Sølund.

Hans kone dør efter få års forløb, og han gifter sig med Marie Laursen fra Gunnestrup, f. 1865. Hun og hendes første mand, Kristian Nielsen (Besk) var rejst til Amerika, hvor han

69

efter kort tids ophold omkom ved et ulykkestilfælde. Hun rejste straks tilbage til Danmark med 4 små børn, hvoraf de 2 døde på overfarten. De to efterlevende er Henry, der bor i Uggelhuse, og Karl, se 3b Dr. Mark.

Straks efter sit giftermål køber han en sølod fra Drastrup, se 5a, og nu var ejendommen bleven så stor, at der holdtes 2 jyske heste og en tilsvarende kreaturbesætning. Efter en

del års forløb sælger han den øverste smalle del til sin stedsøn, Karl Nielsen. I sidste ægteskab er der 2 børn: Christian, gift i Krstrup, og Nielsine, gift med karetmager Thosti, Hørning.

Rasmus sælger ejendommen til Rasmus Sørensen, se Tmstr., som sælger den ret hurtigt til ejendomshandlerne bødrene Dyrby. De sælger den fra Sølund købte eng til naboen og sælger derefter det øvrige til Frederik Frederiksen fra Allingaabro, som ejer den nogle år og derefter bytter den bort til Frederik Sørensen, f. 1884 i Albæk ved Sæby, gift med Kirstine, f. 1885 i Gjerlev. Børn: Malta, f. 1911, Svend, f. 1913, Børge, f. 1916 og Knud , f. 1924.

Matr. nr. 8i Ass.

Ejer: Jens Andersen

1911 sælger Chr. Houlberg omtrent den halve del af gårdens hovedmark, den sydlige del, til Jens Andersen, f. 1873, gift med Ane, f. Pedersen, f. i Haslund 1870. Han søger statslån og bygger nede under bakken; senere køber han den nederste del af gården matr. nr. 7s hovedmark. Ejendommen kan nu regnes som en halvgård. Børn: Niels og Anna.

Matr. nr. 6d Ass.

Ejer: Jens Chr. Andersen

1906 køber Jens Christian Andersen denne Grønnemoselod. Han er f. i Assentoft 1873, gift med Kirstine Fisker, f. 1871 i Assentoft. Der er senere søgt tillægslån til dette statsbrug og købt mere jord. Børn: Michael, f. 1900, og Karoline, f. 1903.

Matr. nr. 51b Ass.

Ejer: Ulrik Thomsen

Det er den oprindelige smedelod, som bymændene sælger til Chr. Foldby. Han var særlig kendt for sine radmagre kreaturer, men selv satte han vistnok megen pris på dem, hvilket følgende lille historie illustrerer. En dag, da han var ude at køre og havde konen med, blev krikken sky og væltede vognen i grøften, så den helt dækkede konen til. Han lod det hele ligge og løb efter hesten. Da folk senere bebrejdede ham, at han ikke straks havde hjulpet konen, svarede han: "Ja, hvad, var Marie død, så var hun død, med hesten havde kostet mig 75 daler", så den var han nødt til at sikre sig.

1881 sælger han jorden til Niels Pedersen Ulv, gift med en datter af Søren Olsen, se 11 Ass. Efter hans bortrejse ejes den af flere, først Jens Gunni 1889, derefter Søren Christensen 1896, Peder Nielsen Ho 1900, Anders Severin Nielsen 1913 og Ulrik Thomsem, murer, f. i Vissing 1877, gift med Mette, f. Møller, f. i Lerbjerg 1885. der er en stor børneflokk, ialt 11.

Den største part af den oprindelige smedemark er solgt til Søren Vestergaard, se 11 Ass. Der er senere købt en mindre jordlod til huset fra nr. 6 Ass.

70

Matr. nr. 4h Ass.

Ejer: Peder Pedersen

Denne ejendom var, inden den ny Randers-Grenaavej blev anlagt, bopæl for distriktets jordemoder. Det kan jo forklares ved, at den lå ved den farbare landevej. Det var vist kun et mindre jordareal, der hørte til huset. 1843 bliver jordemoderen, Christiane Christensn, f. 1798, enke efter Skipper Christensen, og hun gifter sig samme år med Mads Jensen fra Lihme. 1855 bliver Karoline Facov ansat som jordemoder. Hun er f. 1815, gift med Chr.

Facov. Allerede året efter bliver det ny jordemoderhus bygget i Assentoft, og hun flytter derop. Niels Jensen Hornbech overtager ejendommen, og det er sandsynligvis ham, der køber de 2 moseparceller. Senere købes nogle små fælledskifter i nærheden. Niels Hornbechs enke sælger til Jens Peter Jørgensen fra Væth. Han kan ikke klare sig, og gårdejer J. Elgaard, se 4 Ass., overtager 1885 ejendommen som ufyldstgjort panthaver. Han driver den en tid ved bestyrer, men sælger den 1889 til Jens Marius Pedersen, f. på Ladegaards Mark.

1933 overtager hans søn Peder Pedersen, ejendommen, f. 1907 gift med Krista, f. i Vorup 1907.

Matr. nr. 32a Ass.

Stampen

Dette er en af de få ejendomme, som altid har ligget udflyttet. Den har altid ligget på denne plads, hvor den gamle landevej skærer afløbsbækken fra Hald Sø. Det er denne plads historikeren, godsejer Estrup, Skafføgaard, peger på i sin beskrivelse af Sønderhald Herreds Tingsteder. Muligvis har vandstanden i Hald Sø engang været så høj, at et stampeværk kunne drives ved opstemning af vandet, deraf navnet.

Oprindeligt var der kun et par tdr. land til huset, så fiskeriet i søen også har været et erhverv. Da Stampen sammen med det øvrige bøndergods i sognet overgik til Tustrup, nævnes der til ejendommen at høre 4 ålærer samt et rusestade. De bagved liggende tørvemosers ejere, Lund og Krogsager, følte sig generede ved disse ruser og sendte en klage ind til amtet om at få dem fjernet, hvilket også skete. Denne foranstaltning har sikkert ikke hjulpet for Østermosens vedkommende. Det var i 1806 og Stampen fik en mindre erstatning.

Den såkaldte Gunnerupmosebæk fører vandet fra den udtørrede Haldsø. Hvor den træder ud i sømosen, løber den i en større udgravning langs med Stampens have og føres nu i store rør under vejen igennem sandjord. Denne lille strækning har hele tiden siden søens udtørring forvoldt mange kvaler og stridigheder. Trods de halvårslige vandsyn og den fordybning og anbringelse af større rør, der fandt sted i 1909. Bækken fik et lige løb, og for det stykke jord, Stampen derved vandt, forpligtede den sig til at holde rørene fri for sand. Dette blev kun dårligt overholdt, og der fremkom stadigvæk klager og afholdtes nye vandsyn. 1925, da det store uddybnings- og reguleringsarbejde af Gunnerupmosebækken fandt sted under Hedeselskabets ledelse, blev der atter foretaget forbedringer, idet der blev sat faskiner ned langs hele den vanskelige strækning, men endnu kniber det lidt med sandet.

1700 beboes Stampen af Rasm. Rasmussen. Han er f. 1660. 1740 overtog Anders Madsen ejendommen. Han var gift med Mette Madsdatter og døde 1773, 64 år gl. Deres datter, Mette, f. 1745,

71

bliver gift med snedker Rasmus Nielsen. Mette dør 1791. deres børn: Anders, f. 1780, Niels, f. 1782, og datteren Mette Rasmusdatter, f. 1791, gift med Rasmus Mortensen fra Lihme, f. 1791. Mette dør 1825. Han gifter sig med Ane Lisbeth, datter af Anders Therkildsen, Lund, f. 1810. Børn: Andreas, f. 1835, Niels, f. 1833, og Mette, f. 1836.

Hørning bys såkaldte yderste hedelodder lå helt ude ved Stampen, og Rasmus Mortensen købte allerede i trediveerne et par lodder, og senere blev der 1863 købt et tredje stykke jord. Disse jorder i Hørning sogn udgjorde ca. 35 tdr. land god jord, da den kom under kultur. Omkring ved gården blev der 1856 købt en halv snes tdr. land. Der er altså nu opstået en gård.

Andreas overtager gården og bliver gift med Marie Pedersen, se Essenbækgaard. En datter, Karoline, bliver gift med Martinus Andersen fra Jebjerg. En naboejendom var opført ved siden af Stampen på Lund Mark. Til denne blev der også købt en lod fra Hørning. Denne

ejendom brændte, og Martinus købte jorden. Samtidig køber han en lille ejendom med bygninger, ca. 20 tdr. land, som lå i forbindelse med den øvrige købte jord. Han har nu fået samlet 130 tdr. land. efter at have boet der i nogle år bygger han stuehus og anlægger efterhånden en meget stor have, som var meget pynteligt og pænt holdt. En dag opstår der ildløs i gården og alle udhusene nedbrændte. Da de var opbygget, lå der en stor velbygget gård svarende til jordarealet.

Martinus Andersen var en livlig mand, som hele tiden tog del i, hvad der var fremme i tiden, både på folkelig og landbrugets område. Han gjorde meget for at forbedre besætningen. Den sidste store handel afsluttet i den dyre tid kunne han imidlertid ikke klare, så han måtte sælge det købte med så store tab, at hans økonomiske forhold blev meget dårlige; han solgte den sydlige del af de 5 købte Hørninglodder til opførelse af et statsbrug. Den ellers så livsglade mand tabte helt modet og tog sig selv af dage. Der var en masse børn i ægteskabet. Enken måtte sælge gården.

Laursen ejede den en tid, dernæst en mand fra Sønderjylland, som sælger den til Lyshøj fra Lund ved Horsens. Efter hans død overtager sønnen Jens Lyshøj gården. Han er f. i Tandrup ved Horsens 1892, gift med Karen, f. Sørensen, fra Heldbyhøjgaard i Hasle ved Aarhus 1901. Der er et barn, Gertrud, f. 1931.

OXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOX

72

Ladegaarde.

Navnet Ladegaard findes som regel i forbindelse med godser eller borge, i dette tilfælde her, Essenbæk Kloster. Denne eller disse ladegårde er opstået på bekostning af Assentoft områder.

På en hartkornsfortegnelse over Essenbæk og tilstødende sogn 1688 står Assentoft bys gårde kun opført med 4 td. 4 skp. hartkorn, hvorimod alle gårde i de omliggende byer, store og små, står til 8 td. Det ser jo lidt overraskende ud, men kan godt forklares. Idet klosteret efterhånden, som dets beboeres antal steg tilligemed dets velstand, udvidedes, toges der jord fra byens udmarker til opførelse af ladegårde til dets underhold. I ældre papirer omtales klosterets ladegård, det vil sige een gård, som lå i Hestehaven. Dens plads har sikkert været øst for nuværende matr. nr. 2a. Der er også fundet rester af byggemateriale. Det betegnes, at den skulle sikre og levere klosterets beboere det nødvendige behov af levnedsmidler.

1477 nævnes endnu 3 gårde. Den ene besad Tames Persen, en anden Michel Nærgaard, den tredje betegnes som Søndergaard, der alle ligger til konventets brug. Det er sikkert de 3 endnu eksisterende gårde.

Da Essenbæk birk opstår i den sidste periode af klostertiden, får birkedommeren bopæl i en af gårdene, temmelig sikkert den førstnævnte gård, som lå ind mod skrænten på holmen.

I slutningen af det 16 århundrede var Rasmus Pedersen Dommer; han døde 1602. Hans eftermand, Bertel Henningsen, gifter sig med enken Anne Nielsdatter. Den næste i embedet hed Oluf Jensen, som virker der til sin død 1651. I nogle få år var Per Grosen foged; han dør allerede 1663. Det er formodentlig ved den tid, at Essenbæk og Kristrup birk er ophævet og henlagt under Dronningborg birk trods det, at sognene lå i Callø amt. Mange år må de oplysninger, man ønsker, søges i Dronningborg skødeboøger, indtil Randers amt opstår. Der findes endnu 3 gårde i Ladegaarde. Hvad er den fjerde bleven til? Det kan let besvares: Den er flyttet til klosteret og er den formodede birkedommergård, og dens jord,

hele den østlige side af Ladegaarde er tillagt denne klostergård, som den fandtes, inden den belv delt. Der er igennem tiderne vedligeholdt en vis forbindelse mellem byerne med fælles smed o.s.v. Klostergaardens matr. nr er fortløbende med Ladegaardenes. Allerede ved salget af Essenbæk og dets henlæggelse under Tustrup betegnes ejerne af de 3 ladegårde som selvejergårdmænd, hvilket dog må forstås med lidt forebehold, idet der dog fulgte nogle forpligtelser med overfor godserne.

Matr. nr. 1 Ldg.

Ejer: Peter Pedersen

1688 boede Lars Pedersen i denne gård. Han død 1733, 71 år gl. Knud Pedersen, f. 1697 overtager gården 1721. Det er formodentlig en datter fra gården, han bliver gift med. Han dør 1765 og hans kone, om hvis navn der endnu ikke gives oplysning, dør samme år. En datter Kirsten Knudsdatter, bliver gift med

73

Rasmus Jensen, Drastrup. En søn, Niels Knudsen bliver gift med Ingeborg Sørensdatter, Drastrup, 1766. En datter, Karen, bliver 1757 gift med Niels P. Sten, Ebbestrupgaard. En søn, Peder Bang Knudsen, f. 1736, er gift med Ane Nielsdatter, f. 1738, formodentlig fra Kirkegaard ved Fløjstrup. De overtager gården 1763. Børn: Knud, f. 1763, Margrethe, f. 1767, gift med Søren Jensen, Tammestrup, Ane, f. 1769, Birgitte, f. 1773, og Jens, f. 1776. Han overtager gården 1812, bliver gift med Mette Jørgensdatter fra Staantum, f. 1790, d. 1872. Børn: Mette Marie, gift med N. Peter Andersen, se 12 Ass., og Jørgen Peter Jensen, f. 1819, gift med Karen Rasmussen, f. 1828, d. 1881, se 18 Ass.

De havde kun et barn, sønnen Jens Anton Pedersen, f. 1856, gift med Maren Nielsen fra Ginnerup, f. 1864, d. 1929. Han overtager gården 1882. Den brænder året efter; dengang lå alle 3 gårde samlede i byen. Gården bliver flyttet op på skrænten med udsigt over enge og fjord, rummelig og stor, svarende til det store hartkorn ca. 12 td.

En del af den sydlige del af marken er bortsolgt for mange år siden, og 1913 blev der solgt en eng til Klostergården. Deres eneste barn, Peter Pedersen, overtager gården 1919. Han er f. 1891 og ugift. Huset har været styret af frøken Hansen, f. i Lyngby 1893, siden han overtog gården.

Da Jens Anton Pedersen afstår, køber han villa "Graasten" i Krstrup, hvor han dør 1933.

Matr. nr. 2 Ldg.

Ejer: A. Sørensen

Rasmus Pedersen beboede denne gård 1688. Derefter Niels Rasmussen, f. 1661, d. 1742, gift med Maren Rasmusdatter, f. 1675, d. 1749. Efter deres død overtager sønnen, Rasmus Nielsen Hougaard, gården, f. 1714, d. 1856. Det er muligt, at han er gift med Søbys datter fra Assentoft, se 8, som efter R. Hougaards død gifter sig med Søren Christensen Kloster. I ægteskabet er 3 børn: Peder Søby, f. 1759, Thomas, f. 1761, og Mette, f. 1775. S. Chr. Kloster bliver vist atter gift, denne gang med Bodil Christensen fra Klosteret. Der er et barn: Ane. S. Chr. Kloster er f. 1735, d. 1785, Bodil f. 1744, d. 1797.

Ovennævnte Peder Søby overtager gården. Hvem han er gift med i første ægteskab kan ikke opyses. I andet bliver han gift med Birthe Pedersdatter fra Røved, f. 1769, d. 1840. Der er 2 børn hvoraf den ene, Ane Kirstine, f. 1806, bliver gift med ungkarl Jens Simonsen fra Romalt, f. 1807. De overtager gården. En anden datter, Ane Marie, bliver gift med Chr. Andersen Hougaard fra Romalt. De køber gård 1835, se 3a Ass. Jens Simonsens Børn: Birgitte, f. 1834, gift med Carsten Levinsen, Ravnholt ved Gunnestrup, Simon, fik ejendom i Over Romalt, f. 1840, Kirstine, f. 1845, ugift, rejste til Amerika, hvor hun fornylig er død.

En søn, Peder Søby Jensen, f. 1836, d. 1904, overtager gården og bliver gift med Mette Kirstine Nielsen fra Hvalløse, f. 1842, d. 1914. Deres Børn: Stine, f. 1865, d. ugift 1906, Jens Simonsen, nu politimester i Kerteminde, Niles Jensen, f. 1882, gift med Anna Brask, har ejet Henrikseje, nu Højslet ved Randers, Noline, f. 1880, d. 1897, og Margrethe, gift med Niles Pagter Helles, se 10 Ass., som overtager gården.

Oprindelig er gårdens størrelse ca. 12 tdr. hartkorn. 1915 sælger han bygningerne, den omliggende jord og lidt eng., ialt 2 td. 4 skp. hartk., og henlægger det øvrige under

74

Sofiekloster, som han køber og flytter op på. Han bygger et nyt hus som aftægt til sin svigermoder. Det blev kort efter hendes død nedbrudt. Gården med de altfor store bygninger sælges til Niels Jørgensen. 1918 køber Knud Maarup fra Nielstrup pr. Auning gården. Han er der kun et år og sælger til Laurits Jensen fra Hollandsbjerg. Den sælges 1924 til Carl Knudsen fra Salling, som bor der til 1934, da den bliver solgt til A. Sørensen fra Resen ved Skive, f. 1907, gift med Clara, f. i Tyskland 1908. Et barn: Connie, f. 1935. 1935 brænder den vestre længe, som straks bliver opført. 1936 brænder det øvrige af gården, der også er genopført på den gamle plads, og nu er bygningerne mere passende. For mange år siden er hele den store søndermark bortsolgt.

Matr. nr. 3 Ldg., Vandamsgaard.

Ejer: L.P. Vinther

Søren Rasmussen beboede denne gård 1787. Hans datter, Maren Sørensdatter bliver gift med Peder Frandsen, f. 1680. Deres søn, Frands Pedersen (Sallingbo) overtager gården. Han dør 1740. Hvem hans enke er og hvad hun hed, kan ikke oplyses, men hun gifter sig samme år med Peder Sørensen Kirkegaard. Hun dør 1747, og han bliver gift med Maren Rasmusdatter 1748. Der er noget, der tyder på, at Maren allerede dør 1749, og at P.S. Kirkegaard atter bliver gift og ved sin død efterlader en enke, der bliver gift med Jørgen Thomasen. I hvert fald dør Jørgen Thomasens første kone 1784 og efterlader 3 børn: Thomas, f. 1771, Peter, f. 1779, og Ane, f. 1781. Jørgen Thomsen gifter sig med Mette Jørgensdatter, f. 1741, d. 1823.

Det er første gang, at der nævnes børn. Jørgen Thomasen dør 1790, 59 år gl. Reinhart Rasmussen, se senere under nr. 3, har ret livligt beskrevet i Randers historiske Samfund efter et opbevaret dokument om skifterettens vurdering af boets efterladenskaber. Det blev ikke store summer, der femkom, efter at inventar, løsøre og besætning var vurderet, kun 304 rd. 4 mk. og 8 sk. Iblant andet besætning fandtes 20 får og 2 væddere takseret til 1 daler stykket. Halvdelen af denne sum tilfaldt børnene, og Mette forpligtede sig til at indsætte nævnte sum og forrente den. I dette ægteskab var der 2 børn: Niels, f. 1785, og Jens, f. 1787.

Mette gifter sig samme år 1790 med Chr. Nielsen Sparre fra Randers, f. 1748. Efter 10 års forløb dør han, og Mette styrer da gården ved sine sønners hjælp. 1827 overtager sønnen, Niels Jørgensen, gården. Han gifter sig samme år med Karen Rasmusdatter fra Klostergaarden. Deres søn, Rasmus Nielsen, f. 1827, d. 1882, overtager gården og gifter sig med Mette Rasmusdatter fra Munkdrup, f. 1833, d. 1906. De havde 2 sønner, Niels Rasmussen, f. 1864, og Rasmus, f. 1866. Sidstnævnte får ejendom på Randers Mark, og Niels Rasmussen overtager gården 1887 og bliver gift med Benedicte, f. Pagter, se 10 Ass. Efter nogle års forløb lader han gården flytte op på marken nær landevejen ved en stor sig, "Vandam", som omslutter haven mod syd. Deres børn er: Agnes, gift med P. Skipper fra Fausing. Han handler med og bebor en del gårde og ejendomme og bebor tilsidst en mindre ejendom på Tammestrup Mark, matr. nr. 3b, hvor Agnes døde 1935. Zita, gift med gårdejer og handelsmand Sørensen Svejstrup ved Lerbjerg, Reinhart, studerende, var i

flere år i

75

Argentina, hvor han ledede en skole, kom tilbage og agter at opnå en doktorgrad. Niels Pagter Rasmussen var ansat ved bankvæsen, rejste til Aalborg, hvor han har forretning. Sofie, gift med skræddermester Axel Sørensen, se 5ø Ass., bosiddende i Hadsten. Dagmar, ugift. 1898 køber N. Rasmussen Sofiekloster og sælger gården til Joh. Mohr. N. Rasmussen beholder den gamle gårdsplads nede i byen. Gården skifter nu ret hurtigt ejer. P. Svendstrup 1907, J.P. Pedersen 1911, Chr. Larsen 1915. Derefter proprietær Bie, forhen Padbjerggaard ved Løgstør. Han var født i Horsens ved Aalborg 1862, gift med Emilie, f. i Næsborg ved Løgstør 1873. Oppe på denne egn havde Bie været meget benyttet af det offentlige, sognerådsformand, slagteriformand m.m. Han boede i gården i 15 år og sælger til L.P. Vinther, f. i Nøvling 1893, gift med Andrea, f. Bentsen, f. i Hune 1893. Bie døde 1936 i Assentoft.

Matr. nr. 4b Ldg.

Ejer: Jens Poulsen

Den sydlige del af marken fra matr. nr. 1 bliver solgt og en lille gård bygget tæt ved Vilstrup. Den beboedes omkring 1800 af Anders Laursen, d. 1834. Han blev betragtet som "klog mand" og kurerede både på mennesker og dyr. Han sælger til Niels Sørensen 1832. Efter ham Niels Christensen fra Øster Alling, hos hvem Niels Sørensen fik aftægt i flere år, d. 1867. 1871 får Peter Christensen gården, f. 1832, d. 1899. gift med Ane Marie Rasmussen. De havde 2 døtre: Else Marie, gift med tømrer Mads Rasmussen, Aarhus, og Maren, der bliver gift med Søren L. Sørensen, se 3 Ass. Af deres 3 børn bliver Niels gift i Assentoft, se 4ag, Christen, og Anna, f. 1897, gift med Jens Poulsen fra Mygind, f. 1894. Han overtager gården 1924. Børn: Peder Vinther, f. 1924, Viggo, f. 1928. Søren Sørensen køber en byggeplads i Assentoft og bygger hus. Han passede gravsteder på kirkegården indtil sin død, hvilket arbejde han udførte med megen omhu.

Søren Sørensen havde købt noget jord, matr. nr. 2 Dette sælger han igen til oprettelse af statsbrug og køber derefter 5 td. land syd for Gunnerupmosebækken fra Eriksborg.

Matr. nr. 2L Ldg.

Ejer: Chr. Olsen

1860 blev den sydlige del af sandmarken fra matr. nr. 2 solgt til Rasmus Rasmussen Svejstrup. Han bygger en lille gård, som overgår til sønnen, Karl From Rasmussen 1885. Han læste på seminarium nogle år og forsøgte flere gange at opnå eksamen, men det glippede hver gang. Han driver et sølle landbrug, og han har en søn, der ikke er af de bedste, men som stikker ild på gården. Den bliver atter opført og bliver solgt til Chr. Olsen, f. i Fløjstrup 1891, gift med Ane Margrethe, f. i Hvilsager sogn 1892. Børn: Ruth, f. 1920, Niels, f. 1924, Anna, f. 1925.

Gunnerupmosebækkens uddybning har hjulpet til, at den ret sure mark med fordel kan drænes.

76

Matr. nr. 2g Ldg.

Ejer: Christian Lyngaa

Den af Søren L. Sørensen ejede føromtalt jordlod købes af Jens Jensen fra Langkastrup 1902. Han er gift med Severine, se 29 Ass. Der søges statslån og bygges. Der er et barn, Magda. Jens Jensen dør 1915, og ejendommen overgår til Søren Jensen Lyngaa, f. i Skjød

1886, gift med Marie, f. Hansen, f. på Bjørnø 1889. Børn: Esther, f. 1912, og Rigmor, f. 1915.

Der er købt en mindre fjordeng til ejendommen.

Matr. nr. 4a Ldg.

Nedbrudt

Jens Hvass bygger på denne parcel fra matr. nr. 1, og Jens Pedersen overtager den. Han er gift med Ane Kirstine, f. 1818. Det er vistnok på denne ejendom, Jens Marius Pedersen er født, gift første gang med Just Johansens datter, se matr. nr 4h Ass.Mark. Derefter ejede slagter Pedersen den 1858. Han benyttede den udelukkende til græsning, idet han havde hele den store leverance af kød til militærlejren ved Hald. Da denne lejrplads bliver ophævet, sælger han ejendommen til murer Jens Hald, som 1876 sælger til Mads Vejs. Han passede ejendommen meget dårligt, var i det hele taget, hvad man kalder "et brokkelhoved". Denne tiltel tillige med et dårligt udkomme har måske trykket ham så meget, at han ikke så anden udvej end at hænge sig.

Ejendommen bliver der stadigvæk handlet med, tilsidst køber naboerne jorden, og bygningerne bliver nedbrudt.

Matr. nr. 5a Ldg.

Klostergaarden

P. Sørensen nævnes som besidder 1688. Under skoleordningen nævnes Chr. Knudsen 1739. Det er sikkert hans søn, Knud Christensen, f. 1734, d. 1800, der overtager gården omkring ved 1768. Han er gift med Maren Sørens datter. Af deres børn bliver Ane Knudsdatter, f. 1762, gift 1782 med enkemand P. Andersen, se 18 Ass. en anden datter, Mette Knudsdatter, er gift med enkemand Søren Jensen Degn, se 4a Dr. En tredje datter, Kirsten Knudsdatter, bliver gift med Rasm. Rasmussen, f. 1759, d. 1850, 91 år gl. Han var fra Assentoft. Hans søn, Knud Rasmussen, gift med Ane Jensdatter, vistnok fra nr. 10 Ass., overtager gården 1834. Deres datter, Karen bliver gift med Niels Jørgensen, se 3a Ldg. Denne gård er besværlig at drive. Som før påpeget er dens underliggende jorder de samme, som lå under den formentlige birkedommergård i Ladegaarde. At der ikke har ligget en gård på den plads, hvor den lå, mens klosteret bestod, er selvfølgelig; der fandtes sporet af den våde grav. Dens jorder har gået fra den gamle landevej op til den ny over bakken "Mondal", som ligger overfor Klostermosen. Til disse marker fører vejen over vasen. Foruden holmen lå en del lave arealer nær gården.

Deres børn var: Vilhelm, f. 1840, Jens Christian, f. 1836, og Jens Smed Knudsen, f. 1832. Gården bliver delt mellem de 2 sidstnævnte. Jens Christian får hele den del, som ligger syd for landevejen samt slugten ned til den gamle kirkegård. Der bliver bygget en gård lige overfor nævnte slugt med kun 3 længer med bopæl i den østre.

77

Jens Smed får al den jord, som hele tiden har ligget omkring gården, samt Mondal ca. 20 td. land syd for Klostermosen.

Alle 3 ejendomme, som fandtes ved klosteret på den tid, lå tæt sammenbyggede. Da Grenåbanen blev anlagt 1876, var der kun kort afstand til disse bygninger. Faren viste sig også ret hurtigt. 1885 fløj en gnist fra toget over på gårdens stråtag, og 3 beboelser brændte. Gården blev ved opførelsen lagt længere mod syd, hvor den nu ligger, der, hvor den gamle smedje lå. Denne var med hus og lidt jord bleven købt af Smeden, Niels Pedersen. Smedjen havde været fælles for Ladegaarde og Klosteret i mange år.

I ægteskabet var mange børn: Knud blev gift med en enke i Kastbjerg. Peder Simonsen

Knudsen blev ansat ved Københavns skolevæsen, hvor han virkede som viceinspektør, indtil han 1936 faldt for aldersgrænsen. Han var gift med Kirstine, f. Nielsen, fra Hørning. Chr. Knudsen tog også lærereksamen og virkede flere år som lærer. Nicoline, gift med uddeler Møller, Kastbjerg. I dette ægteskab var en søn, Peder Smed, som ved et vådeskud under jagt dræbte faderen. Severin, vognmand i Randers, og Karl Knudsen, gift 1. gang med Sine Amstrup fra Staanum, 2. gang med Marie Rasmussen fra Halling. Han overtager gården, og Jens Smed flytter til Assentoft, hvor han køber et hus, nr 12n. Han var gift med Maren Nielsen, se 6 Ass.

Karl Knudsen sælger marken "Mondal" til Niels Pagter Helles, hvorefter han sælger gården til slagter S.P. Møller fra Lerbjerg 1913. Han var en virksom mand. Han købte en eng fra Ladegaarde, som lå passende for gården. Han byggede den store lade ud mod vest og passede ved siden af gården sin slagterforretning. Karl Knudsen rejste til Laurbjerg, hvor han ernærer sig som handelsmand. Der er købt grunden fra et lille boelsted, som lå nær ved gården og var flyttet op til landevejen. Også et andet hus var bleven købt af Jens Smed. Disse blev senere solgt til statsbrug. Slagter Møller har næppe kunnet klare sig, og han sælger 1917 gården til Clemen Holm. Derefter kom Søndergaard 1922. Sønderjyden Harald Johnsen køber den samme år, men sælger igen til Bjerregaard 1924, som atter sælger til Niels Højholt. Denne og N. Pagter Helles bytter enge, således at N.P. Helles får en stor samlet eng.

N. Larsen køber gården 1927. Han er f. i Thy 1885, gift med Anne, f. i Hvidbjerg 1891. Børn: Gertrud, f. 1913, Alfred, f. 1914, Ejnar, f. 1916, Jens, f. 1918, Peter, f. 1921, Minna, f. 1922, og Henry, f. 1925.

Matr. nr. 5e Ldg. Sofiekloster

Ejer: N. Pagter Helles

Ved delingen af Klostergaarden 1839 fik Jens Chr. Knudsen den sydlige del af marken og bygger en 3-længet gård med bopæl i den vestre. Jens Christensen var ikke gift. Han havde fået tilnavnet "Paven", af hvilken grund er uvist, men han betegnedes altid sådan. Efter hans død 1898 overtager Niels Rasmussen fra Vandamgaarden denne gård, dels ved arv, dels mod en mindre udbetaling. Han lader straks bygge nyt stuehus langs landevejen. Denne kraftige, pæne mand dør allerede 1910, 46 år gl. Enken driver den nogle år. 1915 køber hendes broder N. Pagter

78

Helles gården og henlægger de 9½ td. hartkorn, som før lå til Ladegaarden, til denne gård. Han køber endvidere noget mose og eng. Derefter køber han en lille nabogård, "Gyldenlund" kaldet, 1918. Og nu er gården oppe på en størrelse, som svarer til ca. 20 td. hartkorn. Efter disse køb bygger han avlsbygninger, som svarer til jordens størrelse. Senere omrestaurerer han stuehuset, samt bygger en overbygning på, så det nogenlunde svarer til de øvrige bygninger. En lovordning forbød at lægge gården Gyldenlund under Sofiekloster. Han må da udskille denne med det tilhørende areal, bygger en ny længe, og den overgår til en søn, Nicolaj Helles. Det er et stort arbejde, N.Pagter Helles kan se tilbage på, når han engang ønsker at afløses.

N.P. Helles er f. 1876 og som nævnt gift med Margrethe, f. Jensen. Hun døde 1924. Børn: Mette, f. 1905, Nicolaj, f. 1906, Harald, har købt Dannevang ved Hald, Peter, forpagter på Benzon, Sigfred, f. 1904, og Johanne, f. 1918.

Matr. nr. 6a Ldg. Gyldenlund

Ejer: Nicolaj Helles

Dette lille boelsted lå nær ind til bakken. Det er sandsynligvis udstykket fra gården, muligvis

til den Niels Chr. Knudsen, som ejer det 1733. Der er tillagt 6 tdr. land, som skærer sig ind i overmarkens jord langs Assentoft skel. Hans søn, Niels Nielsen Knudsen, f. 1767, er g. m. Bodil Nielsdatter, f. 1765. Deres datter, Ingeborg Sørensdatter, f. 1801, bliver g. m. Søren Kjeldsen, f. 1799. de overtager ejendommen 1827. Det er formodentlig deres søn, Rasmus Kjeldsen, som overtager den 1860. Da N. Ludvigsen sælger og udstykker sin gård, matr. nr. 15 Ass., ælger han del af vestermarken, som ligger syd for landevejen, til Rasmus Kjeldsen, hvis lille marklod støder op dertil. Han bygger da en lille gård deroppe og sælger den gamle gård i Klosteret til Jens Smed.

1899 overgår ejendommen til en søn, Peder Knudsen, der bliver g. m. Margrethe Kondrup fra Stopdrup. 1907 køber P. Knudsen Vestermarken fra P. Mogensens gård, nr. 16 Ass. 1918 køber N. Pagter Helles gården, og der bliver yderligere købt 4 tdr. land i 1918 fra nr. 17. Gården får navnet "Gyldenlund". Jorden bliver dreven under Sofiekloster, og stuehuset bliver udlejet. En lovændring forbyder imidlertid at drive begge gårdene sammen, og Gyldenlund overgår til en søn, Nicolaj, 1935.

Matr. nr. 7b Ldg.

Ejer: Peder Dyrby

Den første kendte ejer hed Chr. Pedersen og boede der 1673. Derefter Gros Christensen, d. 1741, 71 år gl., gift med Valborg Andersdatter, d. 1750, 82 år gl. Peder Sørensen bliver gift med datteren, Ane Groesdatter. Efter hans død bliver enken gift med Casper Hansen fra Ass., f. 1781, d. 1850. 1834 får en plejesøn, Groes Andersen, ejendommen, f. 1800, d. 1864, gift med Else Olesdatter, Hørning, f. 1800, d. 1864. Han køber et stykke jord på en snes tdr. land (den jord, som nu Volk Mølle har langs Assentoft skel). Efter deres død får sønnen, Anders Grosen, ejendommen 1874. Han er gift med Maren Pedersdatter, f. 1840, d. 1871. Efter hendes død sælger han den ovenfor nævnte jord til Volk Mølle og bygninger og grund til Jens Smed. Disse

79

gamle bygninger brænder sammen med det øvrige dernede. Straks efter branden sælger Jens Smed atter grunden og en lille strimmel jord til Niels Rasmussen fra Stampen, kaldet "Stampniels". Han bygger et hus og bliver gift med Ane Marie "Bedstemoder". De sælger hus og jord til Rasmus Chr. Jensen, som køber 4 tdr. land af den overfor bakken liggende holm tilhørende Jens Smed. 1918 købes ejendommen af Peder Dyrby, f. i Lyngaa 1877, gift med Ane Marie, f. i Virring 1879. Han køber straks den yderste broeng, se 3 Ass., og bygger senere et nyt stuehus.

Da han købte ejendommen, var det ikke bleven anført i skødet eller pantebogen, at den lige op til huset liggende klostergrund var fredet af Nationalmusæet, og det kunne ikke forbydes, at han lod de mægtige grunde opgrave og solgte stenene. Det er dog muligt, at der i vestre side endnu ligger nogle grunde skjult. Der fandtes en gammel, stensat brønd med stentræppe tilsyneladende lidt syd for klosterets bygninger. Dyrby er senere stødt på en anden brønd nøjagtig i midten af de 3 klosterlænger, se side (14).

I ægteskabet er 2 sønner: Peder, gift i Auning, og Christen, f. 1915. Han har fornylig købt en mindre ejendom i Assentoft, hvor han agter at drive gartneri. det er statshusmandsbrug i god drift.

Matr. nr. 5k Ldg.

Ejer: A. Frost

Den grund, som Jens Smed købte, da Rasm. Kjeldsen efter branden flyttede til landevejen, sælger han til Niels Villadsen, se 11b Ass., som opfører bygninger; samtidig køber han 6 tdr. land oppe på holmen, også af Jens Smed, 1902. Peder Nielsen Ho køber det af ham

1906. Han bor der indtil 1918 og sælger det til A. Frost, f. i Fjellerup 1885, gift med Ane Marie, f. i Grønbæk 1893. De har en datter, Inger, f. 1917. Han køber en eng fra Klostergaarden, som, da den bliver kultiveret, giver et stort udbytte. Han bygger et nyt stuehus 1929, og lader anlægge have mod nord på grunden til den gamle klosterkirke. Det er statshusmandsbrug. Alting ser så pynteligt og rent ud.

Matr. nr. 1a Essb.

Essenbækgaarden

Gennem lange tider har denne gård ligget hen som en ganske ubetydelig ejendom, måske kun med de bygninger, der lå for at kunne huse præstens heste. Denne pligt påtales i et skøde af 1789.

Hvornår den er opstået som den større gård, vides ikke bestemt. Det er sandsynligt, at det har fundet sted, da birkedommeren er forsvunden. Hvilken årsag godset, altså Tustrup, har haft til at bygge, vides ikke. Omkring ved midten af det 17 årh. henlå der under godset flere øde gårde, det vil sige gårde, som simpelthen var forladt af deres besiddere, fordi de ikke kunne få føden der, og det var vanskeligt at få disse gårde besat igen. I en beskrivelse findes bemærket, at der blev henlagt jord til Essenbækgaarden fra Drastrup og Assentoft. Det er muligt, at godset har set sin fordel ved at drive jorden under sin ladefogeds ledelse og muligvis med hoveripligt fra Drastrup.

Jordtilligendets omfang kan betegnes ved en linie fra fjorden langs Teglskævasen i retning mod syd fra det punkt, hvor

80

nu stationen ligger, ned til Hald Sø. Det er dens østlige skel. Mod vest går linien langs Møllebækken med retning mod sydøst fra nuværende Volk Møllens skel tæt forbi Assentoft by og støder i en spids sammen med det østre skel ved hald Sø. Det var jo ikke ene god jord, men den blev dog ansat til 30 td. 4 skp. hartk. med 1 td. hartk.skovskyld.

Den er muligvis opført i tiden mellem 1666 og 1688. 1724 fandtes ladefoged Hans Thornstein på gården. Nogle år før findes et dødsfald noteret i kirkebogen, en ældre mand med samme navn, er død på gården. Det er sikkert ladefogedens fader. Han var islænder. Om han har været ladefoged, vides ikke.

Hans Thornstein bliver senere forvalter på Tustrup. Han køber tilsidst Skovgaard ved Hobro 1750 med en masse tdr.land, med kun 12½ td. hartkorn. Han er stamfader til en udbredt landmandsslægt i Randers amt. En er forpagter på Hevringholm, en forpagter på Vosnæsgård, en ejer af Rolsøgaard, en på Skjæring Munkegård og Hjortshøjlund. Søren Pedersen Svejstrup var ladefoged efter Thornstein, han dør 1760. Derefter Chr. Nielsen, som afløses af Niels Hybertsen, der er den sidste ladefoged.

En krigsassesor Kallager på Mejlgaard køber Tustrup og Essenbæk 1784. Han søger om ret til at opløse stamhuset og udstykke godset; han sælger Essenbæk med hele dets tilliggende til kammerherre Fønss, Løvenholm og borgmester Carøe, Randers. Disse begynder straks at sælge jorden til bøndergårde.

Essenbækgården er det første salg. Den købes 1789 af Niels Christensen Kutch, der var mejeriforpagter på Mejlgaard. Det er muligvis ved Kallagers hjælp, at han købte, da han ikke selv ejede synderligt til udbetaling af denne store gård. Købesummen var vist ikke mere end 5100 rd.

Niels Kutsch var holstener af fødsel. Da mejerierne på herregårdene begyndte at virke under større og forbedrede forhold, var det mest fra Holsten, at gårdene fik deres mejerier.

Det var som nævnt sparsomt med penge, så det var fattigdom, han begyndte med. Kort efter købet indtrådte krigen og senere blokeringen af landbrugsprodukter, der forberedte

den store landbrugskrise. Det varede ikke ret længe, før han så sig nødsaget til at sælge jord. Hele den såkaldte Floddal blev tilbudt og blev mærkelig nok købt af de 4 boelsmænd i Assentoft, som dog ikke købte i forening, men efterhånden hver 2 td. 4 skp. hartkorn. der medfulgte en lille fjordeng i østre skel til hver. Derved er gården 10 td. hartkorn mindre. Niels Chr. Kutsch var gift med Augusta Sofie Wilkensdatter. Der var flere børn i ægteskabet: Bothilde, f. 1775, d. 1808, bliver gift med Hans Andersen, Gunnestrup. Hun er hans første kone. Han bliver efterhånden gift 4 gange til. Ane Margrethe, f. 1773, bliver gift med enkemand Jens Nielsen (Smed), se 2 Dr. Hun dør 1826. Kathrine Marie, f. 1765, bliver 1790 gift med unkarl P. Pedersen Andersen. De bliver ved at bo på gården et år, indtil hun føder en lille pige, Sofie Marie, hvis fødsel kostede hende livet. Hvor Peder Pedersen eller Andersen var fra, eller hvor han rejste hen, oplyses ikke. 2 brødre, Andreas og Henning, deler gården. Andreas får 1801 fødegården med dens østlige del, både af jord og eng, ialt 9½ td. hartk. Forældrene bliver hos ham. Han er f. 1769, d. 1817, og bliver gift med Karen Andersdatter Høegh af den kendte Høeghslægt i Rougsø herred. Hun er f. 1778, d. 1865, 87 år gl. Henning Nielsen, f. 1771, d. 1818, får den vestlige jord og eng, ialt 9 td. hartk.

81

Der er endnu ca. 1 td. hartk. tilbage. Det overgår til den tredie broder, Chr. Nielsen. Denne jord ligger langs Drastrup skel, bygningerne får beliggenhed i Drastrup.

Gården er nu bleven betydelig mindre, men fattigdommen er endnu tilstede, således at enken efter Andres' død 1817 ikke kan klare sig. Besætningen er på dette tidspunkt gået ned til 4 bæster, 3 køer, 2 kvier, 1 so med 3 grise, 2 føl, samt en del får. Hun bortforpagter gården til købmand Junker, Randers, og degnen Knap i Virring for en årlig afgift på 300 rd. og lidt naturalier. 1818 er Knud Sørensen Degn, se 4a Dr., forpagter på Langagergaard og er bleven gift med Sofie Marie, den lille pige, som efter moderen, Kathrine Maries død blev opfødt på Essenbækgaarden. efter et års ægteskab dør hun i barselseng. Kort efter ophører forpagtningen og han rejser til Essenbækgaarden og gifter sig med Karen, enken efter Andreas Kutsch. Han får forpagtningen ophævet og overtager gården. Karen blev inden den tid benævnt som "Ka'Høegh", nu bliver hun "Ka'Degn", hvilket navn hun går under til sin død. Knud Degn bliver sognefoged; han dør 1833. I ægteskabet er en søn, Andreas Severin Knudsen, f. 1820, d. 1880. Han får senere gård i Moeskjær, hvor han bliver gift med en enke, som er datter af førnævnte Bothilde, der blev gift i Gunnestrup. Velstand er der endnu ikke blevet, hvilket viser sig ved, at Andreas S. Knudsen giver afkald på arv under et senere skifte.

I ægteskabet mellem Andreas og Ka'Høegh var der 2 børn: Niels, f. 1802, og Ivarmine, f. 1811. Hun tjener i 20årsaldren i København, hvor hun bliver kendt med en sergent, Peder Pedersen (Kloster). Han er f. i Assentoft, se 18a Ass. De bliver gift og rejser hjem og overtager Essenbækgaarden 1836. Han er dengang ca. 50 år. Der bliver bygget et lille hus nede ved mølledammen, hvor Ka'Degn flytter ned og får sin aftægt af gården: 2 td. 4 skp. rug, 1 td. malt, 4 skp. byggryn, 1 skp. boghvedegryn, 2 fede levende gæs, 2 lspd. rensket hør, 3 lspd. røget flæsk, 6 rigsdaler sedler (det kan se ud, som seddelpenge igen er kommet i værdis), 14 læs tørv, 100 lspd. hør, 1 ko og 2 får græsset på marken, 1 pot mælk daglig, mens koen er sen.

Ka'Høegh er dermed absolut godt stillet i forhold til ejeren. Det viser sig også trods de forbedrede forhold for landbruget, at han ikke kan klare forpligtelserne. Han var ingen dygtig landmand, hvad man jo heller ikke kunne vente. Da han tog sin afsked fra hæren, blev han decoreret med Danebrogsmændenes hæderstegn. Denne stilling, finere end en almindelig bondes, medførte, at han blev tildelt de pænere offentlige stillinger. Han blev sognefoged, skole- og kirkeværge, såkaldet skolepatron, en meget betroet stilling. Det bemærkes: "Han påser, at embedet holdes søgt, vejleder og opmuntrer læreren, så at han gør sin pligt, advarer ham, hvis han unddrager sig at aflægge regnskab for skolekassen, og

foreviser skolekassen. Han bivåner de befalede examener og hver måned undersøger børnenes fremgang”.

Denne stilling bestod, indtil skolekommissionen indførtes 1866.

1841 sælger han gården med den ikke helt dårlige besætning, hvad tal angår: 8 heste, 26 store kreaturer, 9 kalve, 19 får med lam samt nogle svin. Gården sælges til Knudstrup og Bødker, hvor de var fra, oplyses ikke, for en købesum af 2800 rdl. + aftægt til dem selv kapitaliseret til 285 rd. 0 mk. og 10 sk. samt aftægt til Ka'degn kapitaliseret til 232 rd. 3 mk. og 10 sk.

82

Nu er slægten Kutsch's saga ude som landbrugere; de flytter alle ned i huset, hvor Peder Pedersen går og får Spleen og i livslede tager livet af sig. I dette ægteskab var en datter, Marie, som bliver gift med Andreas Rasmussen, Stampen. Begge enker bliver boende i huset til deres død.

1845 ejes gården af Claus Ferdinand Hee fra Holmsmølle ved Viborg. f. 1816. Den næste ejer, Søren Jensen, bliver erklæret umyndig og konkurs 1849, hvorpå den købes af Peder Bundgaard, efter at han har solgt gården matr. nr. 6a Dr. Han er f. 1805, gift med Charlotte Amalie Ravn fra Ø. Velling, f. 1809, d. 1848. Det har måske knebet lidt med penge ved købet, idet en slægting af konen står opført som medejer.

Gården er nu på 7 td. 3 skp. hartk. Det solgte er formentlig overgået til Volk Mølle, der nu ejer hele bakkestrøget ca. 10 td. land samt hele kærret nedenfor. 1855 bortsælger Peder Bundgaard et større kær, jorareal samt fjordeneg, ialt 3 td. 5 skp. hartk. til Niels Jensen, se 4a Dr., for en købesum af 3000 rdl. I ægteskabet var følgende børn: Johanne, f. 1846, gift med Anders Roed, Ammelhede; han får yderligere af fjordenegn 6 td. lande i medgift. Søren Bundgaard, f. 1842, blev møller i Langkastrup. Thomasine, f. 1848, gift med Jens Brask, se 14 a Ass. Mk. Nu er der kun en mindre eng, et kær og den dårligste del af marken tilbage med gamle, simple bygninger. En datter, Marie, bliver gift med Jacob Christensen, f. i Karlo 1837, d. 1903. De overtager gården. der er heller ikke større velstand, men han lader dog opføre et stort stuehus. Det hjalp jo ikke på velstanden, og gården måtte sælges efter hans død. Ferdinand Pedersen køber den. Kort efter brænder en af sidelængerne, og da den gamle svaghed, mangel på penge, stadig gør sig gældende, bliver denne længe ret simpelt opført. Ferdinand sled drabeligt i mange år under vanskelige forhold, 1923 blev gården solgt til Richart Schmidt, som boede der et par år og sælger til P. Bülow. Gården er let at handle med, idet den stadigvæk kan købes uden udbetaling. Rasmus Sørensen fra Aarslev køber den 1924. Han sælger den atter 1926 til G. Kjemstrup, som bor der til 1929 og sælger til Skræddergaard fra Thy. Under hans eje går det på bedste beskub. 1931 brændte udhusene, efter sigende ved lynnedslag. Ingen havde dog mærket, at uvejret var i nærheden af gården. Den største trængselstid, som i grunden havde været under hele perioden, siden Niels Kutsch købte, fandt dog sted i Skræddergaards tid. Han levede udelukkende af at stifte gæld, og da gården blev stillet til tvangsauktion 1936, var der hverken besætning, avl eller redskaber. Den blev tilskødet sagfører Larsen, Randers, som ufyldstgjort pantthaver. Han sælger den straks til Peder Thomsen, f. i Tvis 1904, gift med Sine, f. i Vinkel 1894. Hun var enke. I første ægteskab var børnene: Helge, f. 1920, Tage, f. 1921, Margrethe, f. 1923, Svend Aage, f. 1924, Verner, f. 1828, samt i andet ægteskab Mary Thomsen, f. 1933.

Skræddergaard lod opføre 3 velindrettede længer. På afstand tager gården sig nu rigtig pæn ud.

1937 overtager sagfører Larsen gården og sælger til forhenværende forpagter på Støvringgaard, Petersen.

83

Da Essenbækgaarden blev delt mellem 2 brødre 1801, fik Henning Nielsen Kutsch, f. 1773, den vestlige del af eng, kær og mark, ialt 9 td. hatk.. Han blev gift med Maren Sørensdatter fra Paderup. Der blev bygget en gård med 3 længer midtvejs mellem Essenbækgaard og byen. Det meste af jorden var af dårlig beskaffenhed, det kostede at bygge gården, og begyndelsen blev fattigdom. De nedadgående tider under krigen, dårlig drift i forbindelse med andre svagheder gjorde, at der ret hurtigt blev begyndt med at sælge jord. 1811 blev der bortsolgt 27 td. land af den sydlige del af marken samt lidt kær og sandlod til Laurs Sørensen fra Mygind. Det blev ved med at gå tilbage, og Henning Nielsen blev erklæret umyndig. Hans svoger, Albert Sørensen fra Paderup bliver ansat som formynder og administrator. Der bliver atter solgt jord, 14 td. land langs Assentoft skel, til Cher. Hansen, gift med Ane Knudsdatter. Der er et barn, Dorthe f. 1814. Der bliver rejst bygninger på grunden, formodentlig huset 5e Essb. Det er muligvis disse 14 td. land, der bliver drevet nede fra Klosteret indtil 1871. Under umyndighedsperioden bliver der solgt 3 td. 3 skp. hartk. til Jens Velling, vistnok købmand i Randers.

Det er sikkert denne jord, som overgår til Volk Mølle, og som endnu udgør denne gårds jorder og kær, men hartk. er sat betydeligt ned. 1816 bliver gården forpagtet bort til Knud Sørensen Degn, se 4a Dr. Han bliver gift med Sofie Marie, se 1a Essb. Efter hendes død 1818 ophæves forpagtningen.

1820 dør Henning Nilesen, og enken bliver 1821 gift med Albert Jensen fra Amstrupgaarden, f. 1771. Der bliver holdt skifte med børnene, hvor 4 sønner får hver 127 rd. 1 mk. 2 sk., 2 piger hver 63 rd. 4 mk. 15 1/4 sk. Albert Jensen dør 1827, og enken får atter en formynder eller værge, nemlig Peter Korning fra Krstrup.

1830 overtog den ældste søn, Søren, gården. Hartk er nu ned på 5 td. 2 skp. Der er endnu kun 3 længer, som står brandforsikrede for 1200 rd. Af deres børn overdrager Søren Henningsen, der er f. 1802 og ugift, gården til en broder, Peter Henningsen, f. 1812, gift med Madsine Knudsdatter, se 18a Ass.

Niels Henningsen, f. 1804, får ejendom ved Svendsdal. Ane, f. 1806, gift med slagter Jens Madsen, Krstrup, 1828. Sofie Marie, f. 1810, og Henning, f. 1812. Der er atter solgt jord, en eng til 3 mænd i Hørning, som atter sælger til Volk Mølle. Nu er der 4 td. 6 skp. hartk. tilbage. Efter at P. Henningsen har overtaget gården, går det jævnt fremad, en 4. længe bliver bygget, og først i 70-erne bygger han nyt stuehus.

I dette ægteskab var der mange børn: Mads Caspersen Pedersen, f. 1848, studerer teologi, men død, inden studiet er afsluttet; Knud Pedersen, f. 1846, bliver landbrugskandidat og virker en tid som lærer på Thise skole i Vendsyssel; han dør også som ung. Henning, f. 1845, begynder ret tidlig som handelsmand med heste og kreaturer og drev også denne virksomhed efter at han var bleven gift med en gårdmandsenke i Romalt, nuværende Mariesminde; Søren, f. 1851, bliver gift med Peder Hvids enke på Nørskovgaard ved Laurbjerg. Mette Kirstine, eneste datter, bliver gift med enkemand Søren Colind i Benstrup 1880, hun er f. 1849, d. 1892. Albert, gift i Jebjerg med Kirstine Smedegaard fra Mors.

84

Bent Pedersen, den yngste af børnene, f. 1860, overtager gården 1890, gift med Marie, f. Poulsen, f. 1872, se 9a ass. Han var en dygtig landmand, var sparsom i det daglige, havde evner til at foretage handeler, hvilket alt sammen i forbindelse med de gode tider for landbruget førte til, at han blev en meget velstående mand. Han lod stuehuset helt omrestaurere, så det præsenterede sig som nyt, og lod alle udhuse opføre som nye, moderne og velindrettede, Bent Pedersen døde pludselig 1928, 68 år gl.

Ægteskabet var barnløst, men en søn af Bent Pedersens broder Albert i Jebjerg ved navn Peter Hvid Pedersen blev fra ganske lille opfødt hos dem. Han overtager gården 1929. han

bliver 1930 gift med Marthe, f. Rasmussen, se 4a Dr., f. 1897. Han køber et hus, se matr. 5ah til sin plejemoder, Marie.

Der var en søn, Thorkild, f. 1931, en livlig, opvakt dreng. Der var jo gode udsigter for denne dreng, og han var næsten allerede den tap, hvormed det hele drejede sig, da ulykken indtrådte. Han havde alene gået og leget ude ved et sig ved gården og må være gledet derned og druknet. Man kan jo forstå den store sorg, det var for forældrene, og alle følte, hvad det havde at sige for dem. De syntes jo selv, at for dem var ingen livsglæde tilbage. 1929 nedbrændte alle gårdens udhuse ved en drengs leg med tændstikker. De blev straks genopført, moderne, store og rummelige bygninger og står nu som en af egnens mest imponerende bøndergårde. Som før nævnt er jordene ikke de allerbedste, men under den store udvikling af landbruget med dets større kreaturhold og dermed større gødningstilførsel er denne jord drevet op til en stor ydelse. 1876 husker jeg bestemt, at der kun stod 6 køer tøjrede på marken, måske holdtes der en del opdræt. På et vist tidspunkt, 1933, stod der 80 kreaturer i staldene.

Der er ingen jord købt; derimod er der solgt et lille hjørne af kærret til banen for at få plads til en stationsbygning.

Matr. nr. 3a Ldg. Langagerlund

Ejer: Peter Jensen

Som nævnt under Langagergaard blev der 1811 bortsolgt 27 td. land til Laurs Sørensen, f. i Mygind 1776, gift med Ane Kirstine Christensdatter fra Faarup. Han lod opføre bygninger på jorden ca. 300 meter øst for, hvor gården nu ligger ved en lille sig eller vandhul. Hans søn, Søren Laursen (Mygind) overtog ejendommen efter ham. Han var f. 1811, gift med Mette Marie Nielsdatter fra Hadbjerg, f. 1818, og hans søskende var Chr. Laursen, f. 1816, og Andie, f. 1820. Søren Mygind var meget bekendt for at fortælle løgne, uskadelige og fantastiske (à la Münchhausen). Hans søn, Martinus Sørensen (Mygind) overtager gården og bliver gift med Amalie Thim, se 7b Ass. Han lader gården flytte hen på sin nuværende plads. I ægteskabet er 2 børn, hvoraf den ene dør 1918 af "den spanske". en datter, Astrid, f. 1896, bliver gift med Peder Jensen, f. i Fausing 1891. Deres børn er Inga, f. 1917, Erna, f. 1918, og Sigfred, f. 1919.

Peter Jensen har overtaget ejendommen.

85

Matr. nr. 4a Essb. Volk Mølle

Ejer: Jens Jensen

Navnet på denne vandmølle kan tyde på, at den oprindelig har været drevet som valkemølle. Alt det hjemvævede tøj blev, inden det blev taget i brug, underkastet stampning eller blev valket, som det kaldtes. Senere blev den benyttet til maling af korn. Den ejedes som det øvrige sogn af Tustrup, og 1695 blev der oprettet følgende kontrakt:

"Jeg Oberst Hans Friis til Kragerup, Clausholm, Hevringholm, Thustrup og Essenbæk, Befalingsmand på Silkeborg, kiender och gjør herved vitterligen, at saasom jeg blandt andet mit Gods, jeg har stiftet til de fattige udi Hørning Hospital endogsaa hafver perpetieret Wolch Møllens aarlige Afgift til deris Underholdning.

Da paa det Mølleren den bebor efter min Jord Disbedre til de fattige og sin egen Nyder kand konserveres, at icke store Læster, Brøstfældigheder og andre Tilfælder forarmes, hafver jeg efter denne Dag ham och hans Arfvinger dens Bygning til evindelig Ejendom, fri for al Fæst och andre uvist at vinde som deris Arf og Eje, saalænge de holder Møllan fir-suarligen ved Lige, betaler Kngl. Majistæts Skatter og Hartkorn efter deris Landmaaling, och di falsige —?— deris Landgilde, som er aarlig udi alt: 18 Td. Mell och 18 Td. Malt efter

fundateret Indhold, huerfore jeg och herved paa Ovfuerskrefne Maade Skjøder den med al sin ret og Tillæg. Saa og fri Tørveskjær i Gundrup Mose, Helligsmose, och den Græsgang hand hidindtil har havt, til Knud Sørensen Møller, hauffer fra mig til deres Arvinger och deris Efterkommere och yderligere bevilges dem herved paa samme Vilkaar och med Lige Ret de da self hafver, at maa afstaa Skjøde til huem dem lystre, och vil give dem mest derfor.

Da saa at disse samme er vederhæftige och Mænd for at suare Kongen och de fattige och andre Tiender, och samtidig retter sig efter dette mit Skjødes indhold.

Til Forsikring och Stadfæstelse hafver jeg dermed med egen haand och Pen Underskrefven och Stadfæstet och forseglet.

Datum Thustrup d. 1 May 1695

Hans Friis.

Læst for retten paa Sønderhald, Rougsø og Øster-Lisbjerg herreders Ting, onsdagen d 3 Juny Anno 1696”

Dette skøde giver altså, hvis kontrakten overholdes, ret til selveje, idet der peges på, at de må sælges til hvem de lyster. Der var på dette tidspunkt kun lidt jord, der hørte til møllen. Det er meget sandsynligt, at der med et, som tillægges ifølge skødet, er ment den såkaldte møllemark på 10 td. land, som lå i Floddalen i nærheden af Hald Sø, og som hele tiden indtil 1920 har hørt til møllen.

Det blev mange generationer, der kom til at drive møllerivirksomhed ved Volk Mølle. Den første, som kendes, er Knud Sørensen Møller, f. 1653. Han dør 1733, 80 år gl. Hans kone dør 1730, 80 år gl. Hans søn Peder Knudsen Møller. f. 1665, gift med Ane Nielsdatter, d. 1741, 51 år gl. P. Knudsen Møller dør 1755, 90 år gl. Derefter får Søren Pedersen Møller gården 1740. Ifølge et skøde af 3 maj 1764 afstår han møllen til sin søn. Det gamle skur, som indtil branden lå nord for dammen, benytter han og konen som aftægtshus. Det var iflg. samme skøde et ret stort "ophold", de krævede. Han var gift med Maren

86

Sørens datter fra Tammestrup, f. 1748. Deres søn, Søren Pedersen Møller, f. 1768, d. 1838, bliver gift med Maren Frandsdatter fra Drastrup. Der er 2 børn, Frands og Peder. Sidstnævnte overtager møllen og bliver gift med Maren Nielsdatter. De er barnløse. En plejesøn (?) Søren Sørensen, f. 1811, overtager møllen 1834 og bliver gift med Eva Nielsdatter, f. 1806. Der er mange børn: Peder, f. 1835, får gård i Vissing, Anne, f. 1836, ugift, Maren, f. 1838, gift med Søren Sejersens, Lund, Niels, f. 1840, købmand i Randers, Line, f. 1842, gift med P. Møller Nielsen, Drastrup Mark, Christen, f. 1846, ugift, overtager møllen. 1850 fandtes en huslærer Anders Høegh fra Hjerminde, på møllen. Der er igennem tiderne købt megen jord til møllen, således at der, da Chr. Sørensen overtager den, er ca. 80 td. land, det meste af dårlig bonitet. Et stort kær og noget eng forbedrer det dog noget. Hvornår vindmøllen er bygget, er ikke oplyst. Den brændte ved lynnedslag 3 påskedag 1889 og blev straks genopført. Der var god søgning til møllen, og den kunne også tilfredsstillende kunderne, idet vandmøllen kunne klare arbejdet under vindstille.

De to ugifte søskende boede på møllen i al deres tid. En søstersøn fra Lund, Søren Møller, kom til hjemmet som ganske lille. Han kom efter konfirmationen i handelslære, hvilket han hurtigt opgav, og han passede en tid møllen. Da han bliver gift med Marie, f. i Uggelhuse, skal de jo have et hjem, og der bliver bygget et stort hus ved gården. De får den ulyksalige ide at begynde et bageri. Det gik en del år, men slugte så mange penge, som Chr. Sørensen måtte gøre rede for, at han tilsidst ikke kunne klare den længere, og gården gik til tvangsauktion. De to søskende døde begge kort efter.

Landpost Jens Christensen fra Mygind køber gård og mølle 1917.

Siden 1880 havde forpligtelserne til Hørning Hospital været afløst. I 222 år havde vognen gået over til Hospitalet 2 gange om måneden hvert år, den 7. og den 21., med 1½ td. mel

og 1½ td. malt hver gang. Nu bliver forpligtelsen kapitaliseret til en sum, som indbetales til stiftelsen, og møllen har nu fri rådighed over for denne.

Jens Christensen sælger 1918 til Chr. Jensen fra Thy. Han beholder 6 td. land nær byen samt møllemarken 10 td. land, som han sælger til Søren Thim. Chr. Jensens kone er af den kendte Bjerreslægt i Nordvest-jylland. Der er mange børn, hvoraf en del er rejst til Amerika. En søn, Jens Jensen, har med stor dygtighed oparbejdet en fabrik ved Hørning station til fremstilling af have- lyst- og hønsehuse m.m. Den er bleven landskendt og har en meget stor omsætning. En anden søn, Bertel Bjerre Jensen, begyndte som nedenfor nævnt med anlæg af haven, men er nu knyttet til fabrikken i Hørning. Han er gift med Klara, f. i Gjesing 1901.

Efter at den elektriske kraft havde fået udbredelse på landet, tabte møllerne deres betydning, og møllervirksomheden faldt helt bort. Vindmøllen, som pyntede så smukt i landskabet, blev nedbrudt, men udbragte ikke mere, end nedbrydning kostede. Vandmøllen, som lå sammenbygget med stuehuset, havde endnu lidt søgning, og vandhjulet frembragte samtidig elektricitet til gårdens brug. Da Chr. Jensen 1932 sælger gården til Jens Jensen, f. i Højstrup 1871, gift med Nielsine, f. i Ørsted 1880, han var oprindelig smed, men har haft gårde forskellige steder, beholder Chr. Jensen bakkerne 10 td. land, det ny hus,

87

skovskrænten, haven samt ret til at sætte båd på dammen. Alt det overdrager han til sønnen, fabrikant J. Jensen, som anlægger en danseestrate og bygger en stor, smuk træ- og glaspavillon i forbindelse med det overtagne hus, fra hvis køkken der let kan serveres. Han forpagter det ud til restauratør Todbøl fra Randers, som får bopæl i huset. Efter et par års forløb køber han alt det nævnte, som fabrikanten overtog, og samtidig et lille stk. jord fra Essenbækgaarden til garage, parkeringsplads, anlæg af luftgynger, rullende hjul m.m.

1934 brænder gård og vandmølle. En lille smuk gård bliver opført med et pænt lille haveanlæg ud til dammen; men den idyl, som var over den gamle bindingsværksgård, savnes.

Når man fra bakken så ned over mølledammen med den gamle bindingsværksgård som baggrund, fik man et meget smukt indtryk af omgivelserne, med udsigt over de store udstrakte enge og Støvringgaards skove samt Rougsø herred i det fjerne. Stod man derimod ude i engene og så ind mod Møllegaarden, gav det et helt andet indtryk af naturforholdene, mere imponerende: Den lange bakke bevokset med krat og træpurl, gården, mølledammen, hvor der bagved hæver sig en skrænt med store bøgetræer, og øverst på de lyngklædte bakker en fremspringende pynt med den gamle kirke med sit stensatte kirkegårdsdige, og op gennem slugten den gamle Essenbækgaard samt vindmøllen på det højeste punkt. Mere typisk og smukt jydsk landskab fandtes næppe. Nu har idyllen tabt en del. Kirken er borte, møllen nedbrudt, møllegården brændt, og Essenbækgaarden fornyet med bliktage.

Det er en kedelig erstatning, som nu præger landet de fleste steder, telefonstænger, mejeriskorstene, transformatorhuse, bliktage o.s.v.. Nu mangler det bare, at vore gamle herregårde med deres parker, som efterhånden sælges og opløses, også skulle forsvinde. Men endnu er der kønt nede ved møllen. Ovenfor nævnte Bertel Jensen begyndte at pynte op omkring dammen og fik omsider et helt haveanlæg fremstillet i forbindelse med skovskrænten og møllebækken, som snor sig mellem Elletræer, lysthuse og siddepladser, hvilket medførte bygning af den foran nævnte dansesal og den store pavillon. Siddepladser er udhugget oppe i bakkerne, og der er nu blevet, hvad der var eftertragtet, et ret stort turistbesøg, både fra omegnen og særlig fra Randers.

Nu kan den gamle Møllegaard kun betragtes som landbrugsejendom. Der er igennem tiden plantet en del nåleskov på bakkerne.

Af Jens Jensens børn er Frode, f. 1912, Aage 1914, Ella 1918 og Elisabeth 1920.

Af de 6 td. land, som Jens Christensen tilbageholdt fra Volk Mølle, sælger han de 3 td. land nord for stationsvejen til R. Mariager 1925. 1935 lader han opføre bygninger på lodden og sælger ejendommen til Chr. Dyrby fra Klosteret 1937. Han agter at anlægge gartneri. De 3 td. land syd for vejen sælges til bager Lyngaa, se 5t Ass.

88

Hvornår dette gamle hus er bygget vides ikke. 1884 bliver det vistnok ombygget af en murer Bertel. Han boede i det gamle hus, der var brændt inde i byen, og købte en del af R. Pagters gamle stuehus til opførelse af det her nævnte hus. Hans kone., Edel, var hengiven til drik, og en dag, hun gik hen til et vandhul, hvor hun hentede deres drikkevand, gled hun på hovedet ned i hullet og druknede. Man fandt hende med skørterne vendt op om hende, og man talte længe om det syn, der mødte dem.

Huset har skiftet ejer mange gange. 1921 købes det af Chr. Raaby, f. 1854 i Ørsted, gift med Kirsten, f. 1862 i Ørsted. Efter hendes død 1933 arver Anders Andersen fra Fajstrup huset. Han er gift med en plejedatter. Raaby flytter hen på asylet i Virring.

Huset bliver solgt til Mogens 1936.

Dette gamle hus har gennem tiderne skiftet ejer mange gange, 1873 Laurs Mygind, 1914 Niels Chr. Boje, 1916 Alfred Nielsen, 1917 Chr. Jacobsen, 1918 Villads Chr. Christensen. 1921 bliver det købt af Søren Kastrup, f. 1872 i Romalt, gift med Dorthe, f. 1866 i Læsten. Han har holdt huset godt vedlige og lagt nyt tag på det.

Cementfabrikken.

I bakken lige for stationen fandtes udmærket grus til støbebrug. Der lod lærer Andersen og S. Mehlsen, Drastrup, anlægge et cementstøberi. Det er senere overgået til N. Pagter Helles, Sofiekloster. Der er foruden støberiet bygget et beboelseshus på pladsen.

Banens vogterhus.

Da banen bliver anlagt 1876, bliver der bygget vogterhus ved vasen ud til teglskærsengene. En del år efter blev der anlagt et trinbrædt og tilbygget 2 fag til billetsalg og venteværelse. Da stationen blev bygget, bortfaldt vogterstillingen, idet der kunne lukkes fra stationen. Forskellige banearbejdere har siden boet der.

Mads Andersens enke fra Langkastrup Mark, Mette Kirstine, lod dette hus opføre omkring ved 1900. Der har været skiftet ejer flere gange. Landpost Kastrup boede der i mange år. Han gik postruten Volk Mølle-Hørning i ca. 30 år og flyttede til Randers 1936. Nu ejes huset af Anton Nielsen, f. 1888 i Ass., se 23m, gift med Nielsine, f. Nielsen, f. i Brahetrolleborg på Fyn. Der er en større børneflokk, ialt 13.

Jernbanestationen.

Randers-Grenaabanen blev anlagt og åbnet 1876. Den første linie var stukken ud over Aarslev-Sjellebro-Auning uden hensyn til Rougsø herred. Den blev anlagt som privatbane med aktietegning af kommuner og private. Ved store tilskud, særlig fra det stort anlagte Floes teglværk, og på foranledning af daværende amtsrådsmedlem, etatsråd Mourier Petersen, Holbækgaard, som særlig talsmand for Rougsø herred, blev en ny linie foretrukket: Randers-Allingaabro-Auning.

Der blev udfoldet en større stads ved banens åbning. Kong Christian IX. kom sejlene til Uggelhuse, hvor skibet endelig med nogen besvær blev lagt til ved en for tilfældet bygget landgangsbro, der førte op til engen, hvor der var skaffet en del af egnens pæneste køretøjer, som mødte og kørte den fine deputation op gennem byen til stationen for derfra at foretage den første officielle kørsel ind til Randers. Programmet forløb normalt, og der faldt en del ordener.

Desværre faldt foretagendet igennem den kommende tid ikke så godt ud som begyndelsen. Det viste sig snart at være en fejltagelse med denne linie. Fra Randers til Allingaabro, ca. 3 mil, løb banen langs fjorden uden opland til den ene side og med kun een station, Uggelhuse. Måske trafikken på den øvrige strækning heller ikke har været tilfredsstillende. Banen kunne langt fra svare sig, aktierne var intet værd, man solgte en aktie for en kaffepunch.

Efter kun fem års forløb overtog staten banen, som nu havde fået en forbindelse fra Ryomgaard til Aarhus for en billig pris. Staten har næppe drevet banen billigere end de private, men det hurtigt stigende forbrug indenfor landbruget med foderstoffer, kunstgødning o.s.v. viste snart så store forbedringer i driften, at banen i mange år blev et udmærket aktiv. Der blev åbnet et billetsalg ved Floes teglværk, og et indlagt spor til teglværket med sin stigende produktion gavnede også.

Et billetsalgssted med trinbrædt blev åbnet et lille stykke øst for Volk Mølle. Der var meget dårlige færdselsforhold tilstede for at komme ned til banen. For gående kunne det jo gå, enten tværs over markerne eller man fulgte et dige fra Drastrup og derned, men om aftenen var det absolut en meget kedelig tur. For vognfærdsel, særlig fra den sydøstlige side, hvorfra de fleste kunne ventes, var det en lang omvej med dårlig vej ned forbi Essenbækgaard og Volk Mølle. Man kunne køre et langt stykke ind mod Randers i den tid, det tog.

Disse forhold i forbindelse med den voksende omsætning udviklede sig til en stærk agitation for at få en station eller i hvert fald et sporskifte med holdeplads. Der var mange vanskeligheder at overvinde. Staten var ikke meget villig til at foretage denne bekostning, under alle forhold krævede den en bedre forbindelse med vej end den daværende. Dette med vej var næsten det vanskeligste punkt at komme over, idet der på en lang strækning skulle købes jord, helt fra Drastrup ned til banen, og hvis det så endelig kunne ordnes, kom gennemgravningen af den store bakke ovenfor banen. Det var en umådelig masse kubikfod, der skulle flyttes, for at få stigningen nogenlunde tålelig.

Efter lange og trange forhandlinger indenfor kommunen med

særlig protest fra Virring, gik sagen endelig igennem med hjælp fra amtet. Der blev købt og udlagt vej ned over Laurs Rasmussens mark, som derved belv delt i 2 dele. Forhenværende finansminister Neergaard, som på den tid var egnens folketingsmand, gjorde sin indflydelse gældende overfor statsbanerne, der gik ind på at bygge station, eller som det kaldtes, regnskabsførende holdeplads. Samtidig blev der brevsamlingssted med 2 postruter.

De store udstrakte enge og kær, som var tillagt byen, fik også deres betydning for opdræt af stude.

Ved udskiftningen fandtes ikke en bopæl udenfor byen. Nu findes der 28, næsten alle med jordtilliggende, hvoraf en del er statshusmandsbrug.

Matr. nr. 2 Dr.

Ejer: P. Salling

Poul Pedersen, f. 1701, d. 1739, besidder denne gård. Om enken atter gifter sig eller lader gården styre, indtil datteren Mette, f. 1731 bliver gift med Chr. Andersen, oplyses ikke. Hans datter, Inger Christensdatter, bliver gift med Rasmus Sørensen Kloster, f. 1743, d. 1775. Han er den første sognefoged i sognet. Han dør efter få års ægteskab, og hun bliver 1781 gift med Albrecht Sørensen fra Vorup. Han dør 1789, og hun bliver atter gift, denne gang med Knud Pedersen (Bang) fra Ladegaarde 1790, f. 1763, se 1 Ldg. Det er stadigvæk kortvarige ægteskaber. Han dør 1794, og hun bliver gift 4. gang med Jens Nielsen (Smed). Kort efter dør Inger. Der var ingen børn i disse ægteskaber. Jens Nielsen gifter sig 1797 med Ane Margrethe Kutsch fra Essenbækgaard, f. 1773, d. 1825. De har et barn, Ane Sofie, f. 1798. Hun bliver gift med Knud Rasmussen 1818, og forældrene får aftægt af gården. Jens Nielsen (Smed) dør 1827.

Gården overgår 1830 til fremmede. Den ny ejer hed Jens Hansen, f. 1798, gift med Mariane Cathrine Nielsine Frederikke, f. Nellemann, f. 1805. Hun dør 1834; hendes gravsten findes endnu på den gamle kirkegård. Hvor de kom fra, oplyses ikke. Han sælger det følgende år til Jacob Jocusen, f. 1799, gift med Maren Rasmusdatter, f. 1803 i Vivild, d. 1845. Der er et barn, Maren, f. 1840. Jacob Jocusen sælger gårdens sandlod, Skovkrog kaldet, til Svedsdal 1848. 1844 (disse to årstal må være forbyttet) bliver gården solgt til Herman Simon, f. 1821 i Randers. Han er jøde. han bor der ugift med en mangeårig husholderske, indtil han 1892 sælger til landbrugskandidat Veller. Han spekulerer på at flytte den gamle næsten faldefærdige gård ud på toften og anlægger have med læbælte, men det blev ikke til noget. 1902 sælger han til M. Foged fra Thy, gift med Emilie Selchov fra Agentoftgaard ved Randers. Deres børn: Johannes, f.t. folketingsmand, valgt af partiet "L.S.", Esther, tandlæge i Randers, Vita og Maja. Efter nogle års forløb bygger han stuehus på det gamles plads og senere udhusene. Da naboejendommen, matr. nr. 7a bliver solgt til ejendomshandlere og disse udstykker en del af jorderne samt hele engen til statsbrug og bygningerne samt resten af jorden har været i anden mands eje nogle år, køber Foged bygningerne med tilliggende jorder, bortsælger 3 td. land til et af statsbrugene, nedbryder en del af de gamle bygninger, og driver det købte under sin gård. Stuehuset har den meste tid stået ubeboet.

1921 sælger han gården til P. Salling, f. 1868 i Marie Magdalene, gift med Eleonora, f. Møller fra Ringsø ved Pindstrup, d. 1925. Han gifter sig med Maren, f. Nøhr, fra Mors, f. 1883. Børn i første ægteskab: Sigfred, f. 1913, Hedevig, f. 1915, gift med en lærer 1936, Jacob, f. 1916, Vera, f. 1920.

Matr. nr. 3a Dr.

Ejer: dyrlæge Langemann

Niels Nielsen Iversen boede der indtil 1728. Han får aftægt hos Rasmus Jensen. Han er muligvis gift med en datter, efter

hvis død han gifter sig med Kirsten Knudsdatter, f. 1731, se 1a Ldg. Efter Rasm. Jensens død gifter hun sig med Peder Rasmussen, f. 1727, d. 1812. De har en datter, Karen, f.

1768, der bliver gift med Niels Nielsen (Smed), f. 1758. De overtager gården 1793. Deres børn er Niels, f. 1794, Kirsten, f. 1796, og Peder, f. 1800. Sidstnævnte overtager gården. Hans kone hedder også Karen Pedersdatter. De bliver gift 1828 og har en datter, Maren, f. 1829. Hun bliver gift med gårdejer Søren Hornbech i Krstrup. Og en søn, Niels, f. 1831. Han får ejendom på Randers Mark. Efter hans fødsel dør Karen, og Peder Nielsen gifter sig med Mariane Madsdatter, f. 1810, se 10a Ass. Foruden Peder Nielsens ovennævnte broder, Niels som får gård i Assentoft, se 4a, er en anden broder, Chr. Drastrup, se 3a Tmstr., og en søster, Eva, gift i Volk Mølle.

I Peder Nielsens ægteskab med Mariane er flere børn: Mads Caspersen, f. 1833, bliver gift med Maren Andersdatter, f. 1836, se 7a Dr. Han får som arv en lille jordlod fra gården kaldet "Knolden", hvorpå de bygger. Carl, f. 1838, Maren, f. 1840, gift i Uggelhuse; hun gik under navnet "Ma'ster". Anne, f. 1847, gift i Voldum med P. Kirkegaard, og Peder (Smed), f. 1849. Han overtager gården og bliver 1880 gift med Eline, f. Pedersen, se 5a Dr. Deres børn er: Peder Pedersen, f. 1881, har gård i Mejlby ved Randers, og Mariane, f. 1883, gift med Niels Pagter i Lund. Efter få års ægteskab dør Eline, hvorefter P. Smed gifter sig 1891 med Margrethe, f. Jensen, se 4a Dr. P. Smed dør 1896. Margrethe gifter sig 1898 med Peder Hornbech fra Krstrup, søn af ovennævnte Maren, der var født i gården 1829. I dette ægteskab er 2 sønner: Søren, f. 1899, og Niels, f. 1901, se 5a Dr.

1916 opstår en ildebrand, hvorved hele gården nedbrænder til grunden. Det var en gammel gård med bindingsværk og stråtag, men godt vedligeholdt. Der var kun 12 meters afstand til nabogården, som lå tæt sammenbygget med 2 andre gårde, alle gamle med stråtag. Det var ikke ventet, at de kunne blive reddede. P. Hornbech sælger brandtomten og jorden til ejendomshandlerne P. Glavind og mejeribestyrer A. Jensen, Birkehøj. P. Hornbech beholder en stor sandlod, som var beplantet med granskov, samt et kær på ca. 5 td. land.

A. Jensen dør kort efter købet, og hans broder, mejeribestyrer N. Jensen, Ryomgaard, overtager hans part. Den store sølod, ca. 30 td. land, bliver solgt til Chr. Boje og L. Laursen, Lund. Den del af hovedmarken, 11 td. land, som ligger mellem landevejene, bliver solgt til Chr. Pagter, se 7n Dr. P. Smed havde solgt den byggeplads, hvorpå mejeriet Birkehøj blev bygget, og hvortil der senere blev købt et par td. land fra samme gård. Ejendomshandlerne solgte yderligere en såkaldt blødeneg til Rasm. Mariager, se 7k Dr. Der bliver opført en ny, pæn, nutidsindrettet gård, hvis størrelse passer til de tilbageblevne 50 td. land; den store eng på 15 td. land hører endnu til gården. Dette samt et par heste og det redskab, som blev reddet fra branden, bliver solgt til Boje, Lund, og Rasm. Mariager. Disse sælger straks til Søren Skjødt fra Vestrup, gift med Karen Bugge Skjødt fra Vestrup, 1918. Det er den aller dyreste tid under krigen. Gården kostede 118.500 kr., dertil indsætter Skjødt besætning, manglende redskab, bygger et redskabshus, anlægger have og tilbagekøber den store sølod til en høj pris af 30.000 kr. Denne høje pris kan gården ikke

94

forrente, og Skjødt sælger 1922 til Poul Bülow, der året efter sælger til Vinter, der atter sælger til dyrlæge Langemann 1924. Han er f. i Hadsten 1885, gift med Inge, f. i Horsens. Gården bestyres af hans broder, Ejner Langemann, f. 1883.

Matr. nr. 4a Dr.

Ejer: Anders Rasmussen

Det er en gammel slægtsgård. Dog kan slægten ikke spores før Søren Jensen (Degn), f. 1748, gift med Karen Rasmusdatter, f. 1747, d. 1781, 34 år gl. Dens besiddere før dem kan ikke opgives. Det er meget sandsynligt, at det er den gård, som 1686 betegnes som en øde gård og er henlagt til Essenbækgaarden. Det er i hvert fald den, der ligger nærmest. Efter

Karens død gifter Søren Degn sig med Mette Knudsdatter 1782, f. 1759, se 5a Klosteret. I første ægteskab er 2 døtre, Anne og Bodil. I andet er Knud, f. 1784, Jens, f. 1787, Maren, f. 1789, d. 1861, Chr., f. 1791, Karen, f. 1793, Laurs, f. 1794, Ingeborg, f. 1795, og Søren, f. 1799.- 1811 bliver datteren, Maren, gift med Jens Sørensen (Landeværn), f. i Vinderslev 1777. Datteren Karen bliver gift med enkemand Frands Laursen, se 5a Dr. Sønnen Knud Degn, se 1a Essb. Jens Landeværn køber den ene Tvillinggaard omkring ved 1820, men sælger den efter branden til Søren Laursen fra Laurbjerg. I deres ægteskab var mange børn: Søren, f. 1814, fik gård i Ammelhede, Niels, f. 1819, Søren Mikkelsen, byggede et hus på gårdens sandlod, Christen, f. 1824, fik gård i Floes, Laurs Bording, se 3c Tmstr. En datter, Inger, blev gift med entreprenør Brede i Randers.

1846 overtager sønnen, Niels Jensen, gården, og bliver gift med Maren, f. Pedersen, fra Allestrup, f. 1825, d. 1905. 1846 sælger hans gårdens sølod til Niels Ladefoged. 1855 køber han et større jordareal fra Essenbækgaarden, som støder op til hans mark, dertil det halve af dens store eng og kær, ialt 3 td. 5 skp. hartk. Hans gård er nu på 12 td. hartk., den største i sognet på den tid. Det er muligvis ham, der køber den del af marken, som ligger nord for husene fra Essenbæk skel til gården. 1873 opfører han et meget stort stuehus. For at få plads til dette, køber han et boelssted, som lå sydvest for gården, og det er dette boelssted, at den omskrevne jord hører under. Til gården har hørt en mindre eng i Assentoft Husenge. Disse enge blev ved udskiftningen underlagt Drastrup, og sandsynligvis har denne eng hørt til boelsstedet. Den er nu solgt.

Niels Jensen var kendt som en større studeopdrætter, hvilket de store kær og engarealer gav anledning til.

Deres børn var: Minne, f. 1851, gift med Hans Lange, Robdrup, P.L. Jensen, f. 1858, gift i Kirkegaard ved Fløjstrup, Jensine, f. 1860, gift med Laurs Rasmussen fra Slyngborg kro, f. 1856, Martinus, f. 1862, blev mejeriejer i Sverrig, Jens Jensen, blev efter at have været forvalter på større gårde i flere år, ejer af en større gård i Vendsyssel, og Margrethe, se 3a Dr. Niels Jensen dør 1894, og gården overgår 1896 til datteren Jensine og svigersønnen Laurs Rasmussen, se 7a Dr. Han var en driftig og virksom mand, der foruden at passe sin store gård fik meget at gøre indenfor flere offentlige hverv. Han var en tid skatterådsmedlem, sognerådsformand og m.m. Denne virksomhed fik en brat afslutning. En nat i marts 1919 brød en bandit ind i sovekammeret og skamslog både ham og hans kone.

95

De fandtes begge bevidsløse. Jensine kom dog nogenlunde over det, hvorimod Laurs Rasmussen blev slået blind, idet han mistede synet på begge øjnene. Den før så virksomme mand har snart i 20 år båret sin skæbne med en sjælden tålmodighed.

Af dere børn er Martha, f. 1897, bleven gift, se 2a Ess., og Anders Rasmussen, f. 1896, gift med Kirstine, f. Enevoldsen, f. i Galten 1894. Deres børn er Harriet, f. 1922, og Else Kirstine, f. 1924.

På det tidspunkt, da ulykken indtrådte, var A. Rasmussen forpagter af Galten præstegård. Han overtager straks gården i Drastrup. Han er som faderen tildelt en hel del offentlige hverv, mejeriformand, sognerådsformand, formand for Andelsbankens Randersafdeling m.v. Efter ulykken køber Laurs Rasmussen en stor villa i Assentoft, hvor de endnu bor. Ved gården i Drastrup byggede han en kostald og den store staklade udenfor gården. Han gjorde et stort arbejde for engenes inddigning.

Matr. nr. 5a Dr.

Ejer: Niels Hornbech

Ved en søndre side af gaden lå denne gård, oprindeligt på størrelse med de andre, ca. 8 td. hartk., 1688. Hvornår den er bleven delt, oplyses ikke. Marken er imidlertid bleven delt,

men bygningerne benyttedes endnu af 2 familier. Det er muligt, at der er opført en mindre længe ned i midten, som man enkelte gange har set ved lignende delinger. Gården kaldtes "Tvillinggaarden". Delingen har funden sted omkring ved år 1700.

Der findes i byen en Chr. Frandsen, d. 1733, 72 år gl., gift med Maren Jepsdatter, d. 1738, 74 år gl. De har muligvis beboet den vestlige del af denne gård. 1737 bor Frands Christensen der, sandsynligvis deres søn. Laurs Frandsen, f. 1741, d. 1802, gift med Ane Pedersdatter, f. 1748. Deres søn, Frands Laursen, f. 1782, gift med Karen Rasmusdatter, d. 1821, muligvis Rasm. Chr. Klosters datter. Han gifter sig derefter med Karen Sørensdatter Degn, "Ka'Degn". Deres børn er: Ane Kathrine, f. 1821, Mette Kirstine, f. 1822, Laurs, f. 1827, og Søren Kloster, f. 1828. Sidstnævnte får en mindre ejendom, se 3b Tmstr., Laurs, se 7b Dr. Efter Frands Laursens død 1840 gifter enken sig 1843 med lærer Ilsø, Assentoft. Han er 50 år gl. Efter hans afsked som lærer bor de i gården, som er overgået til datteren, Ane Kathrine, der bliver gift med Peder Knudsen Pedersen (Anders Chr. Knudsen står der i en rettelse med håndskrift), se 18 Ass., 1844. Deres børn er: Knud, f. 1845, Frands, f. 1846, lærer i Grenaa, Sofie, f. 1848, gift med lærer Larsen, senere lærer i København. De blev meget gamle, var barnløse, og efterlod sig ved deres død en ret betydelig formue, Elline, f. 1852, gift med P. Smed, se 3 Dr., Mads Caspersen, blev lærer i Tebbestrup, f. 1854, og Mine, gift i Værum. Knud Pedersen overtager gården, gift med Ane Nielsen fra Værum. Han sælger gårdens sølod til Rasm. Rasmussen ved Hald Sø, hvorefter han sælger gården 1894 til Borch. Knud Pedersen har siden haft gård i Askildrup og Kastbjerg. Han rejser tilsidst til Randers, hvor han dør i en høj alder. Borch sælger samme år til Peder Nielsen fra Elsted, som atter sælger til Jens Sørensen, der boede der en kort tid, indtil han skød sig.

Der bliver stadigvæk handlet med gården. Den købes af Conradsen, forhen forvalter på Skaføgaard. Han sælger samme år til Anders Stigsen fra Grenaaegnen. Den blev derefter solgt til

96

Buus, som boede der indtil 1922. Han var en kort tid sognerådsformand. Han har 2 sønner: Søren og Karl.

Gården brænder for ham, den blev antændt fra nabogården. Han lader opbygge en ny pæn og velindrettet gård og sælger 1922 til Anton Madsen fra Hollandsbjerg, som 1925 sælger til R. Skipper fra Kradsbjerg, der 1929 flytter til Assentoft, se 35c Ass., efter at have solgt til Niels Hornbech, se 3a Dr.; han er f. 1901, gift med Karen, f. Würgler, f. i V. Velling 1907. Der er en søn, Per Würgler Hornbech, f. 1932.

Gården har siden 1894 skiftet ejer 8 gange.

Matr. nr. 6a Dr.

Ejer: Jens Thomsen

Den østlige del af Tvillingegaarden beboedes 1728 af Rasmus Christensen, hvis enke bliver gift med Søren Christensen Kloster 1842. Niels Knudsen, f. 1735, d. 1773, se 1a Ldg., bliver gift med datteren Ingeborg Sørensdatter. Derefter har Christen Knudsen gården, gift med Maren Sørensdatter, f. 1736.

Deres datter, Bodil Christensdatter, f. 1783, bliver gift med Niels Andersen Kloster. Han får skøde på gården, som nu er på 4 td. 3 skp. hartk. Det går ikke helt godt, og de bliver skilt 1816. Det er vistnok hende, der beholder gården. Hun døde 1820, og Jens Landeværn køber den. 1823 brænder Tvillingegaarden, og denne bliver flyttet hen på dens nuværende plads. 1825 bliver den solgt til Søren Laursen fra Laurbjerg; derefter er det vistnok Niels Rasmussen Elgaard, som bor der indtil 1832, da han sælger til Peder Bundgaard.

En af de sidste ejere har solgt søloddens, se 15 Dr. Gården bliver 1845 solgt til

P. Bundgaard, f. 1805, gift med Ulrikke Ravn fra V. Velling. Han køber 1850 Essenbækgaarden og sælger til Søren P. Sørensen, f. i Kallundborg, gift med Maren Thorsdatter, f. i Krstrup 1826. 1852 ejer Søren Andersen gården. Derefter Chr. Jacobsen, som sælger til Chr. Ulstrup, efter at han har solgt Raaballegaard. Han er f. i Sabro 1802. Han har flere børn, hvoraf en søn blev dyrlæge i Randers. En datter, Ane Marie Ulstrup, er gift med Niels Sørensen i Thrige, f. 1804. De kommer til Drastrup 1858 og overtager gården. Foruden en søn af mandens første ægteskab, Jens Chr. Sørensen, har de en søn, Søren Nielsen, f. i Søften 1843, se 15a Dr. Gården bliver solgt til Chr. Rasmussen 1870, og han sælger samme år til Jens Thomsem, se 24 Ass. Hans søn Thomas Jensen, f. 1842, gift med Ane Nielsen, f. 1850, se 4b, overtager gården 1879. Da skifteretten skal ordne dødsboet efter Laurs Frandsen, se 7b, køber Thomas Jensen gården 1896. Hans kone dør 1892. Han driver denne ejendom til sin død 1899. I ægteskabet er flere børn: En datter, gift i Grund, en anden datter, Anna, død som lærerinde i Gjerlev, en tredje datter, Nielsine. En søn, Niels Jensen, havde gård i Gassum og senere i Albæk. Den ældste søn, Jens Thomsen, f. 1875, gift med Martha, f. Nielsen, f. i Ammelhede 1875, d. 1925. Det var vanskelige forhold, denne unge mand gik ind til, gården på sølodden, som sikkert blev købt uden penge, en stor søskendeflok, han som den ældste nærmest skulle vejlede. Man skulle synes, at det kun var en stor gæld, han gik ind for at slås med. Gården på marken sælger han 1901, men beholder visnok et lille stykke jord. Han arbejder flittigt og får særlig en stor svinebesætning, hvoraf han årlig sælger en masse smågrise. Han har bygget et

97

nyt velindrettet stuehus, som skånes for at brænde, da de øvrige bygninger nedbrændte ved ild fra en kartoffelkoger 1916.

Besætningen forbedres stadig. Der er bleven solgt avlsdyr, både af heste og kvæg, så der er en overordentlig stor forskel på i dag og ved overtagelsen.

Der er 4 børn: Minna, gift med grd. Foged, Kousted, Anna, gift i Skanderborgene, Tage, gift med Ellen, f. Nielsen, Over Romalt, har gård i Ammelhede, Palle, mejerist.

De 2 til gården hørende sandlodder er solgt, den vestlige 1857, den østlige 6e 1847. På grunden langs gaden er opført 3 huse. Det er den gård i sognet, der har skiftet ejer de fleste gange, ialt 17.

Matr. nr. 7a Dr. Den gl. gård

Ejer: P. Salling

Slægten Jepsen besad denne gård i ca. 250 år. Chr. Jepsens moder var født der 1637, hun dør 1729, 92 år gl. Sønnen, Chr. Jepsen er f. i 1658, d. 1740. 1735 overtager hans søn, Jeppe Christensen, f. 1716, gården. Han er gift med Birthe Rasmusdatter; muligvis er hun datter af Rasmus Jensen, se 3 Dr. Jeppe Christensen får aftægt på denne gård 1787.

Deres søn er Chr. Jepsen, f. 1740, d. 1812. Han overtager gården 1742. Hans kone dør 1794, 46 år gl. I dette ægteskab er flere børn, hvoraf Rasmus Christensen (Hjulmand) får skøde på gården 1810. Han er gift med Mette Kirstine Revsbech fra Hørning. Det gik tilbage for dem, hvilket følgende skøde med optegnelse over besætningen viser.

1819 købes og skødes gården til Rasmus Mariager, f. 1794, fra Hørning (nedskriverens bedstefader) for en købesum på 4200 rd. Der medfølger 2 heste, 3 køer, 6 får med yngel, 2 beslagne vogne, 1 plov med behør, 2 harver, kakkelovn i dagligstuen, herbergsenge med tilbehør samt 5 tvillingstrav havre. Rasmus Christensen forbeholder sig et tørveskifte vest for Hørvasen samt 2/3 af den vestre side af Fækæret. På denne parcel bygger han en lille simpel bopæl, matr. nr. 7d. Det gl hus lå til for få år siden lige overfor nuværende vogterhus. Gårdens sandlod lå ned i den såkaldte Rinddal ned for Svendsdal. Dens nederste del

er allerede bortsolgt. Inden disse bortsalg finder sted, har gården 8 td. 1½ skp. hartkorn. De vanskelige tider for landbruget med landets bankerot 1818 gjorde det ikke muligt for ham at beholde gården. Han må sælge den 1823 til Mikkel Maarup Abrahamsen, gift med Jensine Andersen fra Gjesing, f. 1799. Deres børn var: Niels Abrahamsen, der blev kaagmand i Kristrup, f. 1821, Ane Kathrine, f. 1822, gift med enkemand Chr. Gabrielsen, som havde en lille ejendom, 23 c Ass. Mark, ovenfor Haldsø, Anders Mikkelsen, f. 1823, gift med Karoline Eskildsen fra Hammelev, havde forskellige huse i Assentoft, se 35f, Ane Kirstine, f. 1826, gift med grd. Anders Olsen i Kristrup; hun dør efter et års forløb, og søsteren Birthe, f. 1827, bliver da gift med ham; Jens Christian Mikkelsen, f. 1831, se 8 Ass.

Mikkel Maarup dør 1833, og enken bliver derefter gift med Anders Ladefoged fra Allestrup, f. 1801 i Mellerup. I dette ægteskab er børnene Michael, f. 1835, bor i Randers, Maren, f. 1836, gift med Mads Caspersen, se 3 Dr., Karen, f. 1841, gift med grd.

98

Anders Møller i Haslund. Anders Ladefoged døde 1851 efter et fald fra en trappe i Randers. Enken sælger gården til sagførerne Ejlersen og Ammitzbøl, Randers, som straks afhænder den til en svensker, P. Jönsson, som til husholderske har en norsk enke, Charlotte Sørensdatter.

1862 sælges gården til Bøggild, som bor der indtil 1883. Den købes af Laurs Rasmussen fra Slyngborg, se 4 Dr. Da han 1896 overtager sin svigerfaders gård, matr. nr. 4 Dr., sælger han gården til Søren Mehlsen, gift med Karen Espensen, begge fra Salling.

S. Mehlsen var meget interesseret i, hvad der var fremme i tiden, både af folkelige og politiske spørgsmål. Her i sognet kom han ikke til at gøre sig gældende. Han hørte politisk til det moderate parti, som netop disse år stod meget lavt i kurs, særlig på denne egn, på grund af dette partis medvirkning ved forliget med Estrup efter hans mangeårige provisoriske regeringstid. Alfred Jensen, som på den tid var mejeribestyrer på Birkehøj, søn af landstingsmand, lærer Jensen fra Aarslev, hørende til den bergske gruppe og stærk modstander af forliget, gjorde alt muligt for at forhindre Mehlsens indflydelse. Det viste sig senere, at der ikke var begået nogen fejl ved at lade ham på (få) plads.

Da han sælger gården, køber han gård i Kristrup, som han senere sælger og køber en mindre land- og lystejeendom, "Bølleberg" nær Randers. Han blev ret hurtigt valgt til sognerådsmedlem og blev snart dets formand i den store ret vanskelige kommune, hvilken stilling han beholdt, indtil socialdemokraterne fik flertal. Mehlsen blev derefter tilbudt stillingen som direktør for Sparekassen for Randers og Omegn, hvilken plads han endnu indtager. Han er siden bleven valgt til formand for Sammenslutningen af Danmarks Sparekasser. Han har et par gange været opstillet som folketingskandidat, men i en kreds, hvor han næppe kunne gøre sig håb om at blive valgt, i Skivekredsen, de radikales stærkeste borg i Jylland. Mehlsen er dekoreret med Ridderkorset. Han er f. i Østerhegnet 1867, gift med Karen Mehlesen, f. 1873 i Rærup. I ægteskabet er 2 børn: Anna, gift med en lærer og magister i København, og Ejner, der har forpagtet gården "Bølleberg". S. Mehlsen har været formand for Højskoleforeningen i Randers i mange år.

Han sælger 1910 gården i Drastrup til ejendomshandlere, som udstykker 5 statshusmandsbrug, første classes jord, med de led af den samme mangel som datidens brug, de var for små, kun 6 td. land ager og 1 td. land eng. Bortset fra de meget gamle bygninger på den indknebne plads må denne gård betragtes som den bedste i sognet. En meget stor lade har Bøggild ladet opføre udenfor gården. Den blev nu nedbrudt. De øvrige 7 td. land eng blev solgt til nogle mindre landbrug i Drastrup Kær. Der var endnu ca. 30 td. land tilbage, som sammen med bygninger overgik til nabogården, matr. nr. 2a, og er beskrevet under denne. Den østre sandlod, 7e Dr., er solgt 1850.

Hele den store gård, matr. nr 7a, er nu helt forsvunden.

Dette lille boelssted har oprindeligt ligget i byen med marken i Svendsdal. Hvem der har flyttet det derned fra byen, oplyses ikke. 1821 bor Chr. Nielsen der. 1838 ejes det af

99

Chr. Christensen, f. Slesvig 1783, gift med Bodil Mikkelsdatter fra Virring, f. 1782. Deres søn, Chr. Christensen, overtager det 1849. Han er gift med Anne Marie Mikkelsen, f. 1813. Sandlodden øst for ejendommen (hele bakken), Skovkrog kaldet, 6e Dr., bliver købt af ham. Der er flere børn: Kirsten Marie, gift med R. Hansen, Drastrup, Sine, gift med Anton Andersen, tækkemand, Karen, boede i Mariager, og Maren, gift med Anders Sørensen 1863. De overtog ejendommen. Han begyndte at dyrke sandlodden, men opgav det ret hurtigt. Den har ligget uopdyrket siden. Hans børn er: Søren Sørensen Dall, se 7L Dr., og Marie, f. 1869, gift med Søren Erslev, f. 1865 i Granslev, Martinus og Chresten. Søren Erslev var meget ude på arbejde, mest som tækkemand. Landbruget blev der ikke gjort meget ved. De overtog ejendommen 1897 og sælger til P. Rasmussen 1917. Derefter købes den af Anders Mortensen, som 1925 sælger til Chr. Vestergaard.

Dette boelssted lå i det sydvestlige hjørne af nuværende matr. nr. 4' s have. Dets bedste jord, 9 td. land, lå vest for stationsvejen langs husene over til Essenbæk skel samt lidt nord for byen og noget kær og eng, ialt med gl. hartkorn 1 td. 6 skp.

ejeren i 1688 hed Rasmus Nielsen. en enke, Bodil Pedersdatter, f. 1710, bor der, og 1741(???) ejes stedet af Niels Knudsen, f. 1741, gift med Ingeborg Frandsdatter, f. 1741. Deres søn, Frands Nielsen er smed, f. 1767. Han er gift med Kirsten Andersdatter, f. i Krogsager 1777. Det er muligt, at han driver smedevirksomheden ved siden af ejendommen, og det kan godt tænkes, at han har bygget smedie skrås overfor på det nordøstlige hjørne af toften til gården matr. nr. 5. Deres børn er: Niels Frandsen, f. 1804, Anders Frandsen, f. 1806, og Ane Marie, f. 1821. efter Frands Nielsens død bor enken der nogle år sammen med 2 børnebørn, tvillingerne Jens Søren Bøttern og Mette Kirstine Bøttern. 1841 overgår ejendommen til sønnen Anders, gift med Nicoline, datter af Niels Pedersen, Kloster, 3a Tmstr. Deres børn er: Kirstine, f. 1843, Niels, f. 1846, Maren, f. 1848, Ane Kirstine, f. 1853, og Frands, f. 1841. Han overtager ejendommen 1872. Nu er ejendommen beliggende nede i kæret. Anders Frandsen havde allerede solgt bygninger og grund til Niels Jensen, se 4, som nedbryder bygningerne for at få plads til sit ny stor stuehus. Han køber samtidig de før nævnte 9 td. land vest for sin toft 1847. Samtidig køber Anders Frandsen sandmarken 6e og bygger på sin kærlod, og det er denne ejendom, som Frands Andersen overtager 1872. Han er gift med Pernille, svensk af fødsel. Hun dør 92 år gl.

Da banen bliver åbnet 1876, overtager han stillingen som landpost fra Uggelhuse, først den lange tur til Hørning, siden den kortere tur til Floes, som han blev ved at passe, til han blev en gammel mand. Hans datter, Sørine, f. 1874, gift med Jens Sørensen, f. i Vorup 1869. De overtager ejendommen 1898, og efterhånden bliver der købt eng og kær, der tillægges ejendommen. han overtog også ledevogterstillingen, som nu er ophævet. Der var mange børn, hvoraf de yngste er Hedevig, f. 1912, Jens Villy, f. 1913, Vilmer, f. 1915, og Anders, f. 1918

Dette hus er det, som muligvis er bygget som smedie af Frands Nielsen. Han søn, Niels Frandsen, f. 1804, er også smed og bor i dette hus. En søn fra Essenbækgaarden, Chr. Nielsen, ejer et smalt stykke jord, som strækker sig fra Drastrup ned til, hvor nu stationen ligger langs Drastrup skel. Det er jo sikkert hans arv fra gården. Dette stykke jord køber smed Frands Nielsen og henlægger det til nævnte smedehus.

Niels Frandsen overtager smedien 1845. Han er ugift, og moderen bor hos ham. 1850 styrer søsteren Mette Kirstine hus for ham, og hendes børn, tvillinger, er der også, hvoraf den ene, Jens Sørensen Bødker, bliver ved at bo der ugift sammen med "den gamle smed", indtil lærer Andersen, Drastrup, 1894 køber ejendommen, hvis bygninger han nedbryder og sælger grunden til Buus. Han lader opføre bygninger til landbruget ved skolen og driver jorden derfra, indtil han sælger jorden til smed Martinus Jensen.

Matr. nr. 10b Dr.

Ejer: Peter Amdisen

Et hus, som 1877 ejedes af N. Chr. Bredal, f. 1826, gift med Ane Marie Frandsdatter, f. 1821, se 10 Dr. Senere ejede Søren Rasmussen (Husmand) det 1908, Peder Jensen 1918 og Søren Kastrup 1919, ejendomshandler Holm 1923, Aage Jensen fra Fausing 1924. Derefter Peter Amdisen, f. i Værum 1872, gift med Jensine, f. Andersen, f. 1875 i V. Velling. De har 2 sønner, en datter Kirstine, gift med bagersvend Olsen, forhen Ørsted, har nu egen forretning i Lyngaa, og en datter, Alma, f. 1911, gift med Axel Nielsen, Assentoft, f. 1912.

Matr. nr. 12 Dr.

Ejer: Mads Nielsen

Da skoleordningen i Assentoft fandt sted, er der bleven nævnt jord i Drastrup til græsning for skoleholderens får. Det er sikkert denne lod, som på et ældre kort betegnes som skolelod og fællesjord. Alle gårde i sognet over 4 td. hark. deltager i ydelsen af skoleholderens løn med en vis del naturalier. Kun 4 gårde i Drastrup er ikke nævnt. Det er sandsynligvis deres bidrag at henlægge denne fælleslod.

Mads Thomsen Madsen, f. i Vester Alling 1788, d. 1855, gift med Mette Marie Nielsdatter, f. 1799, bygger 1824 på denne lod. Deres børn er: Mariane, f. 1831, gift med Knud Gyldenløve, Langkastrup, Niels, Ane Marie, f. 1827, Thomas Madsen, f. 1825, gift med Line Gabrielsen fra Assentoft Mark. De overtager ejendommen 1855. Deres børn er : Kirstine, gift i Mariager, Kirstine Henriette, Marie, f. 1869, gift med Rasm. P. Caspersen, se 10e Ass., Grethe, Chr. Drastrup, i København, og Mads Madsen, f. 1869. Han overtager ejendommen 1914 og er gift med Ane Marie Fris fra Floes, død. Ægteskabet er barnløst.

Matr. nr. 13 Dr.

Ejer: Frederik Eriksen

1910 køber Hans Nielsen denne sølod af Jens Nielsen (smed), matr. nr. 2a Dr.. Han er f. 1869, gift med Ane Kirstine Christensdatter, vistnok Chr. Jepsens datter, se nr 7a. Deres søn,

101

Jeppe Hansen Brandt, f. 1802, gift med Mariane Nielsdatter, f. 1806, overtager gården 1840 og sælger den 1864 til Mogens Nielsen fra Ginnerup, gift med Kirsten Andersdatter fra Lund. De er barnløse og sælger til Henrik Nielsen, se 4e Dr., gift med Nille Marie Olsen fra Fausing. Enken, Kirsten, køber et hus i Assentoft, se 28 Ass. efter salget af gården og

mandens død. Henrik Nielsen var inden købet vejmand for amtet. Deres søn, Ole Nielsen, er grd. i Virring. Datteren Anna bliver gift med Carlo Gundersen, nu i Aars. 1900 bliver gården solgt til Carsten Knudsen fra Moeskjær, som 1913 sælger til Frederik Eriksen, f. 1868, gift med Anine Mogensen, f. 1872 i Uggelhuse. Han havde ingen kapital at købe for, men har gennem tiderne arbejdet sig frem til jævn velstand og har bygget det meste af gården om, samt købt en fjordeng fra Ravnholt. Deres børn er: Chr. Eriksen, smed, se 3i Dr., Alfred, Ejner, Agnes, Sigfred og Thorvald.

Matr. nr. 14a Dr. "Højvang"

Ejer: Chr. Christoffersen

Det er sikkert sønnen fra Essenbækgaarden, Chr. Nielsen, som bor i huset 1827. Den før omtalte jord, som blev solgt til smed Frands Nielsen, lå jo ret bekvemt for huset. Han sælger huset til Knud Rasmussen, se 2 Dr. Derefter har vistnok Jeppe Christensen huset. Hen er f. 1772, gift med Kirsten Pedersdatter. Børn: Andreas Jepsen, f. 1821, og Maren, f. 1827. Rasmus Chr. Skomager ejer det derefter. Han indretter dansesal. Efter nogle års forløb køber Henrik Jensen 1884 huset. Mads Andersen, f. i Radby 1863, gift med Boline, se 2c Tmstr. Mark., køber det 1891. Deres børn er Arnold Andersen, tømrermester i Randers, Sofie, gift i Skanderborgeggen. Derefter Martinus Jensen Smed 1895. Han køber Essenbækklodden af lærer Andersen og sælger 1918 ejendommen til Rasmus Jensen, se 4e Dr. Mk. Han nedbryder huset og bygger et lille nyt stuehus og giver ejendommen navnet "Højvang".

Der er mange børn hvoraf flere har gode stillinger: Theodor Jensen, f. 1891, konsulent for Randers Amts Husholdningsselskab, Fjord Jensen, f. 1892, forstander ved Fyns Husmandsskole, Holger, f. 1901, har taget navnet Land, konsulent ved De Samvirkende Jydske Landboforeninger, Harald, f. 1897, har gård i Gerlev, Valborg, f. 1899, gift på Fyn, Dagny, f. 1904, assistent ved sygehus i Aarhus, Gudrun, f. 1911, også assistent ved et sygehus i Aarhus.

Rasmus Jensen var f. i Gylling, oprindelig mejeribestyrer i Skjørring far 1887 til 1896, havde derefter gård i Balle, indtil han købte Kildegaarden, død 1930, gift med Kirstine, f. Hansen, datter af lærer Hansen, Mygind.

Ejendommen er nu købt af Chr. Christoffersen, gift med Ellen, f. Fisker fra Galten.

Matr. nr. 15a Dr. Søborghuset

Ejer: Niels Nielsen

Denne sølod er solgt fra matr. nr 6a, vistnok på den tid, Jens Landeværn ejede gården. Den ejes først af Chr. Christesen og sælges 1828 til Mogens Jensen, gift med Maren Christensdatter. Hun bliver enke og gifter sig med Niels Christensen, som skøder ejendommen til Joseph Andersen, f. 1798, gift med Ane Sørensdatter, f. 1798. Børn: Birthe, f. 1835, og Søren, f. 1838.

102

Joseph Andersen sælger til grd. Søren P. Sørensen 1848, se 6a Dr., og Anders Michaelsen køber af ham 1852 og sælger atter til Verner Jensen, f. 1820 i Værum, gift med Kirsten Marie, f. 1821. Der er et barn, Birthe, f. 1857, gift i Assentoft, se 29a. Ejendommen bliver solgt til murer Lange 1873. Han har en søn, Anton, som bliver lærer. Derefter overgår ejendommen til Chr. Sørensen, som sælger til Søren Nielsen, se 6a Dr., gift med Margrethe, f. Jørgensen fra Virring. Deres søn, Niels Nielsen, f. 1894 i Ølst, ugift, overtager ejendommen 1914. Hans ugifte søster, Kirstine f. i Ølst 1879, styrer huset for ham.

Gården matr. nr. 3a har kun været tildelt en sandlod og har måske, for at ophæve denne mangel, fået tildelt denne lille sølod. Da Mads Caspersen, se 3a Dr. , bliver gift med Maren Andersen, se 7 Dr., får han formodentlig tildelt denne lod som arv. Jorden er af god bonitet, fri for den generende sige og sumpe, som fandtes på de fleste sølodder. Han bygger på ejendommen 1866, og de bor på ejendommen til deres død 1900. Deres eneste datter, Mariane, bliver gift med grd. Chr. Kjeldsen i Uggelhuse og har holdt guldbryllup 1936. Ejendommen bliver solgt til Laurs Sørensen 1901. Han sælger til Carl Nielsen, (se Haldsø 15m), f. i Gunnestrup 1891, gift med Olga, f. Laursen, se 70 Ass. Han har købt en lille strimmel jord, som lå øst for marken, samt en fjordeneg 2 td. land fra matr. nr 7a. Der er mange børn: Herluf, f. 1914, Kristian, f. 1916, Frede, f. 1918, Folmer, f. 1919, Vera, f. 1923, Herdis, f. 1924, Gunnar, f. 1926, og Rita, f. 1930.

Matr. nr. 3c. Banens vogterhus nr 7

Dette vogterhus er bygget på gården, matr. nr. 3's kærlod, da banen blev anlagt. Det har skiftet beboere mange gange. Anton Ring fra Uggelhuse boede der i mange år.

Matr. nr. 3e Dr. Birkehøj mejeri

Da der i 1888 bliver gjort forberedelser til at bygge et andelsmejeri, bliver denne parcel købt. I sidste øjeblik blev der dog betænkeligheder, da det kunne se ud, som om der ikke fandtes tilstrækkeligt vand. Hørning sogn var lige ved at trække sig tilbage og begyndte at arbejde for et mejeri ved Sjellebro kro med tilslutning fra V. Alling og Aarslev sogne.

Sagen gik dog i orden for Birkehøj og fandt fuld tilslutning fra de 3 sogne, Virring, Essenbæk og Hørning. En stor del udflyttere har siden sluttet sig til samt herregården Tustrup. Fløjstrup kær og nogle gårde i Virring er senere udtrådt og har sluttet sig til Fausing mejeri.

Der blev lånt 24.000 kr. til opførelse af mejeri med inventar, hvilken kapital skulle afdrages på 10 år. Den 18. august 1888 kunne mejeriet begynde.

Niels Hornbech, Hørning var formand under byggeriet; han trak sig tilbage ved den første generalforsamling, og grd. Nicolaj Boldsen blev valgt som formand og virkede som sådan

103

i over 25 år. Derefter blev grd. N. Pagter, Lund, formand en del år, og efter ham grd. Anders Rasmussen., Drastrup, som har været det siden.

Den første mejeribestyrer var Alfred Jensen, f. 1863 i Aarslev, gift med Jensine, f. Jespersen, fra Aarslev, f. 1867. De havde 2 børn, Helga og Sigurd. Han var bestyrer i 29 år indtil 1917, da han døde pludselig af et hjerteslag. Den uddannelse, som nu kræves inden for mejeribrug, kendtes ikke dengang. Alfred Jensen havde kun fået en kort uddannelse, men han ledede det store mejeri rigtig godt. Han deltog meget i tidens bevægelser og udvikling, og deltog i hingste- og ejendomshandeler. Han var ret godgørende, eller måske rettere sagt, han kunne ikke sige nej til den, der klagede, og han tabte tit nogle småsummer på den måde. Han var en ilter natur; han "tordnede og lynede" over mejerister og mælkekuske, men efter en så kraftig modtagelse af sidstnævnte kunne det godt ske, at han ved afgang havde lånt 50 kr. af ham.

Da der efter hans død skulle vælges en ny bestyrer, meldte der sig ca. 100 ansøgere. Rasmus J. Rasmussen, som havde været bestyrer oppe i Hanherred, blev foretrukket; han

virker endnu.

Det var intet dårligt valg. Ved alle udstillinger står han næsten altid i første række, både med smør og ost. Han er meget politisk interesseret og står som formand for Borupkredsens Venstreforening.

Det viser sig herved, at der kun har været meget lidt omskiften med ledelsen af mejeriet, hvilket her som andre steder gavner et foretagende.

Mejeribestyrer Rasmussen er f. 1882 i Ryslinge på Fyn, gift med Johanne, f. 1886 i Ørslev på Sjælland. Børn: Karen, f. 1911, Sigrund, f. 1918, Hans, f. 1920, og Ingeborg, f. 1929.

Da mejeriet blev bygget, var beboelsen nærmest at kalde "primitiv". Kun loftspladsen gav rum for beboelse. I den ene gavl 2 små skråkamre til mejeribestyreren og familie, i den anden gavl et større rum, spisestue. Personalets værelser samt køkkenet var skråkamre. Der blev et par gange gjort henstilling om en bedre bopæl, men formedelst den store sum 4000 kr. blev det forkastet. Tilsidst blev der dog bevilget til en tilbygning mod vest, og nu blev der en tidssvarende beboelse.

Derimod var der næsten aldrig modstand mod de årlige ret store krav om nyanskaffelser af maskiner og lignende, som efter teknikkens fremgang på mejeribrugets område stadig krævedes.

Trods det, at Fløjstrup Kær og enkelte andre var udtrådt, blev mælkemængden stadig stigende. Det højeste tal nåedes vist 1933 med 13 mill. pund. Ostproduktionen var også udviklet betydeligt.

Man stod nu atter overfor en udvidelse af mejeriet og besluttede da at bygge et helt nyt og fritliggende hus til bestyreren og inddrage den forrige bopæl til mejeriet, og ombygge hele den nederste del til et fuldt moderne indrettet mejeri med god plads til ostproduktion. Det kostede 40.000 kr. Endnu er der et punkt, hvor det langt fra er moderne. Det virker nærmest antikvarisk, at der endnu regnes med pund.

For at sikre sig udvidelse blev der 1917 købt et par td. land fra matr. nr. 3a. Den frygt, som var tilstede ved anlæget, var ikke helt uden grund. Der har gentagne gange været vandmangel, men nu synes denne ulempe at være overvunden.

104

Matr. nr. 4d Dr.

Ejer: Mads Vestergaard

Jøregn Andersen fra Tjæreby, f. 1819, d. 1875, købte og bebyggede denne sandlod. Han har en datter, Marie Jørgensen, f. 1858, gift med Rasmus Hvid, f. i Le 1850. De overtager ejendommen 1888. Deres børn: Jørgen, Christen og Margrethe, sidstnævnte er konsulent i havebrug. De sælger ejendommen 1918 til Johan Christensen, som 1921 sælger til Laurits Hansen. Han er blind og lader gården drive ved fremmed hjælp. Han sælger ejendommen til Mads Vestergaard, f. i Aalum 1881, gift med Marie, f. 1875 i Krogsbæk. Rasmus Hvid købte en god fjordeng fra matr. nr 7 a.

Matr. nr. 4e Dr. Kildegaarden

Ejer: Frederik Rasmussen

Niels Nielsen (Ladefoged) køber denne sølod 1835 og bygger derpå. Han var ladefoged på Ulstrup, derfra navnet, gift med Ane Henriksdatter, f. 1808 fra Faaborg; hun var stuepige på samme gård. Han er f. i Søndervinge 1805. Deres børn er: Henrik, f. 1833, se 13a Dr., Anne, f. 1837, se 6 Dr., Severin, se 15eo Ass., Inger Marie, gift med købmand N.A. Houlberg, Ø. Alling, og Niels N. Ladefoged, som overtager gården 1858. Han er f. 1832, gift med Ane Nielsen, se 4a Ass. Børn: Karen, gift med Jens Anker Jensen fra Hørning,

Severine, gift med uddeler Severin Rasmussen, Hørning. Efter hendes død gifter han sig med søsteren, Nielsine. En anden datter er gift med Sjøstrøm Floes teglværk; en søn, Anton.

Efter Niels Ladefogeds død bliver gården solgt til P. Møller Nielsen, f. 1848, se 4a Ass., altså en svoger, gift med Line Sørensen fra Volk Mølle, f. 1842, d. 1906. Året efter sælger han gården til Rasmus Jensen, se 14a Dr. Han bor der indtil 1918 da han flytter op til Højvang og sælger til Sofus Alexandersen, f. i Fløjstrup, gift med Marie Rasmussen, datter af ovennævnte uddeler Rasmussen, Hørning. Hun kommer nu til at bo i sin bedstefaders gård. Han køber gården i den aller dyreste tid. Den står for 1 td. hartkorn, og han giver 32.000 kr. for den.

Han klarer den dog ganske godt. Han sælger den 1934 til Jacob Rasmussen. Han har handlet med mange ejendomme og sælger også ret hurtigt denne til Frederik Rasmussen fra Thistrup, f. 1896, gift med Augusta, f. i Albøge, f. 1896.

Matr. nr. 5b Dr. Mk.

Ejer: Ejnar Hjelmager

Søren Mikkelsen Jensen, 4 Dr., bygger på denne sandlod, som er købt fra nr. 5. Ejendommen overgår til sønnen Marinus Jensen Landeværn, derefter til Peter Jensen. 1901 køber Jens Sørensen den; han er den, der har haft den den længste tid, indtil 1918. Han sælger til A.P. Andersen, som samme år sælger til P. Kjeldsen, der har den indtil 1923, derefter Gotleib Jensen, Anton Madsen 1924, og nu køber Ejnar Hjelmager 1927. Han er f. 1898, gift med Mette, f. Kristensen fra Koed, f. 1904. Børn: Karen Margrethe, f. 1925, Svend Aage, f. 1929, og Thorkild, f. 1935.

105

Matr. nr. 5d Dr.

Ejer: Valdemar Pedersen

Dette hus er bygget på den plads, hvor Tvillingegaarden lå, før den brændte. Det bebos 1856 af enken Maren Pedersdatter, af Hans Chr. Jensen 1879, Ane Mette Jørgensen 1880, samme år Anders Rasmussen, se 23b Dr., derefter fra 1904 af Anton Andersen. Han var tækkemand og døde på asylet i Virring 1835 meget gammel. Valdemar Pedersen, se 2c Tmstr. Mk., f. 1898, gift med Marie, f. Nielsen, f. 1905 i Tindbæk. Et barn, Alfred, f. 1930.

Matr. nr. 6d Dr.

Nedbrudt

1857 bliver denne sandlod købt og bebygget af væver Jacob Rasmussen, hvis søn, Rasmus Jacob, overtager den. Han er ugift, går der alene og lader både bygninger og mark komplet forfalde. Efter hans død køber ejendomshandlere fra Randers ejendommen til en ubetydelig lav pris. Der var ikke spor af redskab eller besætning. Det var under krigen, og kobberet var dyrt; det blev sagt, at den store kobbergrubekedel kunne betale det meste af købesummen. De bygninger, som ikke allerede var faldet ned, blev nedbrudt. 1926 bliver jorden solgt til Niels Henningsen, som lægger den ind under sin ejendom.

Matr. nr. 6f Dr.

Ejer: Michael Jespersen

Hvornår dette hus er opført, kan ikke opgives. Det ejes 1857 af Jens Chr. Mikkelsen, se 7a Dr. 1867 ejer Thomas Madsen det, 1868 Rasmus Nielsen. Landpost Niels Andersen, se 10a Dr., køber det 1872 og bor der i 47 år, hvoraf han de 35 år er landpost. 1919 rejser han, og huset købes af Michael Jespersen, f. 1895 i Raaby, gift med Kirstine, f. Villadsen, f.

1899, se 11b Ass.

Børn: Svend, f. 1918, Edith, f. 1923, Rigmor, f. 1927, og Jens, f. 1931.

Matr. nr. 6g Dr.

Ejer: Rasmus Hvid

I dette hus boede smed Laurits Nielsen, og byens smedie har sikkert ligget her en del år. 1908 køber S. Mehlsen huset til formesterhus. Ved hans bortrejse køber cementstøber Jens Peter Jensen huset 1912. Han sælger det 1918 til Rasmus Hvid, se 4d Dr.

Matr. nr 6h Dr.

Brugsforeningen

Det er meget sandsynligt, at Chr. Ulstrup, se 6a, har bygget dette hus, da han modtog aftægt fra gården. Det har været beboet af en mængde forskellige beboere siden den tid. 1880 boede Søren Hald, som havde solgt gård i Hørning, i huset. Hans kone dør i huset. Der var ikke altid det bedste forhold tilstede mellem dem. Men efter hendes død giver savnet sig dog udslag gennem følgende udbrud: "Fanden han render i'et, nu er der ingen til at trække klokken." 1900 begynder lærer Andersen at arbejde for oprettelse af en brugsforening. Huset bliver købt med dette formål, og hans søster, Line Andersen, bliver antaget som uddeler. Den begyndte ret småt, men de mange udstykninger og

106

opbyggelsen af de mange småbrug har hævet omsætningen betydelig. Efter at Line Andersen havde opgivet pladsen, blev Hansen antaget, derefter Petersen, gift med Ane se 3b Tmstr. efter deres bortrejse bliver Jensen ansat en kort tid; efter ham Kjeldsen, som på grund af sygdom opgiver pladsen. 1922 bliver nuværende uddeler Theodor Christensen, antaget. Han er f. i Raaby 1899, gift med Martha, f. Christensen, f. i V. Velling 1901. Børn: Hans, f. 1931, og Aase, f. 1934.

Matr. nr. 7e Dr.

Nedbrudt

Den nu nedbrudte ejendom lå i den såkaldte Rinddal. Det kunne tyde på, at Jeppe Christensen har fået den lille lod fra fødegården omkring ved 1812. Han sælger det til Niels Nielsen, f. 1782. 1857 sælges til Rasmus Nielsen (Ivarsen), f. i Eskerod 1830, d. 1907, gift med Kirsten Pedersen, f. 1834, d. 1904. Deres datter, Petra, f. 1863, d. 1931, bliver gift med Rasmus Hjelmager, f. i Auning 1859, d. 1925. De overtog ejendommen 1901.

Han er slagter og søger Randers torv hver lørdag, og han erhverver sig ved flid og sparsommelighed en ret betydelig formue. Han køber 1905 det lidt nedenfor beliggende gl. boelssted matr. nr. 7d. Han driver jorden under sin egen ejendom og lejer huset ud, indtil det bliver så forfaldent, at det må nedrives. 1825 overtager sønnen, Theodor Hjelmager, ejendommen, og enken bygger et nyt hus nede ved banen. Efter hendes død overtager han huset, nedbryder det gamle og bygger nye udhuse ved det nye hus 1933.

Th. Hjelmager er også slagter og handler som faderen på Randers torv. Han er f. 1891 og er gift med Kathrine Simonsen, f. 1889.

Matr. nr. 7d Dr.

Nedbrudt

Efter at Rasmus Christensen Hjulmand har solgt sin gård i Drastrup 1819, fratager han ifølge skøde den del af tørveskiftet, som ligger vest for Hørvasen, 2/3 af den vestlige del af Fækæret og bygger et lille simpelt hus. Han har en søn, Mads Peter, som overtager det og bor der til 1852. Det bliver derefter købt af Jens Pedersen Bundgaard, f. 1806 i Nørbæk,

gift med Maren Madsdatter, f. 1818 i Randers. Der er en datter, Ane Kirstine, gift med Jens Peter Nielsen, se 4z Ass. Han sælger ejendommen til Anton Andersen, se 5d Ass., som 1901 sælger til Rasm. Hjelmager, der lader bygningerne nedbryde.

Matr. nr. 7L Dr. Ørnebjerghuset

Ejer: Ejnar Jensen

1854 bliver denne sandlod købt og bebygget af Jens Sørensen. f. 1802, gift med Ane Marie Nielsdatter, f. 1804. Hans datter, Mette, bliver gift med Kristian Larsen (Kragballe). De overtager ejendommen 1875. Kristian Kragballe var veteran fra 1864 og dekoreret med Dannebrogskorset. Han døde i Langkastrup 1936, 96 år gl. Han bytter 1893 ejendommen hen med en gård i Langkastrup. Dennes ejer, Erik Christensen, sælger 1898 til Peder Chr. Thomsen Ho, der en tid er landpost, men der bliver gjort udlæg hos ham, og Niels Jensen overtager ejendommen og bor der

107

indtil 1933, da sønnen, Ejnar, overtager den. Han er f. i 1906, gift med Karen, f. Bach, f. 1913 i Udbyneder. Børn: Svend Aage, f. 1930.

Matr. nr. 7f Dr.

Ejer: Berthaline Nielsen

Et lille hus, som ligger på det norøsligste hjørne af ovennævntes jord. 1854 bor Hans Chr. Eskildsen der, 1875 Ane Marie Hansen, 1880 Niels Nielsen Ladefoged, samme år Anders Chr. Larsen, 1884 J.P. Pedersen, og fra 1913 Berthaline Nielsen.

Matr. nr.7g Dr.

Ejer: Niels Jacobsen

På dette kær, den østlige side af Fækæret, bygger Niels Peter Bech 1884. 1886 overgår huset til Johan Hansen og 1909 til Peter Jensen, som 1921 sælger til Niels Jacobsen, f. 1867 i Gimming, gift med Nielsine, f. Christensen, f. 1873 i Nørbæk.

Matr. nr. 3 f Dr. Skolen

Ejer: Kjær Nielsen

1854 byggedes denne skole på sin nuværende plads. Den første lærer var Pedersen, f. i Ring, senere lærer i Langkastrup. Derefter Jens Lund, søn af smed Lund, Virring, senere meget kendt som forstander på Vejstrup højskole på Fyn. 1868 Larsen, gift med Sofie, se 5a Dr. Efter ham Jacobsen Skriver fra Ørsted, senere lærer i Vorning. Lærerembedet var lavt lønnet, for en ugift. Den næste lærer, Carl Andersen, f. 1852 i Gjesing, var også ugift en del år, lønnen blev forhøjet, og han giftede sig med Inger Marie, f. 1860 i Als ved Hadsund, d. 1929.

Carl Andersen og hans kone var meget afholdte, både af børn og beboere. Hans optræden var jævn og ligefrem, som en af byens andre beboere. Han handlede også undertiden, købte den gamle smeds boelsstad med jord, drev jorden fra skolen og udførte selv de med driften forbundne handeler. Da vejen til stationen blev anlagt, begyndte han sammen med Mehlsen en cementfabrikation af mur- og tagsten nede i grusgraven på den nordlige ende ved stationen. Der var godt grus, og der solgtes også en del, med den stejle bakke generede en del for transporten den vej op.

I sygdomstilfælde var Andersen meget tjenstvillig og gik mange gange ned i kærene og

hjalp dem på forskellige måder. Han søgte tidlig sin afsked på grund af svigtende helbred og købte en stor villa i Kristrup, "Fredensdal", hvor de boede til deres død. Han døde 1933. Ægteskabet var barnløst. Cementstensfabrikken sælger han til arkitekt Hagh, Randers, og N. Pagter Helles. Efter Haghs død er sidstnævnte ejer. Den nykaldede lærer, Hvorslev, kom aldrig til at virke som sådan. Det var i krigsårene, og han blev stadigvæk indkaldt til sikringsstyrken, så der måtte ansættes en anden lærer. Kjær Nielsen bliver ansat i 1915. Han er f. i Grund, gift med Margrethe Meldgaard fra Borbjerg ved Holstebro, f. 1897. Børn: Ane Marie, f. 1919, og Bodil, f. 1925.

Allerede 1908 var børneantallet steget betydeligt. Der blev bygget nyt skolelokale, 2 klasser, sammen med det gamle hus, der nu altsammen blev bopæl for lærer og lærerinde. Den første lærerinde hed frk. Pedersen, derefter frk. Schuster, som fratrådte 1910 på grund af giftermål. Derefter blev frk. Nørgaard fra Brande ansat.

Der er bleven købt jord til udvidelse af legepladsen.

Matr. nr. 7b Dr. Birkelund

Ejer: Niels Christensen

Der findes et auktionsskøde fra 1814 over denne gård fra Laurs Knudsen til Peder Christensen Søby fra 3 Ldg. Derefter ejes den af Jens Knudsen Bødker, som 1851 sælger til Anders Knudsen fra Værum, f. 1812, gift med Birthe Nielsen, f. 1820 i Værum. Han dør efter kort tids forløb, og enken bliver gift med Laurs Frandsen, se 5a Dr. Efter Birthes død 1884 bliver Laurs Frandsen gift med Mette Kirstine Olsen, f. 1862 i Uggelhuse. Efter få års ægteskab dør de begge, og gården bliver gennem skifteretten solgt til Thomas Jensen, se 6 Dr., 1896. Efter hans død sælger Jens Thomsen gården til Espen Pedersen 1901, gift med Marie Tang. De er begge fra Salling. 1903 køber Hans Birk fra Haurum gården. Han sælger den 1915 til Søren Andersen, se Haldsølund, gift med Ane Amstrup fra Askildrup. Børn: Margit og -????-

Da Søren Andersen køber Overgaard 1931, sælger han gården til Niels Christensen, f. 1886 i Galten, gift med Bodil, f. Henriksen, f. 1883 i Skive.

Matr. nr. 7i Dr.

Ejer: R. Rasmussen Svanholm

Den statsejendom, som ejendomshandlere sammen med de næstfølgende 4 ejendomme købte, var af udmærket bonitet, men var for lille, 6 td. land ager og 1 td. land eng. Den blev købt og bebygget 1912 af Martin Astrup, som havde den til 1914, hvorefter den 1915 bliver solgt til Marinus Sørensen fra Staanum, gift med Kathrine Ditlev, Sjellebro. 1917 køber Jens Peder Bording, se 6c Tmstr., ejendommen. Han frigør statslånet, køber 3 td. land ved ejendommen, og samtidig tilbygger og udvider han bygningerne betydeligt. Han sælger 1930 ejendommen til Rasm. Svanholm fra Bjerregrav, f. 1906, gift med Johanne, f. Sølvsten, f. 1905 i Thøstrup. Børn: Knud, f. 1930, Erik, f. 1932.

Matr. nr. 7k Dr.

Ejer: Anders Peter Troelsen

Carl Jensen køber og bygger 1912. Han sælger 1916 til ejendomshandler Anders Andersen, Fausing, som samme år bytter med R. Mariager fra Ammelhede, idet han får dennes gård, og R. Mariager får statshusene 7k og 7m Dr. Han frigør det første for statslånet og sælger det andet.

Rasm. Mariager havde flere offentlige bestillinger ved siden af pasningen af gården. Disse

kunne bedre falde sammen med driften af den lille ejendom. Marken var noget forpint og forsømt. Han køber for at holde en større besætning 6 td. land i fjorengene og beholder en mose fra gården på 1 td. land. Et halvt år efter overtagelsen bliver han valgt til skatterådsmedlem. Han var formand for Virring og omegns Plantningsforening, der omfattede 10 sogne, var revisor i Randers Andels-svineslagteri, hvilket han er endnu på 27 år, og havde flere

109

småbestillinger, og da han alene ville passe ejendommen, blev der endnu mere travlt end i Ammelhede.

Der holdtes på ejendommen, da den blev solgt, 4 køer, 5 store kvier, 2 små heste, 1 tyr og 2 kalve. Ejendommen havde 1 td. 1 skp. hartkorn og kostede 34.000 kr., da den 1924 blev solgt til Peter Andersen fra Vorup. Rasm. Mariager havde bygget både til stuehus og udbygninger. P. Andersen havde kun ejendommen et par år; derefter har landsretssagfører E. Jørgensen, Randers, den og sælger 1927 til A.P. Troelsen. Han er f. i Ikast 1876, gift 2. gang med Hilda J Pedersen, f. i Arden 1891.

Matr. nr. 7L Dr.

Ejer: C. Troelsen

Ejendommen købes og bebygges 1912 af Søren Sørensen (Dal), se 8 Dr., f. 1864, gift med Mine, f. Christensen, se 4c Ass.

denne ejendom har endnu sin oprindelige størrelse, 6 td. alnd ager, 1 td. land eng. Der må jo virkes udenfor ejendommen, hvilket de begge gjorde, og de klarede sig rigtig pænt. De solgte 1930 og flyttede til Krstrup. Børn: Arnold, druknede på Randers fjord 1933, Poul, gift i Krstrup, og Karen, gift med Sams, der bor i Dronningborg. Marius Sten, se 36 Ass., køber af dem og sælger atter til C. Troelsen, f. i Ikast 1873. Han er ugift.

Matr. nr. 7m Dr.

Ejer: Sølvsten

Denne ejendom har også sin oprindelige størrelse endnu. Den blev købt og bebygget af Niels Rasmussen 1912. Efter at ejendomshandlere have købt af ham, overtager Rasm. Mariager den ved bytte og sælger straks til Marius Rejhart fra Ølst. Han har den kun i 2 måneder og sælger så til smed Peter Houlberg og uddeler Grumstrup fra Assentoft. De driver den et års tid og sælger så til Søren Nielsen, se 3e Ass. Da alle disse ejendomme får indlagt elektricitet, opstiller han en 10 hk. motor og maler for de ejendomme, som endnu mangler denne kraft. Han sælger til Niels Hauthorn fra Langkastrup 1923, gift med Andrea, f. Sams fra Galten.

Han var en driftig mand og havde magt over driften; men han dør allerede efter 2 års forløb. Enken bliver gift med Anker Alexandersen fra Fløjstrup. De bor der indtil 1935 og sælger til Jens Nielsen, som med det samme sælger til Chr. Pedersen fra Mikkelsestrup, gift med Agnes, f. Eriksen, se 13 Dr. Ejendommen, som har 6 td. land ager og 1 td. land fjordeng, bliver 1937 solgt til Sølvsten, søn af fru Sølvsten, se 7r, for en pris af 17.000 kr.

Matr. nr. 7u Dr.

Ejer: Christen Pedersen

Ejendommen bliver 1914 købt og bebygget og 1915 solgt til Chr. Pagter, se 7 Ass., gift med Anna Møller fra Uggelhuse. Han køber hele den store trekant fra matr. nr. 3a, som ligger mellem landevejene, af ejendomshandlere, ialt 11 td. land. Han dør allerede året efter, og

enken sælger til R. Mariager, Anton Rasmussen og Boje, Lund. De driver den et par år, udvider bygningerne, dræner den indkøbte trekant, og sælger derefter til J. Chr. Jensen fra Thy, gift med Cecilie Støvlbæk fra Mors. 1921

110

bliver den solgt til Niels Højholt fra V. Alling, der 1922 sælger den til Julius Poulsen fra Mygind, gift med Sana Mogensen fra Virring. 1924 køber Niels Madsen, se 3f Tmstr., ejendommen, som 1926 købes af R. Jepsen fra Fløjstrup, gift med Kirstine Christensen fra Stevnstrup. Poul Søgaard fra Fajstrup køber ejendommen 1929. Denne unge mand dør 1935. Enken driver den et års tid og sælger derefter til Jacob Rasmussen, f. i Fausing 1888, gift med Ane, f. i Voldum 1887. Børn: Sofus, f. 1925, Tove, f. 1923, Karl, f. 1928, Dagny, f. 1931. Jacob Rasmussen sælger 1937 ejendommen til naboen, Chr. Pedersen, se 7m Dr.

Matr. nr. 7o Dr.

Ejer: Chr. Eriksen

1928 bliver der opført et hus med smedie i vinkelen mellem landevejene af smed Chr Eriksen, se 13 Dr., f. 1899, gift med Anna, f. Christensen, f. i Raaby 1902. Børn: Jenny, f. 1928, Kaj, f. 1931, Otto, f. 1933, og Jørn, f. 1936. Det blev snart en stor virksomhed, og der er allerede fortaget udvidelse af smedien. Der er også købt et mindre jordstykke siden.

Matr. nr. 7q Dr.

Ejer: Anna Neergaard

Nord for smedien modsat landevejen har syerske Anna Neergaard, se 12 Dr., 1935 ladet opføre et stort hus og indrettet købmandshandel. Hun er f. 1907, gift med Christen Jørgensen fra Lille Stampen, f. i Ørum 1905.

Matr. nr. 7r Dr.

Ejer: fru Sølvsten

Fru Sølvsten, f. i Halvrimmen 1877, køber jord og bygger denne villa 1935.

Matr. nr. 12 Dr.

Ejer: Carl Neergaard

Et ældre hus, som i mange år har været beboet af Carl Neergaard, f. 1872 i Vesløs i Thy, gift med Johanne, f. Madsen, f. 1877. Børn: Anna, se 7q Dr., og Anders.

Matr. nr. 14b Dr.

Ejer: Jens Peter Jensen

Oprindelig gammel lergrav, som hørte til matr. nr. 14a. Foged ejede jordstykket og solgte det 1912 til cementstøber Jens Peter Jensen, f. 1873 i Ølst, gift med Valborg, f. Envarts, f. 1886 i København. Der er 2 døtre, Dagny og Ellen, og en søn, der er mekaniker. Han var forlovet med en ung pige fra Vorup. På en udflugt på motorcykle 1935 mistede de begge to livet. Jens P. Jensen byggede huset 1912 og har arbejdet på cementstensfabrikken siden dens opførelse. Han er nu 1936 rejst til Vorup som vært i missionshuset.

111

Matr. nr. 5e Dr.

Ejer: Niels Henningsen

Denne ejendom bestod oprindeligt kun af et jordløst hus, som 1853 blev købt af Niels Henningsen, se 2 Essb., f. 1804, gift med Ane Rasmusdatter, f. 1819 i Hvilsom. Deres eneste barn, Henning Nielsen, f. 1849, bliver gift med Karen Marie Jensen (Auning), se 3f Tmstr. efter at have boet i matr. nr. 11 en tid overtager de faderens ejendom.

Der var allerede af faderen købt en lille jordlod langs Kærvejen. Henning Nielsen, lærer karetmagerprofessionen og overtager ejendommen. Han er f. 1893, gift med Kristence, f. Sørensen, f. 1898 i Faarup. Børn: Henry, f. 1924, Verne og Karen, tvillinger, f. 1933. Henning Nielsen køber det overfor beliggende hus, hvor de flytter over og bor indtil Hennings død 1928, og Karen Marie, f. i Bjerregrav, flytter over til de unge. 1927 køber han den nedenfor hans hus beliggende sandlod, matr. nr 6a, af ejendomshandlere. Han bygger nyt stuehus syd for den gamle landevej, og den gamle bopæl bliver indrettet til udhus. Der er også købt nogle engskifter. Det har knebet med at få tilstrækkeligt vand til ejendommen, men nu har han sammen med en nabo fået indrettet vandværk, som virker tilfredsstillende.

Matr. nr. 2- Dr.

Ejer: Henning Nielsens enke

Et mindre hus overfor fornævnte. Det er bygget af tømrer Laurs Sørensen, f. 1808, gift med Ane Christensdatter fra Gunnerup. Han sælger det til Søren Holm fra Galten, f. 1808, gift med Ane Nielsdatter fra Mousted, f. 1818. Det bliver overtaget af plejesønnen, murer Niels Andersen Holm. - Efter deres datters giftermål med Anders Nielsen, (se 11 b Dr.) f. 1883, gift med Ane Marie, f. Holm, købes huset af Henning Nielsen, d. 1928. Den omtalte lille jordlod langs vejen, matr. nr. 3e, har oprindeligt hørt til dette hus.

Matr. nr. 2-Dr.

Ejer: Niels Jørgen Hansen

Lidt vest for ovennævnte hus er 1934 af brøndborer Niels J. Hansen bygget et lille hus i funkestil.

Matr. nr. 11 b Dr.

Ejer: Anders Nielsen

Det er et af de første statshusmandsbrug, som er oprettet her i sognet, ikke god jord og alt for lille. Det varede heller ikke længe, inden den første ejer, Rasmus Møller, måtte opgive det. Det bliver købt af Anders Nielsen, f. i Assentoft, se 23e, gift med Anna, f. Holm. Der er mange børn: Egon, Ebba, Esther, Søren, f. 1914, Karl, f. 1917, Ellen, f. 1919, Emma, f. 1921, Harry, f. 1925, Herluf, f. 1926, og Svend Erik, f. 1929.

Det bemærkes her, at inden A. Nielsen køber, ejes det en kort tid af Hans Jensen.

Anders Nielsen har bygget nyt hus, købt tillægslod samt en god fjordeng, og nu har det en størrelse, der afgiver et passende brug. Det er købt fra matr. nr. 4 Dr., mens hovedmatr. nr. er 11, som vistnok har været fællesjord.

Matr. nr.23b Dr.

Ejer: Georg Molbo

På dette kær blev opført et hus, hvortil der efterhånden er købt jord, derinlandt en parcel

fra Uggehuse, som ligger i nærheden, samt nogle kær. Det beboedes først af Jens Peter Mors og senere af Erik Christensen. 1903 bliver der oprettet statshusbrug af Anders Rasmussen. Murer Peter Nielsen, se 4ba Ass., køber af ham 1917. Han lader opføre nyt stuehus og sælger året efter til Larsen. Han har været forvalter, gift med lærer Klinges datter i Værum. Han bor der til 1929, hvorefter Chr. Christensen bor der til 1934, da ejendommen bliver solgt ved tvangsauktion og købt af Georg Molbo, f. 1910 i Grendsten.

2 Huse

Nedbrudt

Lige overfor kærerne har der ligget et hus på matr. nr. 3's kær nær vogterhuset, et andet lidt længere mod vest ved kæret under bakken på matr. nr. 4's jordlodder. Disse huse er sikkert bygget med det formål, dels at en arbejdsmand kunne bo der med fast arbejde på gårdene, og dels for, at der fra huset kunne holdes øje med kreaturerne i kærerne. De er nu begge nedbrudt. Det ene beboedes af Søren Husmand, som arbejdede på gården matr. nr. 3a i mange år.

Hus

Nedbrudt

På sandlodden til nr. 4, som Jens Landeværn ejede, blev der opført et hus ved den gamle landevej til en søn fra gården, Søren Mikkelsen. Han boede der til sin død; han tog sig selv af dage. Huset bliver nedbrudt, og jorden overgår igen til gården.

Matr. nr. 11c Dr. Langdalhuset

Ejer: Niels Hansen

Dette hus er også betegnet under matr. nr. 11, altså fællesjord. Det er bygget overfor Svendsdal nord for den gl. landevej, og det er sandsynligvis det hus, hvor der var smugkro. - 1821 bor Niels Pedersen i huset. Det er muligvis hans broder, Mogens Pedersen, f. 1794, som bliver gift med en enke i Tammestrup. 1832 bor skomager Hans. P. Jacobsen Grønning, ungkarl, der. Niels Henningsen bor der 1872, Rasmus Hansen fra 1880 til 1919. Det købes af Henning Nielsen 1919; han sælger det til Niels Rønnow 1926. Hans Chr. Hansen ejer det 1928. Niels Hansen, som har købt jord til og ombygget huset, har derefter overtaget ejendommen.

Matr. nr. 13 c Dr.

Ejer: Jens Peter Jensen

På dette stykke jord, som landevejen havde skåret fra gården, og som købtes af Søren Jensen, f. i Lihme, søger han statslån, som opnås, og der bliver bygget et hus med et lille udhus, samt købt en god fjordeng. Han rejser snart derfra, og det købes af læge Lyng, som lader huset omrestaurere. Der kunne vistnok godt have været oparbejdet en ret god praksis, men da der blev oprettet en plads til læge i Lihme, tør han ikke blive ved at bo

113

og rejser til Grønland. Rasmus Rasmussen, Haldsø, køber huset med de 2 td. land og fjordengen 1924. Efter hans død sælger enken ejendommen 1926 til vejmand Jens Peter Jensen, men lader dog fjorengen overgå til sønnen, Karl Nielsen, "Knolden". Vejmanden køber en anden eng. Han er f. i 1877 i Galten, gift med Andrea, f. Sørensen, f. 1872 i Gjerlev.

OXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXO

Tammestrup.

Matr. nr. 2 a Tmstr. Tammestrupgaard

Ejer: Chr. Jensen

Denne gård har dannet den yderste "Thorp" af sognet, "Tammesthorp". Så sent som 1739 nævnes den som een gård, men der var 2 familier, som boede der. Da Assentoft skole skulle bygges, måtte der søges forhandling, med Gl. Estrup, da Tammestrup hører under dette gods, og P. Nielsen og Niels Pedersen indgår på ordningen. Under disse forhandlinger nævnes stadig een gård og de 2 besiddere. Gården bestod af 21 td. 6 skp. 2½ fdk hartkorn, tilsyneladende en meget høj ansættelse, når der skønnes over de mange sumpe og heder.

Et gammelt sagn knytter sig til denne gård. Hald Sø hørte også under Gl. Estrup. Den lå lidt syd for Tammestrup og var meget fiskerig. Jeg har personlig som dreng overværet et sjældent syn. Under slutningen af udtørringen stod 2 mænd og skovlede fisk væk fra ris-ten, som ellers ville være stoppet hvert øjeblik. Sagnet fortæller, at en ond frue på Gl. Estrup lod søen fylde med træstammer for at forbyde bønderne i Lund at drage våd. Hævnen hjemsøgte fruene (efter hendes død) Hver nat måtte hun fare med heste og vogn hen til søen, og hendes vej førte igennem en åben port i Tammestrup. Lukkede man porten om natten, fandtes den komplet smadret om morgenen. Der blev så lavet en lille snæver åbning i porten, og efter den tid fandtes den hel.

1686 drives den ene del af gården af Niels Jensen, 1717 af Jens Therkildsen, gift med Ane Nielsdatter. Det er mest sandsynligt, at hun bliver gift med Jens Rasmussen Elgaard; han ejer ialtfald gården 1742. 1772 overtages den af en søn, Jens Chr. Jensen, gift med Ane Kirstine Thomasdatter, f. 1750, d. 1817. Derefter kommer deres søn, Jens Kloster, f. 1787, d. 1818. gift med Maren Nicolajsdatter fra Værum, f. 1791. De har en datter, Nicoline, se 10a Dr. Efter hans død gifter enken sig med Mogens Chr. Pedersen fra Svendsdal, f. 1794. Deres børn er: Jens, f. 1819; han deltager i Treårskrigen 1848-49-50 og bliver dekoreret med Danebrogskorset, Thomas, f. 1822, Inger, f. 1827, Nielsine, f. 1829, og Mogensine, f. 10 dage inden faderens død 1832.

114

1833 gifter enken sig 3. gang med Jens Chr. Mikkelsen, se 6 Ass. Der var ingen børn i dette ægteskab. Maren overlever også sin 3. mand, men sælger kort efter gården til Nicilaj Henneberg Harder fra Skive, f. 1820, d. 1857. Han er gift med Marie Kirstine, f. Teller, fra Holstebro. Børn: Hans Adolf, blev sagfører, Sofus, f. 1849, fik gård i Taarup, Kirstine, f. 1851, Cathincus, f. 1853, Pauli, f. 1855, gift med Elisabeth Levinsen fra Ravholt, fik gård i Onsild, men solgte den ret hurtig og har siden boet i Aarhus.

Kirstine blev 1872 gift med Lorange. Han fik den ide at prøve på at udtørre Hald Sø. Dennes vandareal udgjorde 66 td. land. Han var lederen, men det var Harder, der stod bagved og finansierede foretagendet. Der blev indgået en ordning med ejerne, bymændene i Lund, således at de fik 60 favne ud for deres jorder af den udtørrede sø, men gik ind på, at der blev gravet en landkanal, som kunne optage overfladevandet. Denne blev gravet, inden pumpningen fandt sted. Der blev gravet en kanal rundt om søen, som samledes i en hovedkanal, der førtes igennem sømosen under vejen i ved Stampen, gennem Gunnerupmose, Staannumose, videre forbi Brusgaard, hvor vandet mødte Allingaa's øverste løb, - en lang og besværlig vej, som gennem tiden har voldt mange bryderier. Den nævnte strækning blev fordybet og reguleret 1922, hvilket har hjulpet betydeligt. Kun een af gårdene i Lund vandt nogen nævneværdig fordel derved, da der for de øvriges vedkommende kun var sand i bunden af søen.

Da dyndet var bleven nogenlunde tørt, blev arealet besået, og der avledes en stor græsafgrøde, men af mager kvalitet. Afgrøden blev solgt på roden ved auktion i lange smalle

stykker på ca. 1000 meter. Høet måtte bæres i land til nordre side. Det var et både sent og vanskeligt arbejde, idet dyndet ved sin sammentrækning dannede store revner. Når man kom med bylten på nakken, var det lettere at plumpe i end at gå uden om revnerne, og så var der ikke andet at gøre end at vente, til en anden var for udgående for at få bylten på nakken igen. Jeg har selv deltaget i en sådan ekspedition.

Harder ejer altså den udtørrede sø, sælger Tammestrupgaard og bygger en lille gård, "Sølund", ved den østlige side af søen.

Gården (Tammestrup-) sælges til Lehrmann; den står dengang for 12 td 4 skp. hartkorn. Lehrmann byggede et stort stuehus eller hovedbygning. Kort tid derefter brænder udhusene. De blev straks genopført solidt og moderne. Han køber en værdifuld mose fra præstegården i Virring. På sandloden mod nord er der plantet nåletræer på 14 td. land.

Lehrmann sælger gården til ejendomshandlere 1904, og de afhænder den straks til Krause fra Aarhuseggen, som atter 1910 sælger til Søren Laursen, der samme år sælger til Ham-Schmidt fra Aalborgeggen. 1912 sælger han til Otto Andersen fra Raaby, gift med Kirstine, f. Lund fra Gjerlev. Udhusene brænder atter, men kostalden havde ildfast loft, hvorfor kun overbygningen brændte, så kreaturerne kunne føres derind med det samme. Bygningerne bliver opført på deres forrige plads.

1917 brænder gården matr. nr. 3f ved lynnedslag. Stuehuset reddes. Andersen køber dette og al den til gården hørende jord og eng med påstående avl, ca. 60 td. land, og maskiner. Han bygger en stor staklade udenfor gården. Den indkøbte gårds jorder bliver drevet under gården.

Der er solgt en del af de yderst beliggende jorder.

115

Allerede 1859 er solgt 8 td. land, matr. nr. 2b, vest for Lundvejen til vejmand Jens Jensen, som bygger på lodden, Samtidig en lille parcel, matr. nr. 2c, længst mod nord, senere en lille parcel på 4 td. land, matr. nr. 3d, til vejmand Jens Peter Jensen. Den øvrige del, 25 td. land, som ligger syd for landevejen, til Sølund. En parcel kaldet "Krogen" er solgt fra landloden mod nord.

1924 udstykker Andersen al den jord, som er tilbage mod syd, både fra hans gård og hele den indkøbte, til ialt 7 statshuse, som hver får tildelt en lille fjordeneg. Det var ikke ideel jord til statshusmandsbrug, bakket, leret, tildels sumpet, med dårlig vejtilførsel. Andersen påtog sig at bygge dem, men det blev simple bygninger, og det voldte også noget bryderi med husmandskommisionen at få dem antaget.

Da han er færdig med udstykningen, sælger han gården til Chr. Jensen fra Vendsyssel, f. 1882, gift med jensine, f. Jensen, fra Hjørring. En datter, Anna, f. 1916.

Matr. nr. 2 b Tmstr.

Nedbrudt

1859 blev en parcel på 8 td. land solgt til Jens Jensen, som byggede på den. Han var amtets første vejmand på den strækning, f. i Vithen 1829, gift med Elise, f. Brammer. Han sælger 1874 til Henrik Ladefoged, se 13 Dr., som også var vejmand. Efter ham bliver Marius Laursen vejmand og køber ejendommen. Han har en datter, Anine, se 4b Ass. Efter ham ejer Søren Jensen det, indtil han sælger til Rasmus Sørensen, der 1917 sælger til J. Vestergaard, Sølund, og bygningerne bliver nedbrudt.

(iflg. Vestergaards datter blev huset kaldet "moderne" -E.B.)

Matr. nr. 2c Tmstr.

Ejer: Niels Christensen

Denne lille ejendom, som ligger nede ved Svandsdal, blev 1862 beboet af Jeppe Thomsen. Derefter af Chr. Olsen fra 1873 indtil 1893. Han havde et plejebarn, Boline, gift med Mads Andersen, nu Ammelhede, se iøvrigt 14a Dr. Han sælger ejendommen til Chr. Pedersen. f. i Hørning 1856, gift med Maren, f. Jeppesen, f. i Floes 1863. Børn: Anna se 5y Ass., Valdemar, se 5d Dr., en søn ved postvæsenet og en søn, Marius, der bor i Randers. Efter at have boet der i ca. 40 år flytter de til Assentoft og sælger til Niels Christensen, f. i Mygind 1895, gift med Josefine, f. Sørensen, f. 1902. Børn: Ane Margrethe, f. 1921, Jens, f. 1923, Knud, f. 1925, Gunner, f. 1928, Erik, f. 1929, og Ellen, f. 1932.

Matr. nr. 2 d Tmstr.

Ejer: Martin Sørensen

1907 bliver denne lille parcel på 4 td. land solgt til vejmand Jens Peter Jensen, se 13b Dr., der 1927 sælger til Martin Sørensen, f. i Udby 1898, gift med Magda, f. i Gjesing 1904. Børn: Ruth, f. 1925, Kirsten, f. 1927, Else, f. 1928, og Knud, f. 1930

116

Matr. nr 2- Tmstr.

Ejer: Alfred Hansen

På denne parcel bygger Anton Sørensen efter at have søgt statslån. Der bliver købt en fjoreng - blødeng - fra matr. nr. (6?). 1917 sælger han det til Boje og Mariager, som straks sælger til Jacob Rasmussen, der samme år sælger til smed Martinus Jensen, se 14a Dr., hvis søn Viggo Jensen overtager det 1924. Han sælger til Kaj Espensen fra Assentoft 1936. Han har det kun en månedstid, da der opstår brand, og alle bygningerne nedbrænder til grunden. Det bliver derefter solgt til Alfred Hansen, der har ladet bygningerne genopføre.

Matr. nr. 2L Tmstr.

Ejer: Aage Boje

Solgt som statsbrug til Jens Peter Dyrby 1924. Han sælger det til Aage Boje, f. i Lund 1899, gift med Astrid, f. Busk, f. 1902. Børn: Anders, f. 1926, og Kirstine, f. 1929.

Matr. nr. 2m Tmstr.

Ejer: Niels Chr. Jensen

Solgt som statsbrug 1924 til Niels Chr. Jense, f. i Aarslev 1898, gift med Meta, f. Lindqvist, f. i Virring 1900.

Matr. nr.2n , 3 k Tmstr.

Ejer: Anton Nielsen

Da gården matr. nr. 3c brænder, reddes stuehuset. Det giver bopæl og udhus til et statsbrug, som købes af Anton Nielsen, f. i Storning 1883, gift med Ane Kirstine, f. Hansen, f. i Aarslev 1893. Børn: Johanne, f. 1911, Hans, f. 1913, Olga, f. 1915, Edith, f. 1917, Erna, f. 1919, Ingrid, f. 1923, Aage, f. 1925, Ragnhild, f. 1917 (27???)

Matr. nr. 2o Tmstr.

Ejer: Chr. Jensen

Solgt som statsbrug 1924 til Chr. Jensen, f. 1884 i Asferg, gift med Jensine, f. Rasmussen,

f. 1883 i Marie Magdalene.
Et barn, Karen, f. 1924.

Matr. nr. 3a Tmstr.

Ejer:Peder Chr. Møller

Det er en gammel slægtsgård, som kan føres tilbage til 1667. Den var på den tid en såkaldt tvillinggård, som dog beboedes af 2 familier. 1739, da Assentoft skole opførtes, lå den under Gl. Estrup gods, med hvilket der måtte underhandles om gårdens ydelse af naturalier til skolen. Den betegnedes som Tammestrupgaarden, hvilket viser, at den var sammenbygget og kun udgjorde een gård. Den stod opført med 21 td. 6 skp. 2 fdk. hartkorn. Ydelsen er opført til 4 td. rug, 4 td. byg og 4 lispd hø foruden offer til højtiderne.

1687 beboes gården af Peder Nielsen, gift med Ane Nielsdatter. Deres søn, Niels Pedersen har gården 1724. Han er gift med Bodil Marie Knudsdatter fra Drastrup, d. 1742. Børn: Karen og Peder.

117

Sidstnævnte overtager gården 1740. Han er gift med Maren Sørensdatter. Efter Peders død 1754 gifter enken sig med Søren Jensen. Herved brydes den lige linie, og det er i grunden en ny slægt, der er opstået. Deres søn, Peder Sørensen, f. 1755, bliver gift med Margrethe Pedersdatter, f. 1768, P. Knudsen Bangs datter, Ladeg. Ægteskabet er barnløst, og de lader oprette testamente således, at den længstlevende bliver ejer.

Ved denne lejlighed bliver der optaget en vurdering af gårdens indbo og besætning. Mærkeligt nok er løseøret og hestene ikke medtaget.

Efter vor tids målestok for pengenes værdi var det ikke større summer, der regnedes med. Men efter datidens forhold må det betragtes som et velstående hjem. Vurderingen fandt sted 1805. Indboets værdi var ca. 600 rd. Det var særlig sengetøjet, som dominerede. Besætningen bestod af 10 køer = 174 daler, den bedste ko = 30 rd. 4 kvier = 47 rd. 4 kalve 16 rd. 10 får 26 rd. 8 lam 10 rd. 1 so 16 rd. 2 sogrise 10 rd. 5 bistader 40 rd. Gården havde 12 td. hartkorn og var sognets største gård næst efter Essenbækgård. Det var ingen stor besætning i forhold til hartkornet.

Peder Sørensen dør 1806, og Margrethe arver ifølge testamentet det hele. Hun gifter sig samme år med Peder Jensen, født 1778, vistnok fra Lund. I dette ægteskab er en datter, Ane, f. 1807. Margrethe dør 1829 og samme år bliver datteren gift med Chr. Nielsen (Drastrup), f. 1796. Han køber gården 1856, købesum 10.000 rd. med en udbetaling af 1500 rd.

En del år senere, inden der skal skiftes med børnene, søger han lån. Taksationsmændene for vurdering til lån af offentlige midler, proprietær Tejsen, Raaballegaard, og sognefoged, danebrogsmand Rasm. Mariager, Hørning, foretager en vurdering af ejendommen. På dette tidspunkt lå gården længere mod nord med stuehuset imod syd i flugt med den anden gårds stuehus. Der var 5 længer, hvoraf den østlige bestod af 31 fag, stuehuset af 14 fag. Gårdens jordareal udgjorde 175 td. land, hvoraf de 125 blev betegnet som god lermuldet jord, hvilket må betragtes som lidt overdreven godhed, 12 td. land sandjord, 25 td. land eng, og anslås til 100 læs hø, mest af god beskaffenhed. Besætningen bestod af 8 heste, 14 malkekøer, 20 stk ungvæg og 36 får.

Der er opstillet en kalkulation over gårdens indtægt og udgift. Den er meget interessant, men kunne vist næppe holde over for vor tids skattemand.

Indtægt.

Hovedmarken:	avlet:		
Rug	160 td.	10 fold a 5 rd.	800 rd.
Byg	160 -	8 - - 4 -	512 -
Havre	320 -	8 - - 3 -	768 -
Sandmarken: Rug	1½ -	6 - - 5 -	45 -
Boghvede	1½ -	5 - - 3 -	22 -
Havre	1½ -	6 - - 3 -	27 -
14 køer med undtagelse af forbrug i huset			10 rd
sælger 20 stk ungvæg a 15 rd.			300 -
- 36 får		a 4 -	144 -
		<u>ialt indtægt</u>	<u>2758 rd.</u>

118

Udgift

Sæde- og fødekorn	33½ td. rug, 40 td. byg	
	211 td. havre	1060 rd.
Skatter		133 -
Tiende		88 -
Communeafgifter		36 -
Vedligeholdelse af arbejdsredskaber		50 -
Folkelønninger	4 karle a 50	200 -
2 piger	- 20	40 -
1 røgter	- 30	30 -
1 dreng	- 10	10 -
2 høstpiger	- 8	8 -
Aftægt kontant		50 -
	<u>ialt udgift</u>	<u>1863 rd.</u>
	<u>Nettoindtægt</u>	<u>895 rd.</u>

Denne nettoindtægt kan man jo se ikke passer; men tallene er ret interessante, idet de giver et overblik over datidens priser på korn og kvæg, skatter og arbejds løn.

Chr. Drastrup og Ane havde 4 børn. Det ældste, Margrethe, f. 1831, blev gift med Anders Sørensen Rold fra Galten. Det syntes ikke, at partiet har været særlig velset, når der ses hen til den arv, der bliver overladt dem af jorden i forhold til de andre tre børn, en bakkeskrænt på 6 td. land, som sandsynligvis aldrig har været dyrket. Det er det nuværende matr. nr 3b. Mosen foran fik de ikke med; den blev forpagtet af dem i 50 år mod en sum af 50 rd. een gang for alle. Mosen kaldes Gammellose og hører nu til ejendommen. De overtager ejendommen 1855, men allerede 1862 flytter de ud til Sletten ved Kolind, og det ses, at de får lidt mere arv udbetalt. Børn (Chr. Dr. og Ane's) : En søn, Niels Christensen (Smed), f. 1839, se 5f, en datter, Petrine, f. 1841, se 3c, en søn, Peder Christensen (Møller), f. 1842, overtager gården 1868, gift med Dorthe Pedersen fra Ølst. Der er 2 børn: Ane, gift med Martinus Jensen, Floes, og Peder Chr. Møller, f. 1873, gift med Marie Pagter, f. 1875, se 7 Ass. I dette ægteskab er flere børn: Peder Møller, Pagter Møller, har gård i Ølst, Niels, kom ulykkelig af dage ved at træde på en nedfalden tråd fra elektricitetsledningen, Dorthe, damefrisørinde i Ørsted, og Anker Møller. Marie dør 1916, og P. Chr. Møller bliver gift 2. gang med Kirstine Nielsen fra Grund, f. 1883. P. Chr. Møller har fra gården solgt 2 parceller ved Ammelhede skel til statshusbrug. Hans fader lod gården flytte

hen på sin nuværende plads, men kostalden er fornyet af P. Chr. Møller.

Matr. nr. 3c Tmstr.

Ejer: Skifter Holm

Da Laurs Bording, se 4 Dr., blev gift med Petrine Christensen, se 3a Tmstr., fik hun delvis som arv al den jord, som ligger fra Ammelhedevejen til det nordlige skel. Han bygger gård ved landevejen 1858. Der medfulgte en ret stor eng fra gården. Deres børn er: Jens Peter Bording, f. 1862, og Carsten, han fik gård på Romalt Mark.

119

Jens Peter overtog gården 1892, gift med Kirstine Brask, se 14a Ass., f. 1865. De havde 2 børn: Ane, 1. gang gift med uddeler Pedersen, se Brugsf. Dr., han blev uddeler i Holte ved København, hvor han døde, 2. gang med Chr. Bonde fra Kristrup; Nilesine, ugift. der var købt et moseskifte i Ammelhede Mose og et kær fra Langkastrup, og bortsolgt 2 parceller af den nordlige del af sandlodden.

Han sælger gården 1917 til Jens Jensen, se Volk M., og køber statsbruget 7i Dr. Mk. Da kommunens sparekasse bliver oprettet, bliver Laurs Bording formand, og dens kontor bliver hos ham. Efter hans død bliver Jens Peter formand og vedbliver som sådan indtil 1930. 1921 sælges gården til Jens Moeskær Rasmussen, som året efter sælger til Anton Skriver Sørensen, Fausing, der 1923 sælger til Niels Nielsen fra Salling. Han sælger 1926 til Niels Boel Jensen, gift med Signe Jensen fra Volk Mølle. Han havde inden købet været i Amerika, bliver ked af at drive gården, og de rejser til Amerika igen og forpagter gården ud til Nørgaard fra Kristrup. 1934 bliver gården solgt til Skifter Holm, f. 1898 i Gjerlev, gift med Kirstine, f. Brandorff. f. 1904. Børn: Oluf, f. 1929, Bent, f. 1931, og Jørn, f. 1935.

Da J.P. Bording sælger, fratager han den omskrevne mose og kær.

Matr. nr. 3f Tmstr.

Gården brændt

Den såkaldte hede modtager Niels Christensen (Smed) delvis som arv fra gården 3a. Han bygger ude på marken en gård med fire længer. Han er gift med Kirstine Gertsen fra Langkastrup.

Gården lå meget ensomt. En meget dårlig vej, undertiden næsten ufarbar, førte ud til gården. deres børn: Christen, fik ejendom ved Kolind, Gert, se 5z Ass., Søren, bor i Randers, Sara, gift med Søren Therkildsen, Over Romalt, Margrethe, gift med tømrer Niels Hansen, Over Romalt. Hun dør, og han bliver gift med søsteren Anna.

Efter Niels Smeds død bliver enken gift med Jens Olsen fra Fausing 1885. I dette ægteskab er 1 barn, Kathrine, som 1910 bliver gift med Niels Madsen fra Ammelhede. De overtager gården. Eftre at udhusene er brændt ved lynnedslag 1917, sælger han stuehuset og jorderne til Andersen, Tammestrup og køber gård i O. Romalt. Børn: Peter, bor i Støvring, Kirstine, Ane, Jensine, Mette og Margrethe.

Matr. nr. 3b Tmstr. Tammestruplund

Ejer: Victor Jensen

Anders P. Sørensen Rold fra Galten, f. 1824, blev gift med Chr. Drastrups ældste datter, Ane Margrethe, 1831 og overtog dette matr. nr. Det er den første udstykning fra den store gård. Det har næppe generet gården synderligt at undvære den lille lod, som kun bestod af en stor stejl skrænt og et mosehul. Det er tvivlsomt, om noget af disse 6 td. land har været dyrket før. Der bliver bygget derude. Deres børn er: Søren P. Andersen, f. 1855, Chr.

Drastrup, f. 1856, og Anton, f. 1858.

1862 bliver ejendommen købt af Søren Frandsen Kloster, se 5a Dr., gift med Ane Madsine Mogensen, se 16a ass. Man skulle mene, at denne tilsyneladende simple ejendom næppe kunne føde en familie. Men det viste sig, at det kunne lade sig gøre. Ved flid og sparsommelighed efterlod de ejendommen ved deres død uden

120

meget generende forhold til deres søn, Frands Andersen (Kloster), f. 1863, gift med Ane Marie Nielsen fra Uggelhuse. Også de klarer sig rigtig godt. De er barnløse og sælger ejendommen 1932 til Charles Thorup fra Mols. De rejser til Assentoft, hvor de køber hus. Ane Marie dør kort efter. Ejendommen bliver straks solgt til P. Skipper, se 8 Ass. Hans kone, Agnes, se 3 Ldg., dør 1935. Efter hendes død sælger P. Skipper samme år til Charles Thorup, som atter sælger til Victor Jensen, der nu er ejer af ejendommen.

Matr. nr. 3e Tmstr. Krogen

Ejer: Anton Jensen

Denne ejendom betegnes som Krogen, et mindre stykke jord, hvorpå der blev bygget. den meste jord blev købt til stedet fra Langkastrup.

Johannes Zacoë, f. i Bosbro, var gift med Karen Mikkelsen, se 6 Ass. Han var en kort tid smed i Assentoft, inden han køber eller måske bygger denne ejendom omkring ved 1870. 1880 køber Jens Peter Bødker, gift med Maren, f. Pedersen, efter ham køber Andreas Jepsen fra Uggelhuse, gift med Line, f. Nielsen fra Eldrup. Dres søn, Jeppe Jeppesen, overtager ejendommen og køber en del jord fra Tammestrggaard. Han var gift med Line Andersen fra Sahl. Søren Sørensen, som havde været fodermester på det kendte avlssted for kvæg, "Kollekollé" ved København, køber ejendommen. Han havde tilsikret sig nogle gode avlsdyr fra gården og fik en god besætning opdrættet i den tid, han var ved gården. Han sælger ejendommen 1936 til Anton Jensen fra Værum.

Matr. nr. 3d Tmstr.

Ejer: Marius Østergaard

Til denne ejendom hører også jord fra Uggelhuse. Det er muligvis Niels Christensen fra Stangerum, som 1860 bygger på lodden. Der er senere købt lidt mere jord. 1865 bor Jens Auning der. Han er gift med Mette Marie Christensen fra Bjerregrav. De har en datter, Karen Marie, se 5e Dr. Mk.

Han bytter ejendommen bort til Hans Chr. Laursen, se 26 Ass., som deltager i krigen 1864; der mistede han det ene ben og havde træben. Man sagde som regel: "Hans Christian på pilebenet". Han boede der indtil 1898 og sælger til Niels Jacobsen, se 7g Dr. Mk. da han 1919 flytter ned i kærene, køber Foged ejendommen, driver den et par år, og sælger derefter til Marius Østergaard, f. 1895 i Hornum, gift med Marie, f. Jensen, f. i Viskum 1896. Børn Edith, f. 1921, Svend Aage, f. 1923, og Arne, f. 1924.

Matr. nr. 3m Tmstr.

Ejer: Anton Sørensen

Solgt som statsbrug til Anders Bach 1924. Han sælger til Andreas Christensen. 1935 overgår bruget til Anton Sørensen, f. 1898 i Læsten, gift med Meta, f. 1900 i Mygind. Børn: Herluf, f. 1922, Elna Marie, f. 1928.

Matr. nr. 3g Tmstr.

Ejer: Niels Buxen Møller

Det købes som statsbrug af Chr. Hansen fra Aarslev 1924, og sælges til P. Chr. Krogh 1930. Han sælger atter 1932 til Niels Buxen Møller, f. 1905 i Aalhøj, gift med Augusta, f. Rasmussen, f. 1909 i Sorring.

Børn: Holger, f. 1931, Chr. Boldsen, f. 1932, Rita, f. 1934, og Bent, f. 1934.

Matr. nr. 9g Tmstr.

Ejer: Ejnar Rasmussen

P. Chr. Møller sælger 1928 som statsbrug til Ejnar Rasmussen, f. i Adit 1904, gift med Ingeborg, f. i Maribo 1910.

Børn: Else, f. 1930, Bodil, f. 1933, og Elly, f. 1935.

Matr. nr. 3r Tmstr.

Ejer: Hartvig Andersen

Solgt som statsbrug 1928 af Chr. Møller til Hartvig Andersen, f. Haslund, gift med Dagny, f. Rasmussen, f. i Mejlbj.

Et barn: Birgitte Jenny, f. 1933.

OXOXOXOXOXOXOXOXOXOXOXO

Oversigts-register

Matr. nr.	side	Matr. nr.	side		
	Essenbæk sogn	1	51d	Niels Jensen	46
	Essenbæk Kloster	8	70	Theodor Laursen	46
	Assentoft by	14	71b	Smed Skov	46
	Essenbæk sogns gl. kirke	18	3g	Anders Chr. Christiansen	47
	Essenbæk sogns nye kirke	20	3o	Theodor Alexandersen	47
	Assentoft nye skole	21	3	Karl Pedersen	48
2	Ass. gl. skole, Chr.Villadsen	23	4c	Marius Andersen	48
3a	Landpost Kærgaard	23	4d	Anna Espensen	48
4a	Martin Laursen	24	4g	Søren Jensen	49
4b	Ejnar Thim	25	4f	Chr. Ydes enke	49
5a	Gård udstykket	25	4L	Købmand Storgaard	49
6a	Anton Mikkelsen	26	4y	Jacob Christensen	50
7a	Søren Pagter	27	4z	Jens Peter Nielsen	50
8a	Hausgaard Hansen	28	4ae	Jordemoderbolig	50
9a	Søren A. Sørensen	29	4gd	Laurs Rasmussen	50
10b	Rasm. P. Caspersen	29	4i	Margrethe Christensen	51
11a	Forp. Jens Kaa	30	4am	pens. lærer Vølver	51
12a	Hans Thim	31	4ag	Niels Sørensen	51
13a	Gunneruplund	31	4bb	Benedicte Rasm's arvinger	51
14a	Floddalsg. Laur. Nørgaard	32	4n	Margrethe Roed	51
14h	Søren Rasmussen	33	4o	Søren Bach	52
15 a	Hougaard Roed	33	4	N. Ø. Frandsen	52

16a	Martinus Sørensen	33	4ao	Fred. Christiansen	52
17a	Thorvald Hjelmager	34	4ba	Niels Anton Nielsen	52
18a	Anton Caspersen	35	4t	Peter Hemmingsen	52
11b	Niels Villadsen	36	4bc	Julius Jørgensen	52
12d	Hus nedbrudt	36	5e	Thrue Rasmussen	53
12f	Hus nedbrudt	36	5t	Julius Lyngaa	53
15k	Hus nedbrudt	36	5d	Bødker Andersen	54
15b	Haldsølund, Theodor Sørensen	36	5ø	Madsine Sørensen	54
15eo	Chr. Møller	37	5ay	Kirstine Bording	55
15L	Marius Nielsen	37	5f	Amalie Sørensen	55
18m	Grønnemose, Rasm. Rasm.	38	5u	Frands Kloster Frandsen	55
18b	Jens Møller	38	5z	Sørine Christensen	55
19a	Hus nedbrudt	38	5y	Christen Andersen	56
20a	Karl Nielsen Lykke	39	5L	Haandværkerstiftelsen	56
21a	N. Chr. Holleufer	39	5æ	Barber Pedersen	57
66.31	Oskar Hansen	39	5ab	Anker Nielsen	57
22a	Oskar Hansen	39	5ay	Alfred Sørensen	57
66	Rasmus Nielsen Glas	40	5ah	Marie Pedersen	58
23m	Niels Hansen	40	5as	Rasmus Mariager	58
24	Hus nedbrudt	40	5aa	Chr. Dyrby	58
26	Hus nedbrudt	41	7b	Alfred Kjær	58
25a	Hus nedbrudt	41	7f	Brugsforeningen	59
25b	Severin Glas	41	3ø	Martinus Glerup	59
37	Nielsine Nielsen	41	4a	Ejnar Thim	59
28f	Frode Rasmussen	41	3L	Christian Bech	60
29a	Valdemar Nielsen	41	3c	Martin Hansen	60
27a	Valdemar Nielsen	41	3e	Georg Carstensen	60
28	Hus nedbrudt	42	10b	Anker Poulsen	60
30	Maler P. Borup	42	10u	Martin Fris	60
35c	Sine Knudsen	42	10r	Carl Hakon Johansen	60
35d	Chr. Thomsen	43	10s	Jens Vestergaard	61
35e	Ane Ibsen Skipper	43	10t	Robert Johansen	61
35f	Harry Lyngaa	43	3aa	Jens Peter Glerup	61
35g	Kirstine Houlberg	44	9c	Søren Schmidt	61
35L	Emma Helles	44	35b	Søren Thim	61
36a	Marius Sten	44		Frederik Sørensen	62
36b	Julius Møller	54	8i	Jens Andersen	62
38d	Kristine Rasmussen	44	6d	Jens Chr. Andersen	62
38h	Christian Thomsen	45	51b	Ulrik Thomsen	62
51a	Peter Helles	45	4h	Peder Pedersen	63
			32a	Stampen, Jens Lyshøj	63

	Ladegaarde	65		Essenbæk	
1a	Peter Pedersen	65	1a	Essenbækgaard, Petersen	71
2a	A. Sørensen	66	2	Langagergaard, P.Hvid Peders.	74
3a	Vandamsgaard, L. P. Vinther	67	3a	Langagerlund, Peter Jens.	76
4b	Jens Poulsen		4a	Volk Mølle, Jens Jensen	76
2L	Chr. Olsen	68	5a	Chr. Dyrby	78
2g	Christian Lyngaa	68	5b	Mogens	79
4a	Hus nedbrudt	68	5c	Søren Kastrup	79

5a	Klostergaarden, N. Larsen	69		Cementstensfabrikken	79
5e	Sofiekloster, N. Pagter Helles	70		Banens vogterhus	79
6a	Gyldenlund, Nicolaj Helles	70		Anton Nielsen	79
7b	Peder Dyrby	70		Jernbanestationen	79
5k	A. Frost	71			

Drastrup by

2a	P. Salling	82	7L	Ørnebjerghuset, Ejnar Jensen	95
3a	Dyrlæge Langemann	82	7f	Bartholine Nielsen	95
4a	Anders Rasmussen	83	7g	Niels Jacobsen	95
5a	Niels Hornbech	84	3f 7p	Drastrup skole	95
6a	Jens Thomsen	85	7b	Birkelund, Niels Christensen	96
7a	P. Sallings gl. gård, nedlagt	86	7i	Rasm. Rasm. Svanholm	96
8a	Svendsdal, Cher. Vesterg.	88	7k	Anders Peter Troelsen	97
10a	Jens Sørensen	88	7L	C. Troelsen	97
	Nedbrudt	89	7m	Sølvsten	97
10b	Peter Amdisen Møller	89	7u	Christen Pedersen	98
12	Mads Madsen	89	7o	Christen Eriksen	98
13	Frederik Eriksen	90	7q	Anna Neergaard	98
14a	Højvang, Chr. Christoffersen	90	7r	Fru Sølvsten	98
15a	Søborghuset, Niels Nielsen	90	12	Carl Neergaard	98

3b	Knolden, Carl Nielsen	91	14b	Jens Peter Jensen	99
3c	Banens vogterhus nr.7	91	5e	Langdalshuset, N. Henningsen	99
3e	Birkehøj mejeri	91	2	Henning Nielsens enke	99
4d	Mads Vestergaard	91	2	Niels Jørgen Hansen	99
4e	Kildegaarden, Fred. Rasm.	93	11b	Anders Nielsen	99
5b	Ejnar Hjelmager	93	23b	Georg Molbo	100
5d	Valdemar Pedersen	93		2 huse nedbrudt	100
6d	Nedbrudt	93		Hus nedbrudt	100
6f	Michael Jespersen	94	11c	Langdalshuset, Niels Hansen	100
6g	Rasmus Hvid	94	13c	Jens Peter Jensen	100
6h	Brugsforeningen	94			
7e	Nedbrudt	94			
7d	Nedbrudt	95			

Tammestrup

2a	Tammestrupgrd., Chr.Jensen	101	3c	Skifter Holm	106
2b	Hus nedbrudt	103	3	Nedbrændt gård	106
2c	Niels Christensen	103	3f	Tammestruplund, Victor Jensen	106
2d	Martin Sørensen	103	3e	Krogen, Anton Jensen	107
2	Alfred Hansen	103	3d	Marius Østergaard	107
2L	Aage Boje	103	3m	Anton Sørensen	108
2m	Niels Chr. Jensen	103	3g	Niels Buxen Møller	108
2n 3k	Anton Nielsen	104	3q	Ejnar Rasmussen	108
2o	Chr. Jensen	104	3r	Hartvig Andersen	108
3a	Peder Chr. Møller	104			

Kort

Assentoft by ca. 1837

- - 1937

Essenbæk sogns nordlige del

- - sydlige -

NB.

Det skal bemærkes, at korrekturlæsning ikke er foretaget på årstal o.l.

Enkelte tilføjelser er gjort, og skrevet med mindre skrift i parantes.

Evt. fejl i materialet bedes indberettet for at rettelser kan foretages.

Da tekstbehandlingsprogrammet Word Pad ikke indsætter automatisk side-nr., vil disse blive forrykket, såfremt der indsættes mere tekst på en eller flere sider.

Afskrift afsluttet sept. 2002 - revideret maj 2011

EB.

